

บทที่ 4

ประวัติชีวิตของกรณีศึกษา

สำหรับการในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกกลุ่มเป้าหมายจำนวน 15 คน จากข้อจำกัดในด้านกลุ่มประชากร และระยะเวลาที่ประชากรอาศัยอยู่ในช่วง 20 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2522 จนถึง พ.ศ. 2542 ทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยมีอายุประมาณ 50 ปี ขึ้นไป เพื่อศึกษาปัจจัยและผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ในตำบลบ้านกลาง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

กรณีศึกษาที่ 1 นายสุทิน (นามสมมุติ)

นายสุทิน ปัจจุบัน อายุ 55 ปี พร้อมด้วยภรรยา อายุ 55 ปี มีบุตรทั้งหมด 4 คน ประกอบด้วย บุตรสาวคนโต อายุ 30 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 บุตรสาวมีบุตรชาย 1 คน อายุ 5 ขวบ กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 บุตรสาวคนที่สองของนายสุทินและภรรยา อายุ 27 ปี การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และบุตรสาวคนที่สาม อายุ 26 ปี จบการศึกษาระดับปวช. 3 ส่วนบุตรคนสุดท้อง นั้นเป็นบุตรชาย อายุ 22 ปี กำลังศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ ปีที่ 3

ก่อนที่จะอพยพย้ายมาอยู่ที่ตำบลบ้านกลาง บ้านเดิมอยู่ที่ ตำบลเสนา จังหวัดอยุธยา อาชีพเดิมคือการทำนา โดยมีที่ดินทำกินทั้งหมด 20 ไร่ ต่อมาเกิดภาวะฝนแล้ง ทำไร่นาได้ผลผลิตไม่ค่อยดีเหมือนเคย จึงตัดสินใจพาครอบครัวอพยพหาที่อยู่ใหม่เปลี่ยนที่ทำกิน ขณะนั้นบุตรสาวคนโตมีอายุได้เพียง 2 ปี ประกอบกับก่อนหน้านี้ มีเพื่อนบ้านที่เสนา เคยชักชวนให้ขึ้นมาทำมาหากินอยู่ด้วยกันที่ตำบลบ้านกลาง นายสุทินและครอบครัวจึงขายที่นา 20 ไร่ รวมทั้งบ้านที่อยู่ของตนเอง เพื่อมาเริ่มต้นหาที่ทำกินแห่งใหม่

ประมาณปี 2519 ครอบครัวของนายสุทินได้มาสร้างกระท่อมมุงแฝก โดยครั้งแรกมาอาศัยกับเพื่อนที่มาจากเสนาด้วยกัน ต่อมาได้ขยับขยาย เริ่มหาไม้ในป่า โดยที่จะช่วยกันสร้างบ้านไม้ชั้นเดียว ได้ทุนสูง ด้วยแรงงานของตนเองและเพื่อนบ้านในขณะนั้น

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

เมื่อบุตรสาวคนโตของนายสุทิน ถึงเกณฑ์ต้องเข้าเรียน จึงได้ให้เรียนที่โรงเรียนบ้านป่าเลียง จนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการเดินทางไปโรงเรียนของลูกสาวคนโตนั้นจะใช้วิธีเดิน

ซึ่งการเดินทางค่อนข้างลำบาก ทำให้บุตรสาวไปโรงเรียนได้ไม่สม่ำเสมอ กระจุกกับระยะทาง จากบ้านไปโรงเรียนไกลถึงประมาณ 5-6 กิโลเมตร และลูกสาวคนโตยังต้องมีหน้าที่ ช่วยแม่ทำงานบ้าน เลี้ยงน้อง ดูแลอาหารการกินของพ่อและแม่อีกด้วย ต่อมาเมื่อโตขึ้นก็ได้แต่งงานและแยกครอบครัวออกมาอยู่กับสามี แต่ก็ไม่ได้ไกลจากบ้านนายสุทินมากนัก ระยะทางห่างกันประมาณ 100 เมตร เป็นที่ดินของนายสุทินแบ่งให้บุตรสาวสร้างบ้าน ส่วนลูกเขยทำงานโรงงานหินอ่อน ได้รับเงินเดือนประมาณ 8,000 บาท ซึ่งการคมนาคมสะดวกมากขึ้นหลานชายเมื่อเข้าเรียนก็มีรถโรงเรียนรับส่ง เดือนละ 300 บาท นายสุทินจะสนิทสนมกับลูกเขยพอสมควร มักจะพูดคุยปรึกษาเรื่องงานซึ่งลูกเขยเป็นคนทำงานเก่ง ส่วนบุตรสาวถึงแม้จะแยกบ้านไปอยู่ส่วนตัว บุตรสาวก็ยังไปมาหาผู้เป็นพ่อและแม่ทุกวัน ทำอาหารให้บ้าง มาช่วยแม่ทำความสะอาดบ้านบ้าง ส่วนหลานชายนั้น เมื่อกลับจากโรงเรียนก็จะมาเล่นที่บ้านตายาย ทำให้ให้นายสุทินและภรรยาที่มีความเป็นอยู่ค่อนข้างอบอุ่นเพราะมีลูกและหลานมาอยู่ใกล้ ๆ เสมอ

ส่วนบุตรสาวคนที่ 2 ได้แต่งงานและย้ายไปอยู่บ้านสามีที่จังหวัดชลบุรี และได้ยึดอาชีพขายของในตลาดชลบุรีเป็นหลัก บุตรสาวคนที่สองจะพาครอบครัวมาเยี่ยมพ่อกับแม่ในวันวันเทศกาลสำคัญๆ เช่น วันสงกรานต์ เป็นต้น โดยจะมาเยี่ยมบ้านปีละประมาณ 3 - 4 ครั้ง เมื่อบุตรสาวมามักจะนำเงินมาให้พ่อกับแม่เสมอ รวมทั้งซื้อของขวัญมาให้ บุตรสาวคนที่สองเป็นคนตระหนี่ตระหนี่ รู้จักเก็บเงิน จนบางทีสามีเขาต้องบอกกับนายสุทินว่าไม่ค่อยได้ใช้เงิน นายสุทินจึงถามลูกสาวว่าทำไมถึงทำเช่นนั้น ลูกสาวนายสุทินจึงจำเป็นต้องบอกความจริงว่า เหตุที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะสามีเป็นคนที่มีเพื่อนฝูงมาก ชอบเที่ยวเตร่ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเป็นผู้เก็บเงินไว้เอง

ส่วนบุตรสาวคนที่ 3 ได้แต่งงานเมื่อ พ.ศ. 2542 อยู่บ้านเดียวกันกับนายสุทินและภรรยาได้ 2 ปี จากนั้นจึงย้ายไปทำงานที่กรุงเทพฯ ได้งานทำเป็นพนักงานในสนามกอล์ฟ ซึ่งสามีของบุตรสาวคนที่สามก็ทำงานในสนามกอล์ฟเดียวกัน โดยสามีเป็นคนกรุงเทพฯ ทำงานเป็นหัวหน้าคุมงานด้านไฟฟ้าในสนามกอล์ฟ ต่อมาทั้งสองคนได้ย้ายไปอยู่บ้านสามีที่กรุงเทพฯ จนเมื่อบุตรสาวคนที่สามแต่งงาน นายสุทินและภรรยารู้สึกเหงาไปมาก เนื่องจากบุตรสาวจะคอยดูแลพ่อกับแม่ ดูแลบ้านเป็นระเบียบเรียบร้อย และยังทำอาหารรสชาติถูกปากนายสุทินอีกด้วย นายสุทินไม่ยอมให้ลูกสาวแต่งงานกับลูกเขยคนนี้เพราะลูกเขยคนนี้เป็นคนเจ้าชู้มีผู้หญิงหลายคน ช่วงแรกที่เขาคบกันผู้เป็นพ่อได้ห้ามปราม แต่เขาไม่เชื่อฟัง ซึ่งทำให้พ่อเสียใจ เนื่องจากลูกสาวคนนี้เป็นคนที่เชื่อฟังพ่อและแม่มากที่สุด นายสุทินต้องการให้บุตรสาวแต่งงานกับนายตำรวจที่มาชอบลูกสาว ซึ่งเขาเป็นคนดี และมีตำแหน่งหน้าที่การงานที่มั่นคง จึงอยากให้บุตรสาวเป็นคุณนายตำรวจ แต่บุตรสาวไม่ชอบ นายสุทินและภรรยาจึงต้องยอมให้ลูกแต่งงานกับลูกเขยคนนี้

ส่วนบุตรชายคนที่ 4 การศึกษาของบุตรชายในวัยเด็กได้เรียนโรงเรียนบ้านป่าเลียงจบชั้นประถมปีที่ 6 ซึ่งช่วงที่บุตรชายเรียนหนังสือ การคมนาคมได้เข้ามาในหมู่บ้าน เมื่อ พ.ศ. 2522 ที่เป็นถนนลูกรังและเป็นหลุมเป็นบ่อ มีฝุ่นแดงตลบคลุ้งไปหมด นายสุทินจึงจักรยานไปส่งที่โรงเรียน จะให้บุตรชายขี่จักรยานไปเองก็ไม่ได้ เพราะทางขรุขระขี่จักรยานลำบาก เมื่อบุตรชายจบชั้นประถมปีที่ 6 จึงให้ไปเรียนต่อที่โรงเรียนบ้านปากช่อง โดยช่วงปี พ.ศ. 2534 การคมนาคมสะดวกขึ้น ถนนได้ลาดยาง มีรถประจำทางเข้ามาในหมู่บ้านมากขึ้น นายสุทินให้บุตรชายขึ้นรถโรงเรียน เข้าไปเรียนกลับ ซึ่งค่ารถเดือนละ 300 บาท บุตรชายเรียนหนังสือที่นั่นจบชั้นมัธยมปีที่ 6 บุตรชายคนเล็กจะมีนิสัยเอาแต่ใจตัวเอง เนื่องจากภรรยา นายสุทินตามใจมาก ไม่เคยว่ากล่าวบุตรชายเลย บุตรชายจะขอให้ นายสุทินซื้อมอเตอร์ไซด์ นายสุทินก็ซื้อให้ ตั้งแต่มีมอเตอร์ไซด์บุตรชายไม่ค่อยอยู่บ้าน มักจะไปเที่ยวเตร่กับเพื่อน มักจะชอบไปดื่มเหล้ากับเพื่อน ซึ่งทำให้ นายสุทินเป็นห่วงกลัวเขาจะมีอุบัติเหตุ เขาไม่รู้หรือว่าผู้เป็นพ่อกับแม่ห่วงบางทีกลับดึกมาก พ่อกับแม่กินนอนไม่หลับไม่สบายใจ เป็นห่วงเขามาก นายสุทินว่ากล่าวเรื่องเที่ยวและเรื่องดื่มเหล้า เขาก็มักจะแสดงความก้าวร้าวบอกไม่ต้องมายุ่ง นายสุทินเสียใจที่เลี้ยงตามใจมากเกินไป

เมื่อบุตรชายเรียนจบจึงส่งให้ไปเรียนกรุงเทพ เพื่อจะได้ห่างกับเพื่อนบ้าง ปัจจุบันเรียนมหาวิทยาลัยกรุงเทพ เข้าอพาร์ทเมนต์ในโกดัง ๆ มหาวิทยาลัยอยู่ บุตรชายจะใช้เงินมาก จะซื้อเสื้อผ้าแพง ๆ จะใช้ของราคาแพง บุตรชายจะขอเงิน แล้วบอกเพื่อนเขามีเขาต้องซื้อด้วย เคี้ยวเพื่อนจะดูถูก ลูกชายคนเล็กจะกินคืออยู่ดี บุตรชายไม่ค่อยกลับบ้าน นายสุทินและภรรยาคิดถึงต้องขึ้นมาหาเขาที่กรุงเทพถึงจะได้เจอหน้าลูกชาย ภรรยา นายสุทินจะบ่นคิดถึงบุตรชายตลอด แต่บุตรชายไม่คิดถึงผู้เป็นพ่อเป็นแม่เลย บุตรชายจะรักเพื่อนมาก บางทีมีปัญหาเพราะเพื่อน เช่น ไปช่วยเพื่อน แล้วถูกทำร้ายจนเข้าโรงพยาบาล ผู้เป็นแม่ต้องไปนอนเฝ้าที่โรงพยาบาล

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

ช่วงแรกที่นายสุทินเข้ามาทำมาหากินใหม่ ๆ ประมาณปี พ.ศ. 2519 ได้มาซื้อที่จำนวน 20 ไร่ ในสมัยนั้น ไร่นายังมีราคาประมาณไร่ละ 25 บาท นายสุทินได้ลงพืชไร่โดยลงข้าวโพด จากที่ไม่เคยทำไร่ต้องศึกษาการทำไร่จากเพื่อนบ้านที่มาอยู่ก่อนคอยดูและไปช่วยเขาศึกษาการทำไร่จากเขา โดยการทำไร่นายสุทินจะช่วยกันทำสองสามมีภรรยา เงินลงทุนในช่วงแรกประมาณ 500 บาท ค่าจ้างแรงงานวันละ 10 บาท และค่าจ้างรถไถเดินตามคิด 3 ไร่ 100บาท ซึ่งเป็นรถของเพื่อนบ้านรับจ้างชาวบ้านไถที่ เครื่องมือในการทำการเกษตรช่วงนั้นไม่มีอะไรมาก มีจอบ เสียม มีด ที่จะใช้ในการทำไร่ ใช้จอบขุดหลุมเอาเมล็ดหยอด ยังไม่มีปุ๋ย และยาฆ่าแมลง ยังไม่มียาฆ่าหญ้า ต้องถากถางหญ้าโดยใช้มีดดาบหญ้า ผลผลิตในช่วงนั้นขายได้พอกินพอใช้ ไม่ได้เป็นลูกหนี้แล้ว

รายได้น้อยและรายจ่ายก็น้อยอาหารการกินในช่วงนั้นจะหาปลาตามลำห้วย และเก็บหน่อไม้ไปป่าอาหารได้จากธรรมชาติเสียส่วนใหญ่ซึ่งไม่ต้องซื้อ ของที่ต้องซื้อมีข้าวสารและกะปิ น้ำมัน จะซื้อมาเก็บไว้สมัยนั้นออกตลาดลำบาก นายสุทินจะออกตลาดเฉพาะไปส่งผลผลิตแก่ที่ตลาดและจะซื้อของที่ทำเป็นบรรทุกเวียนกลับบ้าน การเดินทางช่วงนั้นเป็นถนนทางเกวียนซึ่งเดินทางค่อนข้างลำบากจะใช้เวลาเดินทางนานออกจากบ้านตอนเช้าไปถึงตลาดตอนเย็นบางที่ต้องนอนค้างตลาดจะกลับตอนกลางคืนจะอันตรายทั้งสัตว์ป่าชุกชุมและยังมีโจรผู้ร้ายด้วย

การเดินทางในช่วงนั้นยังไม่มีถนน นายสุทินและภรรยาต้องเดินไปทำไร่ระยะทาง 3 กิโลเมตร ทางเดินก็ค่อนข้างลำบาก ถ้าหน้าฝนจะเดินไม่ได้เลย ในช่วงแรกนายสุทินและภรรยาไม่ได้เป็นลูกหนี้เจ้าแก่รายใด เนื่องจากมีเงินจากการขายที่ดินที่เสนา นำมาลงทุนปลูกข้าวโพดซึ่งค่าใช้จ่ายในการลงทุนไม่มาก

หลังจากนั้น 4 - 5 ปี มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยทางการเกษตรเข้ามา มีรถไถ และปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้าเข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านได้นิยมนำเข้ามาใช้และชาวบ้านที่นำมาใช้ได้ผลจึงพูดต่อ ๆ กันทำให้นายสุทินจึงกู้เงินจากเจ้าแก่เป็นครั้งแรก ซึ่งกู้เงินมา 10,000 บาท ซึ่งไปเอา ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และค่ารถไถ รวมค่าน้ำมัน และค่าส่งผลผลิตไปส่งที่ตลาดในช่วงนั้นเป็นรถจีเอ็มซี ของเจ้าแก่จะมารับผลผลิตที่ไร่แล้วเจ้าแก่จะนำเครื่องสีข้าวโพดเข้ามาสีในไร่ นายสุทินเป็นลูกหนี้เจ้าแก่อยู่เกือบ 10 ปีเป็นหนี้ติดพันกันมา เงินที่เป็นหนี้เจ้าแก่รวมทั้งหมด 120,000 บาท

ต่อมาเมื่อนายสุทินได้รู้จักเพื่อนบ้านว่ามี ธกส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) เข้ามาในหมู่บ้าน นายสุทินซึ่งเป็นลูกหนี้เจ้าแก่จึงหันมากู้ ธกส.(ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) เมื่อประมาณ พ.ศ. 2527 เนื่องจาก ธกส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) ดอกเบี้ยน้อยกว่าเจ้าแก่ ในช่วงนั้นนายสุทินเป็นหนี้ทั้งเจ้าแก่และธกส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์)

ช่วงที่เป็นหนี้เจ้าแก่ เมื่อนายสุทินได้ผลผลิตมาจะไปส่งผลผลิตที่ตลาด ต้องเสียค่าใช้จ่ายทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นค่าสีข้าวโดย ค่ารถ ค่าปุ๋ย ค่ายาฆ่าแมลง ค่าแรงงาน ซึ่งหักค่าใช้จ่ายเจ้าแก่ซึ่งเจ้าแก่จะเอาเปรียบโดยการคิดค่าอะไรต่าง ๆ มากมายเพิ่มหนี้สินมากขึ้นจนคืนไม่หมด ทำให้นายสุทินจึงหันมากู้ ธกส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) ครั้งแรกกู้มา 10,000 บาท นายสุทินสามารถส่งคืนได้ทัน ทำให้ได้ใจไปกู้มาใหม่ ในระยะหลังๆ การลงทุนสูงขึ้นและผลผลิตที่ได้ราคาตกต่ำ จากดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี เมื่อค้างชำระมากขึ้นกลายเป็นดอกเบี้ยปรับร้อยละ 17 ต่อปี

การคมนาคมได้เข้ามาในหมู่บ้านมีถนน รพช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรัง เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2522 เข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้เดินทางได้สะดวกกว่าแต่ก่อน แต่ก็ไม่ค่อยได้เดินทางไปไหนจะทำงานในไร่นานาน การเดินทางไม่ต้องใช้เกวียนแล้ว มีรถโดยสารประจำทางเข้ามาของหมู่บ้าน จะเก็บค่าโดยสาร คนละ 10 บาท ทาง รพช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ถนนลูกรัง ยังไม่ได้มาตรฐานยังเป็นหลุมตลอดทาง ยิ่งหน้าฝนรถติดหลุมทำให้การเดินทางค่อนข้างลำบาก ชาวบ้านต้องช่วยกันเงินรถโดยสาร

เมื่อประมาณ พ.ศ. 2534 ถนน รพช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังได้ปรับปรุงเป็นถนนลาดยางการเดินทางสะดวกมากขึ้น นายสุทินจะเดินทางไปมากกว่าแต่ก่อน รถโดยสารมีจำนวนมากขึ้น และมีรถโดยสารหลายรอบ ซึ่งต่างจากแต่ก่อนมีรถโดยสาร 1 รอบเท่านั้น ค่าโดยสารเพิ่มขึ้นคิดราคาคนละ 20 บาท

เมื่อนายสุทินมีหนี้สินเพิ่มพูนมากขึ้น ซึ่งช่วงนั้นที่ดินราคาสูงขึ้นมาก เนื่องจากเป็นยุคที่ธุรกิจที่ดินเฟื่องฟู เมื่อ พ.ศ. 2535 นายทุนนิยมมาซื้อที่ดินเพื่อลงทุนทำสถานที่ท่องเที่ยว นายสุทินจึงตัดสินใจขายที่ดิน เพราะหนี้สินมากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อขายที่ได้ 20 ไร่ ไร่ละ 20,000 บาท รวมเป็นเงิน 400,000 บาท เมื่อได้เงินงวดแรก นายสุทินไปชำระหนี้สินที่มีทั้งเจ้าแค้น และ ธกส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) จะหมดหนี้สิน นายสุทินจึงหยุดทำไร่มา 5 ปีแล้ว

ปัจจุบันนายสุทินทำงานดูแลโครงการบ้านจัดสรรของคนกรุงเทพฯ ซึ่งได้เงินเดือน 9,000 บาท เพราะอยู่กันสองคนสามีภรรยาไม่อยากทำงานในไร่ซึ่งการทำงานเกษตรจะค่อนข้างเหนื่อย และนายสุทินคิดว่าเหลือที่ดินอยู่อีก 20 ไร่ เก็บไว้ให้ลูก ๆ

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

การไปทำบุญในช่วงแรกที่เข้ามาอยู่ นายสุทินและภรรยาจะเดินทางไปทำบุญซึ่งเป็นทางเกวียนเดินทางค่อนข้างลำบาก ภรรยาของนายสุทินจะทำอาหารไปถวายภัตตาหารแก่พระสงฆ์ นายสุทินและภรรยาจะไปทำบุญในวันพระ และวันบุญประเพณี ในช่วงนั้นนายสุทินจะไปวัดเพื่อเจอเจอเพื่อนบ้านในหมู่บ้าน ชาวบ้านจะไปทำบุญที่วัด จึงทำให้ชาวบ้านไปรวมกันเพื่อพูดคุยกัน จะคุยเรื่องทำมาหากิน และจะปรึกษาหารือในเรื่องต่าง ๆ ในการทำบุญจะนำอาหารถวายพระสงฆ์ เมื่อถวายอาหารเสร็จ ชาวบ้านจะรับศีลรับพร แล้วชาวบ้านจึงรับประทานอาหารที่เหลือจากพระสงฆ์ ในช่วงนั้นวันพระชาวบ้านจะหยุดงานเพื่อไปทำบุญที่วัด ชาวบ้านจะให้ความสำคัญในการทำบุญมาก ไปฟังเทศน์ ฟังธรรม

ต่อมาเมื่อถนน รพช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรัง ได้เข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้การเดินทางไปวัดสะดวกมากขึ้น นายสุทินจะไปวัดโดยขับรถอีแต๋นไป แล้วเอาเพื่อนบ้านละแวกเดียวกันไปด้วย ชาวบ้านจะร่วมมือกับเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัด จะช่วยกันสร้างศาลา ทำความสะอาดวัด ชาวบ้านทั้งผู้ชายและผู้หญิงจะมีหน้าที่ทำงานในวัด เมื่อบ้านใครมีงานจะบอกตามบ้าน ชาวบ้านจะหยุดงานในไร่ไปช่วยงานที่บ้านงาน จะช่วยเหลือกันอย่างดี

เมื่อ พ.ศ. 2534 ได้มีการปรับปรุงถนนลูกรังเป็นถนนลาดยาง ทำให้การเดินทางของชาวบ้านมาทำบุญที่วัดสะดวกมากขึ้น ชาวบ้านส่วนใหญ่จะขี่จักรยาน และมอเตอร์ไซด์ บางคนก็ขับ

รถยนต์มาวัด แต่ความร่วมมือจากแต่ก่อนก็ลดน้อยลง เมื่อความเจริญเข้ามานายสุทินตั้งหน้าตั้งตาทำมาหากันเพื่อครอบครัว ต้องหาเงินเพื่อการศึกษาของลูก อาหารการกินราคาเพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายในบ้านสูงขึ้น ทำให้เวลาไปวัดของนายสุทินลดน้อยลงเพราะต้องทำงาน

เมื่อ พ.ศ. 2523 ไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้าน จากที่นายสุทินเคยไปวัดกับภรรยา ไปฟังเทศน์ ก็น้อยลง เมื่อนายสุทินซื้อโทรทัศน์ทำให้ในครอบครัวติดละครทีวี นายสุทินชอบดูข่าว มวย คูกีฬา เวลาที่ว่างจากงานส่วนใหญ่จะมาดูโทรทัศน์เป็นการพักผ่อนในครอบครัว ซึ่งเมื่อก่อนถ้าว่างจากงานจะไปที่วัดไปพูดคุยกับเพื่อน ตอนนี้ไม่ค่อยมีใครไปวัดประจำเหมือนแต่ก่อน เนื่องจากต่างคนก็ต่างต้องทำงาน

เมื่อการคมนาคมสะดวกสบายมากขึ้น นายสุทินซื้อรถกระบะไว้ใช้ เมื่อว่างจากงานจะพาครอบครัวไปเที่ยวโคราช ตอนนี้มีห้างสรรพสินค้าเปิดใหม่ นายสุทินจะไปเที่ยวเดือนละหนึ่งครั้งไปซื้อของใช้ เนื่องจากห้างสรรพสินค้ามักจะลดราคาและมีของหลายอย่างให้เลือก บางทีก็จะไปซื้อของที่สระบุรี ห้างสรรพสินค้ามีโลตัส ซึ่งราคาของไม่แพงมีหลายชนิดไม่ว่าอาหาร เสื้อผ้า เครื่องไฟฟ้า ไปที่เดียวได้ดูของหลายอย่าง และยังคิดแอร์ซึ่งทำให้นายสุทินสนใจเดินซื้อของในห้างมากกว่าเดินตลาดปากช่อง แต่ถ้าของขาดไม่มากก็จะซื้อจากตลาด ถ้าซื้อในตลาดไม่ได้ลดราคาจะซื้อไม่มาก แต่ถ้าซื้อห้างสรรพสินค้าโลตัสจะซื้อทีละมาก ๆ มากเก็บไว้ เช่น ข้าวสาร น้ำปลา น้ำตาล ะหมี่กึ่งสำเร็จรูป อาหารแห้งต่าง ๆ

นายสุทินซื้อวิทยุเครื่องเสียงเครื่องใหญ่มาไว้ที่บ้าน และซื้อวิดีโอซีดี ซึ่งเมื่อก่อนมีวิดีโอธรรมดาแต่เมื่อได้วิดีโอซีดีที่บ้านเพื่อนก็ชอบ เพราะภาพจะคมชัดกว่าจะตัดสินใจซื้อ เวลาส่วนใหญ่ นายสุทินจะดูโทรทัศน์บ้าง ดูวิดีโอบ้าง ซึ่งทำให้เพลิดเพลิน ทำให้ไม่ค่อยอยากออกจากบ้านไปไหน

กรณีศึกษาที่ 2 นายทศ (นามสมมุติ)

นายทศ ปัจจุบันอายุ 60 ปี และภรรยา ปัจจุบันอายุ 58 ปี มีบุตรทั้งหมด 4 คน ประกอบด้วย บุตรสาว 1 คน บุตรชาย 3 คน บุตรคนที่ 1 เป็นบุตรสาว ปัจจุบันอายุ 30 ปี การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 บุตรคนที่ 2 เป็นบุตรชาย ปัจจุบันอายุ 28 ปี การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 บุตรคนที่ 3 เป็นบุตรชาย ปัจจุบันอายุ 26 ปี การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 บุตรคนที่ 4 เป็นบุตรชายปัจจุบันอายุ 24 ปี การศึกษากำลังศึกษาที่มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บ้านเดิมอยู่อำเภอภาชี จังหวัดอยุธยา บิดามารดานายทศมีที่นาประมาณ 100 ไร่ และแบ่งให้นายทศ 30 ไร่ เมื่อนายทศอายุได้ 22 ปี ได้อยู่กับนางประไพ (นามสมมุติ) นายทศและภรรยาช่วยกันทำมาหากินเรื่อยมา ต่อมาเพื่อนของนายทศได้มาที่ภาชีแล้วจึงชักชวนนายทศไปอยู่บ้านป่าเลียง ซึ่งที่ดินอุดมสมบูรณ์ นายทศเห็นว่าอยู่ภาชีก็ไม่มีอะไรดีขึ้น ทำนาผลผลิตไม่ดีเท่าที่ควร จึงตัดสินใจขายที่นาที่อำเภอภาชี ขึ้นมาทำมาหากินที่บ้านป่าเลียง

ประมาณ ปี พ.ศ. 2520 นายทศได้เข้ามาอยู่บ้านป่าเลียงคนเดียว โดยที่ให้ภรรยาอยู่ภาชีกับ บิดามารดาของนายทศก่อน นายทศมาซื้อที่ดิน 80 ไร่ ช่วงนั้นไร่ละ 500 บาท หลังจากนั้นนายทศจึงรับภรรยาและบุตรมาอยู่ด้วย

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ครั้งแรกนายทศมาคนเดียว ต่อมาอีก 6 เดือนจึงไปรับภรรยาและลูก ๆ มาอยู่ด้วย เมื่อนายทศได้ซื้อที่ดินและสร้างบ้านซึ่งเป็นบ้านไม้ได้ทุนสูง เมื่อก่อนจะสร้างบ้านได้ทุนสูงเพื่อป้องกันสัตว์ร้าย เมื่อนายทศครอบครัวมาอยู่ด้วยกันพร้อมหน้า ในครอบครัวจะช่วยกันทำมาหากิน นายทศรู้สึกว่าการครอบครัวค่อนข้างอบอุ่น ทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบ ภรรยาของนายทศจะสอนให้ลูกทำงานบ้านได้ ทุกคนไม่ว่าผู้ชายหรือผู้หญิง และนายทศจะสอนให้ลูกทำงานในไร่โดยมากลูกจะทำตามคำแนะนำของนายทศและภรรยา ลูก ๆ จะเห็นนายทศและภรรยาทำงานแล้วพวกเขาจะทำตาม เมื่อไม่เข้าใจลูก ๆ ก็จะถาม เมื่อก่อนอาหารการกินภายในครอบครัวจะปลูกพืชผักสวนครัวไว้หลังบ้าน ความเป็นอยู่ในช่วงนั้นอาหารที่ได้จากธรรมชาติซึ่งไม่ต้องซื้อ ตลาดในช่วงนั้นเดินทางลำบากมาก การคมนาคมยังไม่สะดวก อาหารการกินหาได้เพราะอยู่ใกล้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อาหารจะหาจากป่า และตามลำน้ำซึ่งปลามีมาก ชาวบ้านจะไปหาปลาใครหาได้มากจะมาแบ่งกัน เมื่อก่อนยังไม่มีการซื้อขายจะแบ่งปันอาหารให้กัน อาหารค่อนข้างอุดมสมบูรณ์

บุตรสาวคนโต ซึ่งในวัยเด็กบุตรสาวคนโตจะมีหน้าที่ดูแลน้อง ช่วยมารดาทำอาหาร ในช่วงที่บุตรสาวไปโรงเรียนจะเดินไปโรงเรียนซึ่งถนนเป็นทางเกวียน เดินทางค่อนข้างลำบาก ระยะทางจากบ้านไปโรงเรียนประมาณ 2 - 3 กิโลเมตร บุตรสาวคนโตขยันเรียนจะไปโรงเรียนทุกวัน จะหยุดเมื่อจำเป็นอย่างฝนตกหนักถนนขาด หรือต้องหยุดเรียนเพื่อดูแลน้อง เมื่อมารดาจำเป็นต้องไปทำงานในไร่ เมื่อบุตรสาวเรียนจบ จึงมาช่วยมารดาเลี้ยงน้องได้เต็มที่ และยังเฝ้าบ้าน ดูแลบ้าน ปัจจุบันบุตรสาวคนโตแต่งงานกับคนบ้านหนองคุ่ม มีบุตร 1 คน เป็นบุตรชาย ซึ่งจะพามาเยี่ยมญาติ ทุกวันอาทิตย์

บุตรชายคนที่ 2 เมื่อก่อนตอนที่บุตรชายเรียนหนังสือจะไม่ค่อยตั้งใจเรียนเหมือนพี่สาว บุตรชายมักไม่ค่อยไปโรงเรียน จะออกไปเที่ยวกับเพื่อนในป่า เมื่อครูมาถามนายทศว่าลูกทำไมไม่ไปโรงเรียนขาดเรียนบ่อย นายทศรู้ว่าบุตรชายไม่ไปโรงเรียนจากครู จึงทำโทษโดยการตี นายทศอยากให้ลูกอ่านออกเขียนได้ ในช่วงนั้นไม่ได้หวังอะไรมากเพราะไม่มีเงินแค่อ่านออกเขียนได้ก็พอ บุตรชายคนที่ 2 จบแค่ประถมปีที่ 2 เพราะไม่ยอมไปโรงเรียน เกร ถึงนายทศจะทำโทษอย่างไรก็ไม่ยอมไปโรงเรียน เมื่อออกจากโรงเรียนนายทศก็ให้มาช่วยงานที่ไร่

เมื่อคมนาคมสะดวกมากขึ้น ประมาณ พ.ศ. 2528 นายทศซื้อมอเตอร์ไซด์ให้บุตรชาย เมื่อบุตรชายมีมอเตอร์ไซด์ไม่ค่อยไปช่วยงานที่ไร่ มักจะไปเที่ยวกับเพื่อนบางทีหายไปอยู่กับเพื่อนที่ต่างจังหวัดหลายเดือน เมื่อหมดเงินถึงกลับบ้าน ปัจจุบันเปิดร้านขายรถมือสองที่ปากช่อง

บุตรชายคนที่ 3 บุตรชายจะขยันขันแข็งทำงานในไร่ เมื่อเรียนหนังสือจบประถมปีที่ 4 ปัจจุบันแต่งงานแยกครอบครัวไปอยู่ส่วนตัวแต่อยู่ในที่บริเวณเดียวกันห่างกันประมาณ 50 เมตร แต่งงานกับลูกสะใภ้ที่นายทศหามาให้ บุตรชายคนนี้จะช่วยนายทศทำงานทุกอย่างจะเข้าไร่ช่วยบิดาทำไร่ ต่อมานายทศซื้อรถไถ บุตรชายก็ช่วยนายทศรับจ้างขับรถไถ ขับรถบรรทุก บุตรชายคนนี้จะ เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการทำงาน ทุกวันนี้ยังช่วยนายทศฉีดยาฆ่าแมลง ดูแลสวนมะม่วง บุตรชายคน นี้แตกต่างจากบุตรคนอื่น เมื่อบุตรคนอื่นแต่งงานออกไปก็ไม่ได้มาช่วยงานนายทศเลย มีแต่บุตรชายคนที่สามจะช่วยนายทศทำงานทุกอย่าง ถึงแม้เขาจะสติปัญญาช้าแต่เป็นบุตรที่มีน้ำใจมาก

บุตรชายคนที่ 4 ซึ่งเป็นบุตรชายคนเล็ก ไม่ได้เรียนหนังสือที่โรงเรียนบ้านป่าเลียงเหมือนพี่คนอื่น ช่วงนั้นรายได้ของนายทศมีมากขึ้นจึงส่งบุตรชายคนเล็กเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญชลบุรี ซึ่งนายทศให้บุตรชายอยู่โรงเรียนประจำ ปิดเทอมนายทศถึงจะไปรับ จนจบมัธยมปีที่ 6 ได้มาเรียนที่กรุงเทพฯ เข้ามหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ซึ่งเข้าบ้านกับเพื่อนแถมมหาวิทยาลัย บุตรชายคนนี้ก็มักไม่ค่อยได้เจอกัน เขาจะสนิทกับเพื่อนมากกว่า เขาไม่ค่อยกลับบ้าน ถ้านายทศและภรรยาคิดถึงจะเข้ามา

หาเขา บางที่เขาต้องการเงินจะโทรเลขมาบอกให้เราส่งเงินไปให้ ความสัมพันธ์กับบุตรคนนี้ค่อนข้างห่างเหิน เขาจะใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่กรุงเทพฯมากกว่า ปิดเทอมก็ไม่กลับบ้าน จะอ้างว่าติดทำรายงานเสมอ แต่จะขอเงินเป็นประจำไม่ขาด เมื่อไม่นานมานี้ นายทศและภรรยาได้ลงไปหาบุตรชายคนเล็กที่กรุงเทพฯ โดยไม่ได้โทรไปบอกล่วงหน้า ไปถึงบ้านก็ประมาณเที่ยงคืน บุตรชายกับเพื่อนกำลังนั่งดื่มเหล้าล้อมวงกันร้องเพลงสนุกสนาน เมื่อเห็นว่าผู้เป็นพ่อและแม่มา ก็ไม่ได้เกรงใจ ยังดื่มเหล้าต่อกับเพื่อนเหมือนเดิม

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวตอนที่ลูกยังเป็นเด็กลูก ๆ จะเชื่อฟังคำพูดของนายทศและภรรยามาก แต่ต่อมาพอลูกได้แต่งงานแยกครอบครัวออกไป ลูกชายคนที่ 2 ไม่เคยช่วยเหลือพ่อแม่ และยังมีแต่เรื่องเดือดร้อนมาให้พ่อแม่ เช่น การไปจุดผู้หญิงมา นายทศและภรรยาต้องนำเงินไปขอขมาพ่อแม่ฝ่ายผู้หญิง และยังชอบดื่มเหล้า อาละวาด ภรรยาของบุตรชายคนที่สองไม่ให้ออกไปดื่มเหล้านอกบ้านให้ซื้อมาดื่มในบ้านจนเพื่อนบ้านต้องมาบอกนายทศให้ไปสั่งสอนลูกบ้าง ชาวบ้านไม่ได้หลับไม่ได้นอน นายทศคิดว่าถ้าตัวบุตรชายก็ไม่ฟัง จีบรถออกจากบ้านไปเลย บางทีว่านายทศว่าน่ารำคาญ ยิ่งภรยานายทศ ลูก ๆ มักไม่กลัวเลยเป็นคนใจดี ภรยานายทศจะตามใจลูกมาก ส่วนบุตรสาวคนโตหลังจากแต่งงานยังไปมาหาพ่อแม่และแม่เสมอ จะพาหลานชายมาด้วย ซึ่งนายทศและภรรยาจะรักหลานชายมาก จะเป็นเด็กพูดเก่ง และฉลาดมาก ส่วนบุตรชายคนที่ 3 จะมาหาพ่อกับแม่ทุกวันมาช่วยงาน ลูกสะใภ้จะมาช่วยภรยานายทศทำงานอย่างทำอาหาร ทำขนมทำงานบ้าน ครอบครัวของบุตรคนที่ 3 จะใกล้ชิดกับนายทศมากกว่าบุตรคนอื่น ส่วนบุตรชายคนสุดท้ายท้องไม่ค่อยกลับบ้าน ปีหนึ่งจะเห็นหน้าครั้งหนึ่ง เมื่อนายทศและภรรยาคิดถึงต้องลงไปหาบุตรชายเอง

เมื่อบุตรทุกคนที่แต่งงานนายทศจะให้ที่ดินบุตรทุกคน คนละแปลง ซึ่งบุตรบางคนเอาไปขายเพื่อนำเงินไปทำอย่างอื่น เขาจะไม่ชอบทำอะไร บุตรชายคนที่ 2 ขายที่ดินให้คนกรุงเทพฯแล้วนำเงินไปเปิดเต็นท์รถมือสองที่ปากช่องโดยไปเช่าที่ ช่วงแรกที่เปิดรายได้ก็ดีแต่บุตรชายเป็นคนใช้เงินเก่งไม่รู้จักเก็บ เมื่อได้เงินจะซื้อโน่นซื้อนี่ตลอด เงินทองจึงไม่มีเก็บเหมือนคนอื่นเขา และลูกสะใภ้ยังเป็นคนชอบแต่งตัว ใส่ทองเต็มตัว ชอบอวดว่าตนเองมีเงิน ทั้งที่เป็นเงินที่ได้จากการขายที่ของนายทศทั้งนั้น ครอบครัวลูกชายคนที่ 2 ไม่เคยซื้ออะไรมาให้นายทศและภรรยา บุตรชายคนนี้จะมียศหลายชั้นขับมาหานายทศเปลี่ยนรถเสมอ และชอบคุยโอ้อวดผู้เป็นพ่อและแม่เสมอ ครอบครัวบุตรคนที่สองจะอยู่ปากช่องไม่ได้กลับมาอนบ้านที่นายทศสร้างให้หลังจากแต่งงาน เมื่อเขาไปเปิดร้านขายรถก็นอนที่ร้านเลย

ลักษณะบ้านนาทคเป็นบ้านปูนหลังใหญ่สองชั้น มีบริเวณกว้างขวาง หลังคามุงกระเบื้อง พื้นบ้านปูกระเบื้องมีเครื่องอำนวยความสะดวกเช่นเครื่องซักผ้า โทรทัศน์สี 25 นิ้ว เครื่องเสียงวิทยุ วิดีโอ มีห้องครัวที่แยกเป็นสัดส่วนอยู่ด้านหลังบ้าน นายทคมีรถกระบะและซื้อรถกระบะให้บุตรชาย คนที่สามอีกหนึ่งคัน บริเวณบ้านไม่มีรั้ว จะอยู่ใกล้ ๆ กันกับบ้านบุตรคนที่สามซึ่งเป็นบ้านปูนชั้น เดียวลักษณะบ้านทันสมัย

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

เมื่อประมาณ พ.ศ. 2520 นายทคได้มาซื้อที่ดินจำนวน 80 ไร่ ไร่ละ 500 บาท เป็นเงินทั้งหมด 40,000 บาท ซึ่งเป็นเงินที่ได้มาจากการขายที่นาที่อำเภอภาชี ในช่วงแรกนายทคทำไร่ข้าวโพด สมัยนั้นเครื่องมือในการทำการเกษตรมีจอบ เสียม มีด การปลูกข้าวโพดไม่ยุ่งยากเหมือนปัจจุบัน ไม่มีขั้นตอนมากมาย แต่จะใช้แรงงานลำบากกว่า การปลูกข้าวโพดจะถางหญ้าก่อนแล้วขุดหลุม หยอดเมล็ดข้าวโพดซึ่งเป็นพันธุ์ข้าวโพดที่เพื่อนบ้านแบ่งเอามาให้ เมื่อก่อนนายทคมีควาย 1 ตัว เอา ไว้ไถดิน เงินที่ลงทุนในการทำไร่ไม่มาก ใช้เงินประมาณ 1,500 บาท ช่วงนั้นนายทคไม่มีหนี้สิน เนื่องจากการลงทุนยังไม่มาก ค่าแรงคนงานจะเอาแรงกันกับเพื่อนบ้าน บางทีคิดค่าจ้างวันละ 10 บาท หรือเป็นของใช้ เสื้อผ้า อาหาร ช่วงนั้นคนงานมีประมาณ 15 - 20 คน ปลูกข้าวโพด 80 ไร่ ผลผลิตในช่วงนั้นได้ 80 ไร่ ได้ 500 กระสอบ ราคา กิโลกรัมละ 70 - 80 สตางค์

เมื่อ พ.ศ. 2522 ถนน รพช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังได้เข้ามาในหมู่บ้าน นายทคจึงขายควายเพราะมีรถไถมาช่วยทำการเกษตรแทนซึ่งทุนแรงงานและใช้เวลาเร็วกว่า นายทค ได้ซื้อรถไถใหญ่เป็นคนแรกในหมู่บ้าน เป็นรถมือสองคันละ 200,000 บาท นายทคตัดสินใจซื้อ เพราะรถไถจะช่วยทุ่นกำลังคนได้มาก และใช้เวลาเร็วกว่าที่จะใช้กำลังคน เมื่อนายทคมีรถไถ ชาวบ้านก็มาจ้างนายทคไปไถที่ทำไร่ ตอนนั้นราคาค่าจ้าง 3 ไร่ 100 บาท ช่วงนั้นนายทคมีงานขับรถไถที่ชาวบ้านจ้างหลายไร่ รายได้ดีพอสมควร และราคาน้ำมันยังไม่แพงเหมือนปัจจุบัน

เมื่อเทคโนโลยีการเกษตรเข้ามานายทคจัดว่าเป็นคนที่มีฐานะดี นายทคจะซื้อเครื่องมือที่ทันสมัยก่อนชาวบ้านคนอื่น ต่อมานายทคซื้อรถแทรกเตอร์ เอาไว้ทำไร่ และยังไว้รับจ้าง ช่วงนั้นนายทคทำไร่ข้าวโพดจากที่เคยทำในอดีตไม่มีอะไรบำรุงดิน ต่อมานายทคจึงซื้อปุ๋ยมาบำรุงดิน ซื้อยาฆ่าแมลง ช่วงนั้นวัชพืชมียาก และซื้อยาฆ่าหญ้า ค่าจ้างแรงงานก็เพิ่มขึ้นจากเมื่อก่อนวันละ 10 บาท มาเป็น วันละ 100 บาท การลงทุนการเกษตรเพิ่มขึ้นมาก ผลผลิตที่ได้ก็ไม่แน่นอน ราคาต้องขึ้นอยู่กับตลาด บางปีก็ขาดทุน บางปีก็ได้กำไร เอาแน่เอาอนไม่ค่อยได้ การส่งผลผลิตต้องจ้างรถไปส่งที่ตลาดต้องเหมาไป ต่อมานายทคจึงตัดสินใจซื้อรถหกล้อใหญ่เพื่อจะได้นำผลผลิตไปส่งที่

ตลาด ไม่ต้องเสียเงินจ้าง และยังได้รับจ้างส่งผลผลิตชาวบ้านได้ด้วย ประมาณปี พ.ศ. 2537 นายทศ ได้กู้เงิน ธกส.(ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) มาลงทุนทำไร่ 100,000 บาท โดยคิดดอกเบี้ย ร้อยละ 1 บาท จะต้องส่งเงินต้นและดอกเบี้ยภายใน 1 ปี นายทศไม่เคยกู้เงินมาก่อน เนื่องจากนายทศมักจะเอาเปรียบดอกเบี้ยราคาสูงกว่า คิดร้อยละ 5 บาท และถ้าชาวบ้านเป็นหนี้มากก็จะยึดที่ดิน ซึ่ง ธกส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) ไม่ยึดที่ดินของชาวบ้าน แต่กู้เงินมาก่อนจะยึดที่ดินของชาวบ้าน ในหมู่บ้านนี้ถูกเก็บภาษีที่ดินหลายรายแล้ว และนายทศจากที่ปลูกข้าวโพดได้ดีต่อมาก็ได้ผลผลิตไม่ดีเท่าที่ควร นายทศจึงกู้เงิน ธกส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) มาลงมะม่วง 30 ไร่ ซึ่งน้องชายของนายทศมักจะเป็นเกษตรกรที่เก่ง ผลผลิตของเขาได้มากและมีคุณภาพ ซึ่งนายทศจึงปลูก มะม่วงตามเขา และมักจะปรึกษาเขาเรื่องการปลูกมะม่วง ตั้งแต่มาปลูกมะม่วงนายทศไม่ต้องดูแล มากจะลงปลูกครั้งเดียว ให้ลูกชายฉัตรเข้ามาแมลง ใส่ปุ๋ยดูแล นายทศใช้เวลาทำรไ้น้อยลงกว่าปลูก ข้าวโพดมาก ส่วนลูกชายคนที่ 3 คอยช่วยดูแล จำนวนที่ดินที่ทำได้ก็น้อยลง และเครื่องมือทำการ เกษตรอย่างรถแทรกเตอร์ รถไถใหญ่ขายไปแล้ว ที่เหลือแต่รถบรรทุกเล็กเอาไว้ฉีดยาฆ่าแมลง และ รถไถเล็กเก็บไว้ใช้งานเล็ก ๆ น้อย ๆ นายทศได้แบ่งที่ดินให้ลูก ๆ ทั้ง 4 คน หลังจากที่ลูก ๆ ได้ แต่งงาน เมื่อปี พ.ศ. 2523 ได้มีไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้านนายทศมีค่าใช้จ่ายในบ้านเช่น ค่าไฟฟ้า ซึ่งแต่ ก่อนไม่เสียเงิน ไฟฟ้ายังไม่เข้ามาจะใช้น้ำมันก๊าดใส่ตะเกียง ส่วนน้ำใช้ที่คลองประจำหมู่บ้าน ปัจจุบันใช้น้ำประปาชนิดละ 5 บาท ค่าใช้จ่ายในบ้านประมาณ 700 กว่าบาทต่อเดือน ทำให้ค่าใช้จ่าย ภายในบ้านเพิ่มมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

ช่วงที่นายทศเข้ามาในหมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2520 วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน นายทศและ ภรรยาจะเดินมาทำบุญที่วัดทุกวันพระ วันงานประเพณีต่างๆ และ ไปช่วยงานอย่างงานศพ งานบวช จะไปช่วยกันที่วัดเสมอ ช่วงนั้นถึงแม้จะเดินทางลำบากแต่ชาวบ้านไปวัดเสมอ ชาวบ้านจะไปวัดพบ ปะเจอะเจอชาวบ้านที่วัดกันทุกคน ทุกเพศ ทุกวัยในขณะนั้นเจ้าอาวาสเป็นนักพัฒนาซึ่งชาวบ้านร่วมมือกับท่านช่วยพัฒนาวัดในหมู่บ้าน ต่อมาภรยานายทศไม่ค่อยสบายเป็นหอบหืด ซึ่งทำให้นายทศ และภรรยาไม่ค่อยได้ไปวัด

ในประมาณ พ.ศ. 2522 ช่วงที่ถนน รพช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังเข้ามาใน หมู่บ้าน นายทศทำงานค่อนข้างหนัก ซ้อรถไถมารับจ้าง ซึ่งงานเข้ามามาก จึงไม่ค่อยมีเวลาไปวัด ถ้า นายทศว่างจะไปทำบุญที่วัดแต่ไม่ได้ไปทุกวันพระเหมือนแต่ก่อน สำหรับภรยานายทศจะดักบาตร ทุกวัน ถ้าไม่สบายจะไม่ได้ดักบาตร การทำบุญจะถวายเป็นปัจจัยช่วยสร้างวัดมากกว่าจะไปวัด อย่างงาน

ทอดกฐิน งานทอดผ้าป่าจะช่วยงานวัดโดยการไปหาเงินเข้าวัดทุกปี และจะไปร่วมงานของเพื่อนบ้านอย่างสม่ำเสมอ อย่างเช่น งานศพ งานบวช นายทจะไปกับภรรยาทุกงาน

เมื่อก่อนการพักผ่อนหย่อนใจของนายทมักจะไปเล่นหมากรุกที่วัด โดยมีกลุ่มที่สนิทชอบเล่นหมากรุกด้วยกัน ต่อมาพอความเจริญเข้ามาจากที่ทำงานพอกินพอใช้ ชาวบ้านต่างขยันทำงานเพื่อให้ครอบครัวมีฐานะที่ดีขึ้น ซึ่งของใช้ราคาสูงมากขึ้น และเครื่องมือทำการเกษตรมีมากขึ้น เทคโนโลยีเข้ามาในหมู่บ้าน ชาวบ้านในหมู่บ้านต่างทำมาหากิน ไม่ค่อยได้มีเวลาไปวัดเหมือนเดิม นายทจากที่เคยเล่นหมากรุกก็ไม่มีเวลาเล่นเหมือนแต่ก่อน แต่เมื่อมีงานประจำปี ชาวบ้านมาร่วมงานกันเหมือนเดิม ช่วง พ.ศ. 2522 มีถนน รพช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังเข้ามาการพักผ่อนของชาวบ้านจะมีหนักกลางแปลงมาฉายจากจังหวัดใกล้เคียง และจะเก็บค่าชมคนละ 10 บาท ฉายทั้งคืน ส่วนเด็กจะเก็บเงิน 5 บาท นายทจะพาบุตรไปดู บางทีก็ไปดูคนเดียวเพราะบุตรต้องไปโรงเรียน ต่อมามีหมอลำจากโคราชมาแสดงที่วัด แต่นายทไม่ชอบดู ปัจจุบันมีดนตรี เด็กวัยรุ่นจะชอบดู ซึ่งมักจะมีเรื่องกันเป็นประจำ วัยรุ่นจะตีหมอลำทะเลาะวิวาทกันเสมอ ซึ่งทำให้นายทไม่ค่อยได้ไปวัดไปร่วมสนุกในตอนกลางคืนเหมือน เมื่อก่อนเสร็จงานบุญนายทและภรรยาก็กลับบ้าน

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2523 ได้มีไฟฟ้าเข้ามานายทซื้อวิทยุ โทรทัศน์ นายทจะชอบดูข่าว ภรรยา นายทชอบดูละคร นายทไม่ได้ไปดูหนักกลางแปลงที่วัดเหมือนเดิม เมื่อไฟฟ้าเข้ามีชาวบ้านซื้อโทรทัศน์มาดูที่บ้าน ชาวบ้านจึงไม่ได้ออกไปที่วัดดูหนักกลางแปลงเหมือนเดิม ชาวบ้านจะดูโทรทัศน์อยู่บ้าน บางทีนายทก็เช่าวีดีโอมาดูที่บ้าน นายทจะดูโทรทัศน์ทุกวันซึ่งนายทจะดูข่าว เป็นกิจวัตรประจำวัน ส่วนก่อนนอนนายทจะดูละครเพราะภรรยาจะติดละครมาก โดยเฉพาะช่อง 7 จะดูทุกวัน

กรณีศึกษาที่ 3 นายวินัย (นามสมมุติ)

ครอบครัวของนายวินัยมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 7 คน ประกอบด้วย บิดาของนายวินัย ปัจจุบัน อายุ 82 ปี มารดาของนายวินัย ปัจจุบัน อายุ 80 ปี นายวินัย (ผู้ให้สัมภาษณ์) ปัจจุบันอายุ 51 ปี การศึกษาชั้นมัธยมปีที่ 3 และภรรยาปัจจุบัน อายุ 50 ปี มีบุตรทั้งหมด 3 คน บุตรชาย 2 คน บุตรสาว 1 คน คนที่ 1 เป็นบุตรชาย ปัจจุบันอายุ 17 ปี การศึกษากำลังศึกษาอยู่ที่พาณิชยการปากช่อง ปวช.ปีที่ 2 คนที่ 2 เป็นบุตรสาว ปัจจุบันอายุ 14 ปี การศึกษากำลังศึกษาอยู่ที่โรงเรียนเขาใหญ่ พุทธาคมชั้นมัธยมปีที่ 2 คนที่ 3 เป็นบุตรชาย ปัจจุบันอายุ 10 ปี การศึกษากำลังศึกษาชั้นประถมปีที่ 4

นายวินัยเกิดที่บ้านป่าเต็ง ซึ่งพ่อและแม่ของนายวินัยได้อพยพลงมาจากอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่ ลงมาเกือบ 60 ปี นายวินัยมีพี่น้อง 4 คน นายวินัยเป็นบุตรชายคนที่ 3 คน พี่น้องของ นายวินัยแต่งงานแยกไปอยู่ครอบครัวของตนเอง

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

เมื่อทางคมนาคมยังไม่เข้ามาในหมู่บ้าน วิถีชีวิตภายในครอบครัว นายวินัยซึ่งเป็นผู้นำ ครอบครัวจะสอนให้บุตรทำมาหากินจะสอนให้บุตรทำอะไร และดำเนินชีวิตให้เรียบร้อย นายวินัยจะ สอนให้บุตรชายหาอาหารอย่างเช่นหาลาปลา ส่วนภรรยาจะฝึกให้บุตรทำอาหาร การเดินทางในช่วงนี้ เดินทางโดยเท้าเปล่า นายวินัยจะออกตลาดเฉพาะตอนไปส่งผลผลิตโดยไปทางเกวียน ลักษณะบ้าน ในช่วงนั้นเป็นบ้านไม้ใต้ถุนสูง ซึ่งสมัยก่อนสัตว์ป่าชุกชุม มีเสือ ช้าง ชาวบ้านจึงนิยมปลูกบ้านใต้ถุน สูง ภายในบ้านจะเป็นบ้านโล่ง ไม่ได้แบ่งเป็นห้องส่วนตัว ภายในครอบครัวจะนอนรวมกัน

เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2522 ทางคมนาคมเข้ามาในหมู่บ้าน เป็นถนน รพช. (เร่งรัดพัฒนา ชนบท) ที่เป็นถนนลูกรัง ในช่วงนั้นมีรถโดยสารขนาดเล็กเข้ามาวิ่งภายในหมู่บ้าน วันละ 1 รอบ รถโดยสารจะออกจากหมู่บ้านประมาณ 7.00 น จะกลับเข้าหมู่บ้านประมาณ 13.00 น. ค่าโดยสาร คนละ 10 บาท

สมัยที่บุตรชายคนโตยังเด็กได้เรียนหนังสือที่ โรงเรียนบ้านกลาง จนจบประถมปีที่ 4 นายวินัยให้บุตรชายไปศึกษาที่โรงเรียนปากช่อง จบมัธยมปีที่ 3 การเดินทางในหมู่บ้านค่อนข้างลำบากเพราะรถประจำทางวิ่งวันละ 1 รอบ นายวินัยจึงให้บุตรชายไปอยู่กับญาติที่หนองสาหร่าย จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงให้บุตรชายกลับมาอยู่บ้านเพราะถนน รพช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ได้

ปรับปรุงเป็นถนนลาดยาง เมื่อประมาณปี พ.ศ.2534 ทำให้การเดินทางสะดวกขึ้น นายวินัยให้บุตรชายนั่งรถโดยสารไปโรงเรียน เนื่องจากรถโดยสารมีจำนวนมากขึ้นปัจจุบันมีรถโดยสาร 10 กว่าคัน รถโดยสารจะออกทุกครั้งชั่วโมง

บุตรสาว คนที่ 2 เมื่อมีการคมนาคมที่สะดวกขึ้น ทำให้มีโรงเรียนมัธยมซึ่งมาเปิดใกล้กับหมู่บ้าน บุตรสาวจะขี่มอเตอร์ไซด์ไปเรียน ระยะทางจากบ้านไปโรงเรียนประมาณ 4 - 5 กิโลเมตร

บุตรชาย คนที่ 3 ซึ่งบุตรสาวคนที่ 2 จะขี่มอเตอร์ไซด์ไปส่งน้องชายคนเล็กที่โรงเรียน และตอนเย็นจะไปรับน้องกลับบ้าน นิสัยของลูกคนเล็กมักจะชอบเที่ยวเล่นตามประสาเด็ก เล่นน้ำในลำธาร และชอบประดิษฐ์คิดค้นของเล่น เช่น ฆนูไม้ และกะลามะพร้าวมาเดินแข่งกับเพื่อน บุตรชายคนเล็กจะคิดและทำเองโดยหาวัสดุที่เหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นของเล่น

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวค่อนข้างสนิทสนมกัน บุตรชายคนโตถึงแม้ว่าจะคิดเที่ยวกับเพื่อนแต่ก็เชื่อฟังพ่อแม่ นายวินัยขอบุตรชายไม่ให้ดื่มเหล้าเพราะเป็นห่วงเมื่อบุตรชายขับรถเขาก็จะเชื่อฟัง นายวินัยยังไม่เคยเห็นบุตรชายดื่มเหล้า แต่เขามักชอบเล่นกีตาร์กับเพื่อน บุตรชายคนโตมักจะพาเพื่อนมาบ้านมาเล่นดนตรีที่ลานหน้าบ้าน ซึ่งภรรยาของนายวินัยจะทำอาหารให้เพื่อนลูก นายวินัยไม่อยากให้บุตรไปเที่ยวนอกบ้าน จึงดูแลเพื่อนลูกและภรรยา นายวินัยจะสนิทกับเพื่อน บุตรชายทุกคน ส่วนบุตรสาวไม่ค่อยชอบออกไปเที่ยวนอกบ้าน ส่วนใหญ่จะไปเที่ยวกับครอบครัว บุตรสาวคนที่สองจะดูแลน้องคนเล็ก ซึ่งบุตรชายคนเล็กจะซน แต่เป็นเด็กที่ฉลาด การศึกษาของบุตรทุกคน นายวินัยตั้งใจจะส่งเรียนให้จบปริญญาทุกคน นายวินัยให้ความสำคัญในการเรียนมาก อยากให้บุตรทุกคนมีภาระงานที่มั่นคง อยากให้เขามีอนาคตที่ดี

นายวินัยจบประถมปีที่ 4 ไม่ได้เรียนต่อ เนื่องจากพ่อแม่ไม่มีเงินส่งให้เรียน ไม่มีคนช่วยงานในไร่ ต่อมาเมื่อ 5 ปีที่แล้ว นายวินัยจึงไปเรียนการศึกษานอกโรงเรียนที่ปากช่อง นายวินัยจบมัธยมปีที่ 3 นายวินัยภูมิใจมาก

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

นายวินัยมีที่ดินของตนเองอยู่ 30 ไร่ ซึ่งพ่อแม่ของนายวินัยแบ่งให้ลูก ซึ่งนายวินัยได้มากกว่าลูกคนอื่น เนื่องจากนายวินัยอยู่บ้านป่าเลียง พี่น้องคนอื่นแยกไปอยู่จังหวัดอื่น ในการทำไร่ช่วงแรกนายวินัยลงข้าวโพด เครื่องมือในการทำเกษตรในช่วงนั้นมีจอบ เสียม มีด โดยเริ่มจากการถางป่าแล้วจุดไฟเผาเก็บเศษไม้ที่รวมเป็นกองแล้วจุดไฟเผา ต่อจากนั้นใช้จอบขุดหลุม หยอดเมล็ด

ข้าวโพด (สมัยนั้นเมล็ดข้าวโพดไม่ต้องซื้อ) ในการปลูกข้าวโพดจะทำน้ำฝน ตั้งแต่เดือน
กุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤศจิกายน บางปีถึงเดือนธันวาคม การใช้แรงงานส่วนมากจะไม่มีจ้าง
แรงงาน ส่วนมากชาวบ้านจะลงแขกกัน จะทำงานเปลี่ยนไปตามบ้าน จะนัดกันว่าบ้านไหนทำอะไรจะ
มาช่วยกัน ชาวบ้านจะมาช่วยกัน เรียกว่า “แขก” ในช่วงนี้ส่งผลผลิตโดยทางทางเกวียน การเดินทาง
โดยทางเท้า การเดินทางค่อนข้างลำบาก ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2522 เมื่อมีถนน รพช. (เร่งรัด
พัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังเข้ามา ทำให้ชาวบ้านซื้อรถไถมาใช้ ในช่วงนั้นนายวินัยไม่มีเงิน
ไปกู้เงินเก่าแก่มาซื้อรถไถ และซื้อเครื่องมือการทำการเกษตรปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ค่าจ้างแรงงานซึ่งช่วง
นั้นราคา 50-60 บาท ค่าขนส่งผลผลิต ค่าสีข้าวโพด นายวินัยกู้เงินเก่าแก่ที่ตลาดมาทั้งหมด 50,000
บาท เอาไปซื้อคอกเปีย 100 ละ 3 ถึง (คอกคอกเปียเป็นข้าวโพด) ซึ่งช่วงนั้นผลผลิตที่ได้ขาดทุน
เป็นหนี้เป็นสินเพิ่มขึ้น ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2528 นายวินัยจึงกู้ ธกส. (ธนาคารเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์) 100,000 บาท นายวินัยนำเงินไปใช้หนี้ให้เก่าแก่ เพราะเก่าแก่จะยึดที่ดินของนายวินัย
ต่อมานายวินัยเป็นหนี้ทั้งเก่าแก่และ ธกส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) ผลผลิตที่ได้ไม่ดี
เท่าที่ควร เป็นปีที่ขาดทุนอย่างมาก บางปีขายผลผลิตได้พอกินพอใช้แต่ไม่พอใช้หนี้

เมื่อประมาณ พ.ศ. 2535 เป็นช่วงที่ชาวบ้านขายที่ดินเพราะที่ดินราคาสูง ในสมัยพลเอก
ชาติชาย ชุณหะวัณ นายทุนนิยมเข้ามาซื้อที่ดิน ไปทำที่ท่องเที่ยว และจัดสรรขายที่ดิน นายวินัยจึง
ตัดสินใจขายที่ดินทั้งหมด 30 ไร่ ราคาไร่ละ 100,000 บาท เงินที่ได้จากการขายที่ใช้หนี้เก่าแก่ และ
ธกส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) และนำเงินไปซื้อที่บ้านอีซ้อมอีก 10 ไร่ เป็นที่ป่า ไม่ได้
ทำการเกษตร นายวินัยขายเครื่องมือการเกษตรให้กับเพื่อนบ้าน ในช่วงนี้นายวินัยตัดสินใจไม่ทำการ
เกษตรแล้ว นายวินัยคิดว่าไม่คุ้ม ผลผลิตที่ได้ไม่พอกับค่าใช้จ่าย การทำการเกษตรลงทุนสูง ต้องขึ้น
อยู่กับราคาตลาดด้วย ราคาไม่แน่นอน หลังจากที่นายวินัยขายที่เนจึงนำเงินที่ได้ปลูกบ้านใหม่ ซึ่งมี
ลักษณะ เป็นบ้านปูนสองชั้น หลังคามุงกระเบื้อง พื้นปูกระเบื้อง ภายในบ้านมีมุมห้องรับแขก
จัดเป็นสัดส่วน มีห้องครัวอยู่หลังบ้าน มีโรงจอดรถ ซึ่งนายวินัยซื้อรถกระบะ 1 คัน

ปัจจุบันนายวินัยทำงานในรีสอร์ทที่เข้ามาสร้างในหมู่บ้าน ซึ่งเงินเดือนได้เดือนละ 8,000
บาท หน้าที่การทำงานของนายวินัยหาคนงานและดูแลคนงาน ซึ่งนายวินัยจะหาคนงานจากชาวบ้าน
ในหมู่บ้าน ชาวบ้านจะได้มีงานทำ ซึ่งค่าจ้างคนงานวันละ 120 - 150 บาท ส่วนเงินเดือนที่ได้
พอกินพอใช้ ไม่มีเงินเก็บแต่ไม่มีหนี้สินก็พอใจแล้ว นายวินัยเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวเพียงคน
เดียว ค่าใช้จ่ายภายในบ้านเพิ่มมากขึ้น เมื่อประมาณ พ.ศ. 2523 มีไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้านก่อนที่ไฟ
ฟ้าจะเข้ามาหมู่บ้าน ครอบครัวนายวินัยใช้ตะเกียงในบ้านนายวินัยมีตะเกียง 3 อัน จะเสียด่าน้ำมัน
ประมาณเดือนละ 40 บาท แต่ปัจจุบันค่าไฟฟ้า 500-600 บาท และเครื่องอำนวยความสะดวกภายใน
บ้าน นายวินัยซื้อเครื่องซักผ้า หม้อหุงข้าวไฟฟ้า โทรทัศน์ วิทยุ วิดีโอ และค่าน้ำซึ่งเมื่ออดีตใช้น้ำ

ขาดไม่ต้องเสียเงิน ต่อมาเปลี่ยนมาใช้น้ำประปาชนิดละ 5 บาท นายวินัยกล่าวว่า “ความสะดวกสบายมากขึ้น แต่ค่าใช้จ่ายก็เพิ่มขึ้นด้วย”

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

การไปทำบุญนายวินัยเมื่อวัยเด็กจะไปทำบุญกับพ่อและแม่ทุกวันพระ ไปฟังเทศน์ การเดินทางสมัยนั้นเดินทางเกวียน บางทีก็นั่งเกวียนไปทำบุญ ชาวบ้านจะไปวัด ไปทำบุญทั้งวันธรรมดาและวันพระ วันประเพณีต่างๆ จะมีทั้งเด็ก วัยรุ่น ผู้เฒ่าผู้แก่ไปร่วมทำบุญที่วัด

ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2522 ถนน รพช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังเข้ามาในหมู่บ้านการเดินทางไปวัดสะดวกขึ้นกว่าเมื่อก่อน แต่การเดินทางยังลำบากอยู่ หน้าร้อนฝุ่นคลุ้งไปหมด จะเดินไปวัด รถมผ่านฝุ่นจะติดตัวแดงทั้งตัว ยิ่งหน้าฝนเดินลำบากเป็นหลุมเป็นบ่อ บางทีถนนทางขาดเดินทางไม่ได้ ในช่วงนี้นายวินัยจะขี่จักรยานไปวัด ต่อมาพอมีถนนลาดยางทำให้การเดินทางสะดวกมากขึ้น ชาวบ้านไม่เดินไปวัดเหมือนแต่ก่อนจะขี่จักรยาน มอเตอร์ไซด์ รถยนต์

เมื่ออดีตชาวบ้านจะไปทำบุญที่วัดไปหาพระเจ้าอาวาสซึ่งเป็นคนริเริ่มพัฒนาวัดและหมู่บ้าน จะให้ชาวบ้านร่วมแรงร่วมใจทำงาน สร้างศาลาข้าง ทำถนนข้าง ซึ่งสมัยนั้นชาวบ้านจะให้ความนับถือพระมากที่สุด ทำให้ชาวบ้านไปวัดสม่ำเสมอ ต่อมาท่านได้มรณะภาพลง มีเจ้าอาวาสจากที่อื่นมาอยู่ ซึ่งเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันไม่ค่อยมีบทบาทในการเป็นผู้นำ ตลอดจนการอบรมสั่งสอน และพฤติกรรมหลายอย่างที่ทำให้ชาวบ้านไม่พอใจ และยังหมกมุ่นในเรื่องห่วยเถื่อน ไม่สนใจอบรมสั่งสอนวิชาให้พระ เณร ในวัด ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชาวบ้านไม่ดีเท่าที่ควร แต่นายวินัยไปวัดเมื่อมีงานประเพณีประจำปี หรือมีงานศพ งานบวช ไม่เคยขาดแต่ไม่ได้ไปวัดสม่ำเสมอเหมือนแต่ก่อน ส่วนนายวินัยไปวัดจะพาบุตรไปด้วย ถ้าบุตรไม่ได้ไปโรงเรียน จะพาเขาไปด้วย

เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2521 การพักผ่อนหย่อนใจของชาวบ้านจะมีการเล่นรำวง ตีฉิ่ง ตีกลองกันอย่างสนุกสนาน ขามว่างจากการทำไร่จะมารวมกัน และมีการดื่มเหล้า ซึ่งสมัยนั้นจะดื่มเหล้าสาโทเป็นเหล้าที่ชาวบ้านหมักเอง นอกจากนั้นงานบุญกฐิน บุญผ้าป่า ก็นับว่าสร้างความสนุกสนานเป็นการพักผ่อนหย่อนใจของชาวบ้านจะมีมหาสพให้ดู ในอดีตจะมีหมอลำ มีหนังกลางแปลง ซึ่งเจ้าภาพจะหามา และในอดีตมีหนังขายยา ไม่เสียเงินค่าดู จะมียานำมาขายให้ชาวบ้านอย่างเช่น ยาทันใจ บางทีมีหนังกลางแปลงจากจังหวัดอื่นเข้ามาฉาย จะเก็บค่าดูคนละ 10 บาท

เมื่อตอนที่ไฟฟ้ายังไม่เข้ามาในหมู่บ้าน การรวมกลุ่มพบปะพูดคุยยังมีอยู่มาก แต่เมื่อมีไฟฟ้าเข้ามาเมื่อ พ.ศ. 2523 ทำให้นายวินัยได้รับการพักผ่อนหย่อนใจจากสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ นายวินัยชื่อวิฑู ชื่อโทรทัศน์ ซึ่งชาวบ้านจะนิยมดูโทรทัศน์ เวลาว่างจึงดูโทรทัศน์อยู่ที่บ้าน และนายวินัยซื้อรถกระบะ เมื่อหยุดงานหลายวันจะพาครอบครัวไปเที่ยวต่างจังหวัด

กรณีศึกษาที่ 4 นายสวัสดิ์ (นามสมมติ)

ครอบครัวของนายสวัสดิ์ มีสมาชิก 7 คน ประกอบด้วย นายสวัสดิ์ อายุ 60 ปี ภรรยา อายุ 60 ปี มีบุตรทั้งหมด 5 คน บุตรชายคนโตอายุ 33 ปี บุตรชายคนที่ 2 อายุ 31 ปี บุตรสาวคนที่ 3 อายุ 29 ปี บุตรสาวคนที่ 4 อายุ 28 ปี และบุตรชายคนเล็ก อายุ 27 ปี

ก่อนที่ทั้งคู่จะย้ายครอบครัวขึ้นมาตั้งหลักแหล่งในบ้านกลาง บ้านเดิมอยู่แก่งคอย จังหวัดสระบุรี เมื่อประมาณปี พ.ศ.2515 นายสวัสดิ์ ได้มาหาญาติที่ทำงานเป็นพนักงานตรวจรถไฟที่สถานีปากช่อง พ่อแม่ นายสวัสดิ์มีฐานะยากจน ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง นายสวัสดิ์มีพี่น้อง 7 คน ผู้ชาย 3 คน ผู้หญิง 4 คน นายสวัสดิ์จึงตัดสินใจเข้ามาหากินในปี พ.ศ.2515

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ปัจจุบันบุตรทุกคนแต่งงานแยกไปอยู่กับครอบครัวของตนเอง บุตรคนที่ 1 ถึงคนที่ 4 จบชั้นประถมที่โรงเรียนบ้านป่าเลียง การเดินทางไปโรงเรียนซึ่งสมัยก่อนบุตรทุกคนต้องเดินเท้าเปล่าไปเรียน การเดินทางค่อนข้างลำบาก ในวัยเด็กบุตรทุกคนต้องช่วยพ่อแม่ทำงานในไร่และงานบ้าน นายสวัสดิ์จะสอนให้ลูกทำงาน และให้ลูกรักกัน เมื่อบุตรทุกคนแต่งงานแยกครอบครัวไปอยู่บ้านของเขา แต่เขาก็ยังไปมาหาสู่ระหว่างพ่อ แม่ ลูก เมื่อนายสวัสดิ์ปลูกบ้านใหม่เป็นบ้านปูนชั้นเดียว บุตรชายทั้ง 3 คน อยู่ช่วยนายสวัสดิ์สร้างบ้านเกือบเดือน ซึ่งช่วงนั้นลูก ๆ จะไป ๆ มา ๆ ตลอด จะสลับกันมาคุมคนงาน ซึ่งช่วงนั้นนายสวัสดิ์เป็นโรคหืดหอบ เคยไปพักรักษาตัวอยู่ที่บ้านลูกสาวคนที่ 3 เพราะมีที่ดิน และบุตรสาวดูแลอย่างใกล้ชิด ช่วงนั้นนายสวัสดิ์มีปัญหากับภรรยาจึงแยกกันอยู่ระยะหนึ่ง เนื่องจากนายสวัสดิ์เป็นคนเจ้าชู้ ภรรยา นายสวัสดิ์จึงขอแยกกันอยู่สักพักหนึ่ง บุตรสาวทั้งสองจะสลับกันมาดูแลนายสวัสดิ์ ต่อมาลูกชายได้พามาหาหมอที่โรงพยาบาลที่กรุงเทพฯ และหลังจากที่นายสวัสดิ์ออกจากโรงพยาบาลได้กลับมาอยู่ที่บ้าน ซึ่งภรรยา นายสวัสดิ์ได้กลับมาดูแล นายสวัสดิ์ บุตรทุกคนยังมาเยี่ยมเยียนนายสวัสดิ์อยู่เสมอ สำหรับบุตร นายสวัสดิ์ไม่เคยออกไปขอเงิน นายสวัสดิ์มักจะให้เงินลูกติดตัวกลับไปเสมอ เมื่อบุตรคิดถึงพ่อแม่จะมาเยี่ยมโดยซื้ออาหารมาทำกินกันภายในครอบครัว นายสวัสดิ์และภรรยาจะมีความสุขมาก อีกทั้งเวลาว่างงานบุญต่าง ๆ ลูกจะมาร่วมงานบุญอยู่เสมอ

ปัจจุบันบุตรชายคนโตทำงานโรงงานทอผ้าที่กรุงเทพฯ และบุตรคนที่สองเปิดร้านขายอาหารที่สระบุรี ส่วนบุตรสาวคนที่ 3 และ 4 เป็นแม่บ้านดูแลลูก ส่วนบุตรคนที่ 5 ปัจจุบันทำงานที่องค์กร โทรศัพทแห่งชาติแห่งประเทศไทย อยู่ที่กรุงเทพฯ

บุตรชายคนเล็กจะมีการศึกษาสูงกว่าพวกพี่ ๆ โดยเรียนจบปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น นายสวัสดิ์ส่งเสียบุตรชายคนเล็กให้เรียนสูง เนื่องจากบุตรชายคนเล็กเรียนหนังสือเก่งตั้งแต่เขายังเด็ก เขาได้คะแนนดีตลอดมา นายสวัสดิ์จึงส่งเสียให้ลูกเรียนให้มากเท่าที่เขาจะเรียนได้ เพราะช่วงนั้นนายสวัสดิ์มีฐานะค่อนข้างดีจึงสามารถส่งเสียลูกได้ ไม่เหมือนสมัยที่พี่ ๆ ของเขาเรียน ซึ่งช่วงนั้นนายสวัสดิ์ไม่มีเงินส่งให้ลูกเรียน และการเดินทางยังไม่สะดวกสบายเท่าที่ควร

การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ

นายสวัสดิ์ได้เห็นพื้นที่ซึ่งเป็นป่าดงดิบ และทางการได้ประกาศเปิดให้จับจองที่บ้านป่าเลียง ในขณะนั้นที่ดินได้จับจองโดยเอกสารสิทธิ์ ส.ค.1 ให้จับจองคนละ 50 ไร่ ในช่วงนั้นนายสวัสดิ์อายุยังไม่ครบ 20 ปี ยังไม่มีสิทธิออกเอกสารได้ ต้องบอกเจ้าหน้าที่ว่าตนเองอายุครบ 20 ปี (ขณะนั้นยังไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน) ทางพนักงานที่ดินจึงได้ออกเอกสารใบ ส.ค.1 ให้นายสวัสดิ์ และในปีเดียวกันนั้นได้เข้าไปลากถางที่ดินได้ 38 ไร่ เมื่อทำพื้นที่เรียบร้อยแล้วจึงปลูกข้าวโพด ในช่วงนั้นเครื่องมือทำการเกษตรมี มีด จอบ เสียม เท่านั้น ในการปลูกข้าวโพดไม่มีขั้นตอนที่ยุงยากเหมือนปัจจุบัน ในการปลูกข้าวโพดโดยใช้จอบขุด และหยอดเมล็ดข้าวโพด แล้วปล่อยตามธรรมชาติ ไม่มีปุ๋ยใส่ ไม่ได้ฉีดยาฆ่าหญ้า ผลผลิตที่ได้นายสวัสดิ์จะบรรทุกใส่เกวียนไปส่งที่ตลาด ค่าใช้จ่าย ค่าแรงงานในช่วงนั้นวันละ 10 บาทต่อคน ต่อมาช่วงฝนแล้ง นายสวัสดิ์จึงซื้อวัวมา 2 ตัว ชื่อ ดาล กับชื่อเขียว และเกวียน 1 เล่ม นายสวัสดิ์ได้บรรทุกถ่านไปขายในหมู่บ้าน และรับจ้างบรรทุกส่งผลผลิตของชาวบ้าน ส่วนใหญ่จะเป็นถั่วลิสง ข้าวโพด จากในไร่สู่ตลาด ได้กระสอบละ 5 บาทบ้าง 10 บาทบ้าง แล้วแต่ระยะทาง เกวียนของนายสวัสดิ์สามารถบรรทุกได้ 5 กระสอบ ส่วนถั่วลิสงได้ 10 กระสอบ การเดินทางเมื่อในอดีตถนนยังไม่เข้ามาต้องใช้ทางเกวียนซึ่งใช้เวลาเดินทาง 2 คืนบ้าง 3 คืนบ้าง ระหว่างทางจะพักวัว สภาพแวดล้อมเมื่อก่อนสัตว์ป่าชุกชุม เช่น กระตัง วัวแดง เก้ง กวาง หมูป่า ไก่ป่า ไก่ฟ้า กระรอก หมี

ต่อมามีถนน ร.พ.ช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังได้เข้ามาประมาณ พ.ศ. 2522 ชาวบ้านในหมู่บ้านส่งผลผลิต โดยรถจีเอ็มซี และมีพ่อค้าที่ตลาดมารับผลผลิตของชาวบ้าน ทำให้นายสวัสดิ์ขาดรายได้ในการรับจ้างบรรทุกของ จึงตัดสินใจขายวัวและเกวียน ในช่วงนั้นนายสวัสดิ์ไม่ได้เป็นหนี้เก่าแก่และ ธ.ก.ส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) เนื่องจากนายสวัสดิ์ทำไร่หมุนเวียน โดยการปลูกข้าวโพดและถั่วลิสง พริกแห้ง ละหุ่ง ซึ่งผลผลิตที่ได้ในช่วงนั้น ถั่วลิสง ไร่ละ 1,400 บาท พริกแห้งไร่ละ 150 กิโลกรัม ไร่ละ 750 บาท ละหุ่งไร่ละ 800 กิโลกรัม ไร่ละ 800 บาท รวมรายได้ทั้งหมด 2,950 บาท หักค่าใช้จ่าย 239 บาท แล้วเหลือ 2,711 บาท ส่วนรายได้

ข้าวโพดได้ทั้งหมด 4,336 บาท ค่าใช้จ่ายในการทำไร่ข้าวโพด 4,060 บาท ผลผลิตในช่วงประมาณ พ.ศ. 2522 รายได้ประมาณ 6,000 บาทต่อปี

ต่อมาประมาณปี 2535 เนื่องจากการปลูกพืชขึ้นต้นไม่ต้องขุดยัก โดยการปลูกมะม่วง ในการปลูกมะม่วงจะปลูกเพียงครั้งเดียว และรอเก็บผลผลิต 3 - 4 ปี โดยนายสวัสดิ์ปลูกมะม่วง 100 ต้น จำนวน 20 ไร่ เมื่อ พ.ศ. 2534 ถนน รพช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังทำการปรับปรุง เป็นถนนลาดยาง ทำให้พ่อค้าได้เข้ามาในหมู่บ้านมากยิ่งขึ้น นายสวัสดิ์จึงให้พ่อค้ามาเหมาทั้งหมด โดยที่พ่อค้ามาเก็บผลผลิตเอง การลงทุนปลูกมะม่วง ค่าใช้จ่ายประมาณ 70,000 - 80,000 บาท จะต้องเสียค่าใช้จ่าย ค่าปุ๋ย ค่าจ้างแรงงานช่วงนี้ราคา 100 - 120 บาท และขามาแมลง ค่ารถไถราคาไร่ละ 180 บาท พ่อค้าจะมาเหมาซื้อ บางปีได้ 100,000 กว่าบาท ราคาไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับราคาลาด

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

ช่วงแรกที่เข้ามา นายสวัสดิ์จะเดินไปวัดกับภรรยา ในช่วงนั้นถนนเป็นทางเกวียน การเข้าวัดฟังธรรมของชาวบ้านเป็นกิจประจำเสมอ ชาวบ้านละแวกเดียวกันจะเดินไป คยุไป ระยะทางจากบ้านนายสวัสดิ์ไปวัดประมาณ 1 กิโลเมตร ชาวบ้านจะนำอาหารไปถวายพระ ชาวบ้านจะฟังเทศน์ พระจะคอยแนะนำสั่งสอนชาวบ้าน เมื่อชาวบ้านมีปัญหาเรื่องที่คิด เช่น กรณี นายลือกับนายจิตร ซึ่งเป็นพี่น้องกัน มีปัญหาเรื่องที่คิดที่พ่อแม่ยกให้ นายลือซึ่งเป็นพี่ไม่ยอมเพราะน้องได้มากกว่า ซึ่งเป็นพี่ทำงานในไร่ ช่วยพ่อแม่ทุกอย่าง แต่ยกที่ดินให้น้องมากกว่า จึงเกิดการทะเลาะวิวาทกัน เจ้าอาวาสต้องเข้าไปไกล่เกลี่ย สองพี่น้องจึงตกลงกันได้ พระจะเป็นผู้นำพิธีการทางศาสนา การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ตาย งานศพ งานทำบุญบ้านและยังเป็นผู้นำไปการพัฒนาหมู่บ้าน โดยไม่ต้องขอให้ทางการเข้ามาดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นการทำถนนภายในหมู่บ้าน รักษาความสะอาดในหมู่บ้าน การสร้างวัด ซ่อมแซมอาคารเรียนต่าง ๆ พระจะเป็นผู้นำให้ชาวบ้านร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือกันอย่างเต็มที่ ชาวบ้านจะไปวัดเมื่อมีงาน อย่างเช่น งานประจำปี งานบวช งานศพ

เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2522 ถนน ร.พ.ช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังเข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านจากที่ต้องเดินไปวัด นายสวัสดิ์ได้ซื้อจักรยานขี่ไปวัด และชาวบ้านที่มีฐานะจะซื้อ รถมอเตอร์ไซด์ขี่ไปทำบุญที่วัด ยี่งในปัจจุบันเป็นถนนลาดยาง การเดินทางสะดวกสบายมากขึ้น ชาวบ้านขับรถยนต์มาทำบุญมากขึ้น

การพักผ่อนหย่อนใจในอดีต ชาวบ้านอยู่กับบ้านในไร่ในสวนสภาพแวดล้อมประกอบด้วยป่าไม้ธรรมชาติ สัตว์ป่าชุกชุม มีนกหลายชนิด ไม่ต้องไปเที่ยวไกล ก็พบเห็นสัตว์ป่าและแหล่งน้ำตก น้ำพุ ซึ่งเกิดตามธรรมชาติ การละเล่นต่างๆ เช่น รำกลองยาว รำแคน โดยชุมชนจะเล่น

ร่วมกัน และมีมิโหรสพ เช่น โรงแห่งกลางแปลง ลิก ลำตัด หนังสติ๊ก ซึ่งโดยมากจะมีในงานประจำปีของวัด การเล่นรำวงโดยมี โทน (ป็นด้วยดินเผา ใช้หนังสติ๊กขว้าง) เวลาจะตีใช้ถ่านไฟให้ดัง 1 ใบ หรือ 2-3 ใบ ตีพร้อมกัน เมื่อมีคนตรีแล้วกองเชียร์หนุ่มสาวจะออกไปรำ ประเพณีรำวงแบบนี้เป็นเอกลักษณ์ของชาวบ้านนครราชสีมา ปัจจุบันได้หายไปเกือบหมดแล้ว ยังมีอยู่ให้เห็นให้ชมได้ที่ชมรมผู้สูงอายุ วัดทุ่งสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และบางครั้งยังมีให้เห็นที่งานฉลองชัยชนะท้าวสุรนารี มีรำแคนโดยมีคนเป่าแคน 1 คน (เรียกว่าหมอแคน) เป่านำหน้าผู้รำ โดยคนเป่าแคนจะเดินเป็นวง ประเพณีนี้จะมีในเดือน 5 เดือน 6 โดยเรียกว่าบูชาผีฟ้า จะมีผู้สูงอายุเล่นรำวงโดยความเชื่อของแต่ละหมู่บ้าน ส่วนรำกลองยาวนั้น ยังนิยมกันอยู่ทั่วไป ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ.2522 ได้มีถนน ร.พ.ช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ลูกรังเข้ามาในหมู่บ้าน ได้นำหนังกลางแปลงเข้ามาฉายที่วัด ส่วนใหญ่เป็นภาพยนตร์ไทยและภาพยนตร์จีน ซึ่งเก็บค่าชมหนังกลางแปลงคนละ 10 บาท เด็ก 5 บาท (ดูได้ 3 - 4 เรื่อง) และ ลิก ลำตัด รำวง โดยมาจากจังหวัดใกล้เคียงกัน เข้ามาแสดงในหมู่บ้าน

ต่อมาในช่วงประมาณ พ.ศ. 2534 ถนนลาดยางได้เข้ามาในหมู่บ้าน ได้มีคนตรีสตรีจริงเข้ามาเล่นในวัด วัยรุ่นมักนิยมไปดู วัยรุ่นส่วนใหญ่มักดื่มเหล้า บางทีมีเรื่องทะเลาะวิวาทกัน นายสวัสดิ์ไม่ค่อยชอบแบบสมัยใหม่ ฟังไม่ค่อยรู้เรื่อง เมื่อทางคมนาคมสะดวกสบาย นายสวัสดิ์มักจะเดินทางโดยนั่งรถประจำทางไปหาเพื่อนที่อยู่กรุงเทพฯ สระบุรี นครราชสีมา การไปเที่ยวนายสวัสดิ์จะเดินทางเดือนละ 1 ครั้ง ไม่นานอน เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2523 ไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านซื้อโทรทัศน์ วิทยุ ทำให้หนังกลางแปลงที่มาเล่นให้ชาวบ้านดูลดน้อยลง นายสวัสดิ์จากที่เคยดูหนังกลางแปลงทุกครั้งที่มาฉาย เมื่อนายสวัสดิ์ซื้อโทรทัศน์จึงไม่ออกไปดูหนังกลางแปลงเหมือนเมื่อก่อน แต่จะดูโทรทัศน์อยู่กับบ้าน ชาวบ้านในหมู่บ้านลดจำนวนไปดูหนังกลางแปลงน้อยลงมาก จนทำให้หนังกลางแปลงไม่เข้ามาฉายในหมู่บ้าน

กรณีศึกษาที่ 5 นายขจร (นามสมมุติ)

นายขจรอายุ 55 ปี พร้อมด้วยภรรยา อายุ 55 ปี มีบุตรทั้งหมด 5 คน ประกอบด้วยบุตรชาย คนโตอายุ 39 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ปวช.3 บุตรสาวคนที่ 2 อายุ 37 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี นครราชสีมา บุตรสาวคนที่ 3 อายุ 36 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี บุตรสาวคนที่ 4 อายุ 35 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และบุตรชายคนเล็ก อายุ 32 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ปีที่ 3

ก่อนที่จะอพยพเข้ามาอยู่ที่นี้ บ้านเดิมอยู่ที่ท่าวัง จังหวัดสระบุรี อาชีพเดิมคือทำนา แต่ นายขจรไม่ชอบทำนา เมื่อเพื่อนของนายขจรมาจับจองที่ดิน นายขจรจึงตัดสินใจขายที่นาที่ท่าวัง ขณะนั้นมีบุตร 3 คน เมื่อประมาณปี 2513 ครอบครัวของนายขจรได้ย้ายเข้ามาอยู่บ้านป่าเลียง ได้สร้างกระท่อมอยู่ พออยู่ได้ระยะหนึ่ง ต่อมาได้สร้างบ้านไม้ โดยการขอแรงเพื่อนบ้านในหมู่บ้าน

นายขจรได้ขึ้นมาจับจองที่ดิน โดยการซื้อแนวเขต ใครมีกำลังถากถางถึงไหนก็ทำเครื่องหมายของตนไว้ เช่น ต้นไม้ใหญ่ ก้อนหินใหญ่ แต่เมื่อมีคนรุกกล้าที่ดินโดยไม่เจตนาจะมีการขอโทษกัน เมื่อรู้ว่าเจ้าของที่เป็นใครจะไปขอโทษที่บ้าน ในช่วงแรกที่นายขจรขึ้นมาทำมาหากิน มีที่ดินจับจองเพียง 50 ไร่ ต่อมานายขจรได้ชักชวนคนที่รู้จักจากท่าวัง มาอยู่ด้วย จึงมาร่วมกันถากถางที่ดินเพื่อทำไร่

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ความสัมพันธ์ของลูกชายคนที่ 1 กับบิดามารดาหลังจากจบการศึกษาระดับ ป.7 จากโรงเรียน วัดแล้วก็สอบเข้าโรงเรียนประจำจังหวัด โดยอาศัยอยู่กับบ้านคุณยาย พอปิดเทอมภรรยาของนายขจร จะมารับไปช่วยทำไร่ พอเรียนจบมัธยมต้นก็เรียนต่อโรงเรียนช่างเจนจบวิทยาลัยเทคนิค การเรียนในระดับวิทยาลัย ต้องใช้เงินและเวลาอยู่กับบทเรียน ดังนั้นเมื่อปิดเทอมลูกชายจะหางานพิเศษทำ ในการฝึกฝนการแกะกะลามะพร้าวเป็นรูปตัวละครต่าง ๆ กะลาที่ทำเป็นช่ออยู่ เครื่องดนตรีประเภท สี งานที่ออกมาสวยงาม จึงมีรายได้และแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ ตอนจบวิทยาลัยเทคนิคใหม่ ๆ ได้สอบเป็น ลูกจ้างชั่วคราว แผนกกองช่างเทศบาล พอได้ทำงานบุตรชายขาดการติดต่อกับนายขจร และภรรยาเกือบ 1 ปี ภรรยาของนายขจรคิดถึงลูกชายมาก จึงรวบรวมเงินจากการขายข้าวโพดบ้าง ละหุ่งบ้าง มาเยี่ยมลูกชายที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อยุคฟองสบู่ บุตรชายลาออกจากงาน มารับจ้างรับเหมาก่อสร้างกับเพื่อน ๆ หลายจังหวัด ในวันหนึ่ง บุตรชายต้องการเงิน 20,000 บาทโดยด่วน นายขจรและภรรยาไม่มีเงินให้ จึงได้นำที่ดิน 3 งาน 70 วา ไปจำนองเป็นเงิน 20,000 บาท ซึ่งเป็นที่

ดินที่นายขจรหามาได้ ในปี 2524 นายขจรไปปรับทำการสร้างบ้านให้กับเพื่อนบ้านในหมู่บ้าน จ่ายเงินค่าจ้างเป็นรายวันรวมทั้งหมดเท่ากับ 3,000 บาท แต่งานก่อสร้างบ้านมีอุปสรรคยังไม่พร้อม จึงต้องหยุดทำการก่อสร้าง นายขจรต้องการที่จะใช้เงิน เจ้าของบ้านยังไม่มีเงินสดจ่ายให้ จึงได้อาศัยดินแปลง 3 งาน 70 วา มาแลกเปลี่ยนในราคา 3,700 บาท อีก 700 บาท นายขจรจึงได้นำเอาเก้าอี้มานั่งที่นั่นได้ 3 คน ตีราคา 700 บาท แลกเปลี่ยนกัน การทำสัญญาจะรับใช้เงินคืนในหนี้สินของบุตรชาย นายขจรและภรรยาเห็นว่าตนเองก็ไม่ได้ช่วยเหลือบุตรชายเป็นกิจจะลักษณะในสมัยที่บุตรชายกำลังเรียน ทั้งสองจึงอนุญาตให้บุตรชายได้กู้ยืมเงินจำนวน 20,000 บาทที่บุตรชายกู้เงินไป โดยที่นายขจรได้ขอติดตามบุตรชายโดยใช้ระยะเวลาส่วนตัวของบุตรชายจะเดินทางไปจังหวัดเชียงใหม่ ในระหว่างการเดินทางรถจะมีปัญหา และค่าซ่อมรถ ค่าน้ำมันรถ จะใช้เงินจากที่ได้กู้ยืมมา เมื่อถึงเชียงใหม่บุตรชายก็ใช้เงินจำนวนนี้ ส่วนหนึ่งจ่ายให้แก่ผู้ร่วมงาน นายขจรได้อยู่ค้างคืนที่เชียงใหม่กับบุตรชาย 2 วัน บุตรชายจึงพานายขจรไปล่าปลิง ซึ่งได้รับเหมาตีก 25 ชิ้นไว้ นายขจรได้ช่วยบุตรชายก่อสร้างตึก จากการที่ได้ร่วมงานกับบุตรชายมากเท่าไรก็ทำให้นายขจรต้องการกลับบ้านของตนเองมากขึ้น เพราะบุตรชายมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับผู้เป็นพ่อ ยกตัวอย่างเช่น ไม่ยอมเรียกนายขจรว่าเป็นพ่อ ในเวลานั้นเข้าเทศกาลสงกรานต์ ซึ่งเป็นวันหยุด บุตรชายไปที่ยวที่ชายแดนพม่า 2 วัน 1 คืน ส่วนนายขจรนั้นบุตรชายให้นายขจรอยู่เฝ้าเครื่องมือและของใช้ต่าง ๆ ที่ใช้ในการก่อสร้าง ก่อนไปชายแดนพม่าลูกชายไม่ได้มอบเงินหรือจัดซื้ออาหารอะไรเตรียมไว้ให้นายขจรเลย โชคดีที่นายขจรมีเงินติดกระเป๋าจำนวนเล็กน้อยที่เก็บไว้ใช้ในยามขัดสน พอถึงวันที่ 20 นายขจรได้ขอเงินค่าแรงและค่ารถกลับบ้าน แต่บุตรชายไม่มีเงินให้ จึงเกิดการโต้เถียงกัน ผลรวมจากการทำงานร่วมกัน และพฤติกรรมเหล่านี้ทำให้นายขจรเสียใจในตัวบุตรชายมาก ต่อมาระยะเวลา 12 ปี บุตรชายก็ไม่ส่งเงินคืน จากเงินต้น 20,000 บาท และดอกเบี้ยร้อยละ 2.5 ต่อปี เป็นเงิน 26,000 บาท วันที่เจ้าหน้าที่มายึดพื้นที่นั้น พ่อแม่และญาติๆมากันเต็มรถกระบะ และเข้ามาเจรจากับภรรยาของนายขจร จำนวนเงินต้นบวกกับดอกเบี้ยในระยะเวลา 12 ปี นายขจรไม่สามารถส่งได้ จากการประเมินราคาของพื้นที่ 3 งาน 70 ตารางวา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ในหมู่บ้าน มีน้ำประปาและไฟฟ้าผ่าน เจ้าหน้าที่ได้ยื่นข้อเสนอ โดยจะจ่ายเงินเพิ่มอีก 20,000 บาท เพื่อแลกกับขายเซ็นเพื่อมอบโฉนดกรรมสิทธิ์ให้แก่เจ้าหน้าที่

เนื่องจากนายขจรเป็นคนที่ชอบดื่มเหล้ามาก แต่ระยะทางที่บ้านพักอยู่ห่างไกลจากร้านค้า ภรรยาของนายขจรจึงทำเหล้าจากข้าวเหนียวแช่ไว้ให้สามดื่ม ครั้งหนึ่งลูกชายคนที่ 5 ซึ่งขณะนั้นอายุประมาณ 5 ขวบ ได้ขโมยเหล้าข้าวเหนียวที่ซ่อนอยู่ในโรงเก็บซางหรือแกนข้าวโพด จะอยู่ใต้ถนนบ้าน จากรสชาติของเหล้าจะมีความหวาน หอมมาก จึงทำให้ลูกชายดื่มมากจนเมามากจึงกลับไปบุตรสาวคนที่ 2 และบุตรสาวคนที่ 3 มีหน้าที่ดูแลน้อง ๆ เห็นน้องชายหายไปจึงติดตามค้นหา ตามที่บริเวณแหล่งน้ำ ซึ่งเป็นคลองที่ไหลมาจากภูเขาและข้างริมคลอง ซึ่งจะขุด ประมาณ 2 x 3 เมตร ไว้ดื่ม ไว้ใช้ แต่ก็ไม่มีร่องรอยอะไรเลย จึงสงสัยจะไปเล่นที่บ้านไร่ของคนอื่นที่ไกลเป็น 1 - 2 กิโลเมตร

ก็ไม่มี ไปตามทีไรก็ไม่มี จึงกลับบ้าน ตะวันก็ต่ำลงมาก นายขจรและภรรยาพร้อมบุตรสาวคนที่ 4 กำลังจะกลับเข้าบ้าน บุตรสาวคนที่ 2 และ 3 นั่งเศร้าและร้องไห้ไม่รู้ว่าจะทำอะไรดี บุตรสาวนั่งร้องไห้ ซึ่งบุตรชายคนเล็กอายุ 5 ขวบ อยู่ใต้ถุนบ้าน แล้วบุตรสาวได้ยินเสียง อ้อ แอ้ กึกๆ กิก ๆ อยู่ใต้ถุนบ้าน ก็พบว่าน้องชายวัย 5 ขวบมาเหล้าอยู่ในโรงเหล้าใต้ถุนบ้าน จากเหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้นายขจรลดการดื่มเหล้าและทำเหล้าสาโท แต่ถ้าจะดื่มและทำเหล้าต้องมีความระมัดระวังมากขึ้น

ในช่วงที่ลูกยังเล็ก นายขจรให้ลูกอยู่ที่อยุธยา เนื่องจากระยะทางที่ท่าไร่ห่างไกล ไม่มีโรงเรียน นายขจรและภรรยาจึงฝากลูกชายคนที่ 1 และลูกสาวคนที่ 2, 3 และ 4 ให้เรียนชั้นประถมอยู่โรงเรียนวัดที่จังหวัดอุษาคัญกับญาติ ผลผลิตจากการทำไร่ในแต่ละปีนั้นมีไม่มากนัก ดังนั้นเมื่อนายขจรหรือภรรยาจะมาเยี่ยมลูกจะซื้ออาหารมาฝาก และเงินบ้างเล็กน้อย ประกอบกับบุตรชายและบุตรสาวเรียนอยู่ในชั้นประถม จึงไม่ค่อยมีค่าใช้จ่ายอะไร ส่วนใหญ่จะตกเป็นภาระให้คุณยายและญาติๆ รอบๆ ใกล้บ้าน เมื่อเปิดเทอมนายขจรและภรรยาจะมารับบุตรจากอยุธยา เข้าไปช่วยทำงานในไร่ด้วย เปิดเทอมก็จะได้เงินจากการตี-ทุบ-แคะข้าวโพด เม็ดละหุงขายให้เค้าแกในอำเภอ มาใช้จ่ายเป็นค่าเทอม ค่าหนังสือ

บุตรสาวคนที่ 2 ตอนเรียนจะหาเงินทุนเองโดยจะทำงานรับจ้างทั่วไป และได้เงินจากญาติพี่น้องช่วยส่งเสียค่าเล่าเรียน ปัจจุบันไปทำงานต่างประเทศประมาณ 10 ปีแล้ว จะส่งเงินมาให้พ่อแม่ทุกเดือน เงินที่ส่งจะไม่แน่นอน 3,000 - 5,000 บาท ส่วนบุตรสาวคนที่ 3 เป็นแม่บ้าน แยกไปอยู่บ้านสามีที่กรุงเทพฯ จะมาเยี่ยมพ่อแม่เดือนละครั้ง หรือลูกเปิดเทอมจะเอาลูกมาอยู่กับตาและยาย

บุตรสาวคนที่ 4 เป็นแม่บ้าน สามีรับราชการ มีลูกฝาแฝด 2 คน พ่อแม่จะได้เจอะเจอบุตรสาวคนที่ 4 มากกว่าคนอื่น เนื่องจากเขาจะมาเยี่ยมพ่อกับแม่ บ่อยกว่าคนอื่น ๆ บุตรชายคนเล็กมาอยู่กับญาติที่กรุงเทพฯ ตั้งแต่เรียนจบชั้นประถมปีที่ 7 และจบมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กรุงเทพฯ ปัจจุบันทำงานที่ร้านขายเครื่องไฟฟ้า และแต่งงานกับคนกรุงเทพฯ เมื่อถึงเทศกาลต่าง ๆ เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง งานทอดกฐิน หรืองานบวช งานแต่งของญาติผู้ใกล้ชิด นายขจรและภรรยาพร้อมด้วยลูกๆ จะพากันมาที่บ้านคุณยายที่จังหวัดอุษาคัญ

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

เมื่อปี พ.ศ. 2513 นายขจรทำไร่ ปลูกข้าวโพดจำนวน 20 ไร่ เครื่องมือที่ใช้ทำการเกษตรมี มีด ขวาน จอบ เสียม การทำไร่สมัยก่อนค่อนข้างลำบากมาก จะต้องเดินไปไร่ 3 - 4 กิโลเมตรทางเดินก็ลำบาก ในช่วงแรกจะขุดหลุมแล้วจึงหยอดเมล็ดข้าวโพด ซึ่งเป็นข้าวโพดพันธุ์พื้นเมือง ซึ่ง

ไม่ได้หาซื้อ เพื่อนบ้านจะคัดเลือกพันธุ์ข้าวโพดที่ดีๆมาให้ สมัยก่อนชาวบ้านจะช่วยเหลือกัน โดยการเอาแรงกัน หรือค่าจ้างคนละ 10 บาทต่อวัน แล้วแต่จะตกลงกัน การทำไร่ข้าวโพดจะปล่อยตามธรรมชาติ ไม่มีปุ๋ยใส่ ผลผลิตที่ได้ในช่วงนั้นกิโลกรัมละ 1 บาท เมื่อได้ผลผลิตจะบรรทุกใส่เกวียนแล้วนำไปส่งให้เจ้าแก้มในตลาด ภายหลังจากการที่มีรถไถและเทคโนโลยีในการผลิตแบบสมัยใหม่เข้ามา ซึ่งเป็นช่วงที่มีถนน ร.พ.ช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังเข้ามาในหมู่บ้าน ประมาณ พ.ศ.2522 ทำให้มีรถบรรทุก เจ้าแก้มที่ตลาดจะมารับผลผลิตในไร่นาขจร แต่ค่าใช้จ่ายเจ้าแก้มจะคิดจากผู้ผลิตในช่วงนั้น นายขจรเริ่มเป็นหนี้เจ้าแก้ม 8,000 บาท เนื่องจากเทคโนโลยีเกษตรเริ่มเข้ามา เช่น รถไถ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เครื่องสูบน้ำ และค่าใช้จ่ายแรงงานในช่วงนั้นเพิ่มเป็น 50 - 60 บาทต่อวัน ค่าใช้จ่ายในไร่เพิ่มขึ้น นายขจรกู้เงินเจ้าแก้มคืดดอกเบี้ยจากเงินต้น 100 เป็นข้าวโพด 3 ถัง เจ้าแก้มจะหักเมื่อช่วงที่เก็บเกี่ยวผลผลิตไปส่ง ช่วงนั้นลงทุนประมาณ 8,000 บาท ได้ผลผลิตประมาณ 9,000 บาท หักให้เจ้าแก้มจะเหลือประมาณ 1,000 บาท ต่อมาผลผลิตตกต่ำ ทำให้การปลูกข้าวโพดขาดทุน หนี้สินที่มีกับเจ้าแก้มเป็นหนี้ติดลบมาหลายปี จนถูกเจ้าแก้มยึดที่ไปแปลงหนึ่ง 10 ไร่ นายขจรจึงเลิกปลูกข้าวโพด

ต่อมานายขจรมีความสนใจที่จะปลูกน้อยหน่า โดยศึกษาจากเพื่อนบ้านที่ปลูกน้อยหน่าแล้วจึงหันมาปลูกน้อยหน่าทั้งหมด 20 ไร่ โดยยืมเงินญาติทางภรรยา 7,000 บาท คืดดอกเบี้ยร้อยละ 2 บาท ได้ทดลองปลูกน้อยหน่ามา 5 ปีแล้ว พ่อค้าแม่ค้าจะมาหาหม่าน้อยหน่า และเก็บให้ทำให้นายขจรไม่เหน็ดเหนื่อยเหมือนเมื่อก่อน ผลผลิตที่ได้ประมาณปีละ 90,000 บาท การลงทุนประมาณ 60,000 - 70,000 บาท

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

เมื่อครั้งที่นายขจรได้เข้ามาอยู่ที่นี้ นายขจรจะเดินไปวัดกับภรรยาทุกวันพระ นายขจรและภรรยาจะไปถือศีลที่วัด ระยะทางระหว่างบ้านไปวัดประมาณ 500 เมตร นายขจรจะไปวัดเป็นประจำ อย่างวันพระ วันประเพณีต่างๆ และงานของชาวบ้านที่ต้องไปช่วยงานบุญกัน เช่น งานบวช และงานศพ นายขจรจะไปร่วมงานทุกครั้งสม่ำเสมอ

ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2522 ได้มีถนน ร.พ.ช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังเข้ามาในหมู่บ้าน นายขจรและภรยายังเดินไปวัดอยู่เพราะระยะทางประมาณ 100 เมตร บางทีลูกก็ไปวัดด้วย ส่วนใหญ่บุตรสาวคนที่ 2 และคนที่ 3 จะไปวัด บุตรสาวชอบฟังเทศน์ที่วัด บางทีจะขอตามไปด้วย แต่ต้องผลัดเปลี่ยนกันไป เนื่องจากจะนำทุกคนไปด้วยไม่ได้ เพราะต้องมีคนอยู่เฝ้าบ้านและดูแลน้อง ต่อมาเมื่อนายขจรไม่ค่อยสบาย จึงไม่ค่อยได้ไปวัดสม่ำเสมอตั้งแต่ก่อน ภรรยาจะต้องขาย

ของที่โรงเรียนทุกวัน ทำให้เวลาที่จะไปวัดน้อยลง แต่ปัจจุบันนี้นายขจรถ้ามีเวลาวางนายขจรและภรรยาจะถือศีลทุกวันพระ จะดูตามความสะดวกมากกว่า และเมื่อมีงานบุญจะไปช่วยงานไม่ขาดไปช่วยทั้งแรงงานและเงิน จนบางครั้งไม่มีเงินก็จะช่วยแรง เช่น เป็นพ่อครัวช่วยทำอาหาร นายขจรทำอาหารอร่อย ชาวบ้านในหมู่บ้านจะชอบรสชาติอาหารที่นายขจรทำ ปัจจุบันนายขจรและภรรยาจะตักบาตรแต่เมื่อไม่ว่างหรือติดธุระหรือไม่สบายก็ไม่ได้ตักบาตร อาทิตย์หนึ่งจะตักบาตรประมาณ 3 วัน ซึ่งเมื่ออดีตนายขจรและภรรยาจะตักบาตรทุกวัน แต่เมื่อภรรยาทำงานขายของที่โรงเรียนทุกวันทำให้เวลาที่จะไปวัดมีน้อยลงจะไปตามเวลาที่สะดวกมากกว่าจึงไม่มีเวลาเตรียมอาหารตักบาตรเหมือนดังแต่ก่อน

ในอดีตการพักผ่อนหย่อนใจของนายขจรนั้น จะเข้าไปพักผ่อนที่น้ำตกโดยจะพาภรรยาและบุตรหญิง บุตรชาย โดยที่จะนำอาหารไปกินที่น้ำตกด้วย บุตรสาวและบุตรชายจะพากันไปเล่นน้ำตกกัน ในบางครั้งนายขจรและภรรยา บุตรชาย บุตรสาวจะไปเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ไปดูธรรมชาติ ดูสัตว์ป่า และบางครั้งมีงานบุญต่าง ๆ งานวัด นายขจรก็จะพาภรรยาและบุตรชาย บุตรสาวไปคูหลิก ถัดจากร้าง บ้าง ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2522 ได้มีถนน ร.พ.ช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังได้เข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้การคมนาคมก็สะดวกขึ้น ก็ได้มีหนังสือกลางแปลงเข้ามาขายเก็บค่าคุณละ 10 บาท เด็ก 5 บาท นายขจรไม่ได้ไปคูหนังสือกลางแปลงเพราะไม่ชอบคูหนังสือแต่ภรรยาไปคูกับบุตรชาย และบุตรสาว ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2523 ได้มีไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้าน ก็จะมีเครื่องใช้ไฟฟ้าใช้กันในหมู่บ้าน เช่น โทรทัศน์ พัดลม วิทยุ หม้อหุงข้าว เป็นต้น เมื่อว่างจากการทำไร่หรือตอนกลางคืน นายขจรจะดูโทรทัศน์ นายขจรชอบดูข่าว โดยนายขจรซื้อโทรทัศน์ต่อมาจากเพื่อนบ้าน ส่วนวิทยุทรานซิสเตอร์ของนายขจรซื้อมาจากปากช่องราคาเครื่องละ 500-600 บาท พอว่างภรรยาและบุตรสาวก็จะมาดูละครหลังข่าว ส่วนนายขจรจะชอบดูรายการมวยไทย และเมื่อไปไร่บางครั้ง นายขจรและภรรยาจะนำเอาวิทยุทรานซิสเตอร์ไปด้วย โดยวิทยุจะใช้ถ่านตราบก นายขจรเอาวิทยุทรานซิสเตอร์ไปฟังในไร่ เมื่อนายขจรฟังข่าวเสร็จ ภรรยาของนายขจรชอบฟังละครวิทยุมาก

ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2534 ได้มีถนนลาดยางเข้ามา ความเจริญก็เข้ามามากขึ้น พอมีเวลาวางจากการทำไร่ ก็จะพากันไปเที่ยวน้ำตกน้อยลง นายขจรจะพาบุตรชายบุตรสาวออกไปเที่ยวในเมือง ไปดูโบราณสถาน เช่น ปราสาทหินพิมาย ซึ่งเป็นสถานที่ที่งดงามมาก และได้ไปกราบทั่วย่าโม พอความเจริญเข้ามาจากที่เมื่อก่อนมีงานบุญ งานวัดจะมีลิเก รำตัด รำวง นายขจรก็พาภรรยาไปเที่ยวบ้าง แต่งานบุญและงานวัดปัจจุบันมีแต่ดนตรีสดริง ทำให้นายขจรและภรรยาไม่ออกไปเที่ยวเลย มีแต่บุตรชายเท่านั้นที่ออกไปดูวงดนตรีสดริงบางครั้ง

กรณีศึกษาที่ 6 นายทองแดง (นามสมมุติ)

นายทองแดง อายุ 58 ปี ภรรยาอายุ 52 ปี มีบุตรสาว 1 คน อายุ 38 ปี แต่งงานแล้ว บุตรสาวมีบุตรทั้งหมด 3 คน คนโตเป็นผู้หญิง อายุ 19 ปี จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คนที่สองเป็นผู้ชาย อายุ 18 ปี กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คนเล็กเป็นผู้ชาย อายุ 16 ปี กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

อาชีพเดิมทำนา เมื่อนายทองแดงได้ข่าวว่าที่อำเภอปากช่องมีการปลูกข้าวโพด และมีรายได้ดี จึงปรึกษากับภรรยาว่าจะขายที่นาและนำเงินมาซื้อไร่ที่หมู่บ้านป่าเลียง เมื่อขายที่นาได้เงินจำนวนหนึ่งจึงนำเงินมาซื้อที่ดินจำนวน 40 ไร่ ราคาไร่ละ 750 บาท

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

นายทองแดงและภรรยาช่วยกันทำงาน เมื่อตอนบุตรสาวยังเด็กจะช่วยพ่อแม่ทำงาน ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ.2522 มีถนน ร.พ.ช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังเข้ามาในหมู่บ้านทำให้บุตรสาวชอบเที่ยวเตร่ ไม่ค่อยสนใจการทำงาน ต่อมาเมื่อบุตรสาวแต่งงานก็ทำงานอยู่สนามกอล์ฟ มีรายได้วันละ 150 บาท ส่วนสามีทำงานโรงงานหินอ่อนได้เงินเดือน 6,000 บาท บุตรสาวกับสามีมักมีเรื่องทะเลาะกันเป็นประจำ นายทองแดงมักจะเห็นบุตรสาวของตัวเองร้องไห้ทุกครั้งเมื่อบุตรสาวมาเยี่ยมนายทองแดงมักจะมาเล่าให้นายทองแดงฟังเรื่องทะเลาะกับสามี เพราะสามีเป็นคนเจ้าชู้ไม่ค่อยอยู่บ้าน เมื่อบุตรเขยมาบ้านนายทองแดงลูกเขยมักจะไม่ค่อยเกรงใจนายทองแดงและภรรยา เขามักทำอะไรตามใจตนเอง แต่ลูกเขยก็ไม่เคยทะเลาะกันจนถึงขั้นลงมือลงไม้ จนลูกเขยไปมีครอบครัวใหม่ บุตรสาวรู้เรื่องว่าสามีไปมีเมียอื่นจึงขอเลิก เมื่อบุตรสาวเลิกกับสามีจึงย้ายไปอยู่กรุงเทพฯ แล้วให้นายทองแดงและภรรยาเลี้ยงหลานทั้ง 3 คน ต่อมาเมื่อถนนเข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้มีรถวิ่งเข้ามาในหมู่บ้านมากขึ้น ซึ่งมีรถต่างถิ่นเข้ามา วันหนึ่งภรรยาได้เดินไปหานายทองแดงที่ไร่ มีรถกระบะวิ่งมาเร็วและชนภรณยานานทองแดงเสียชีวิต นายทองแดงเสียใจมากเพราะจะต้องอยู่คนเดียว และต้องเลี้ยงหลานด้วย จึงไปรับพี่สาวภรรยาช่วยเลี้ยงหลานต่อมา เมื่อภรรยาของนายทองแดงเสียชีวิต นายทองแดงได้จัดงานศพ ชาวบ้านในหมู่บ้านจะมาช่วยกันจัดอาหารถวายพระ ชาวบ้านจะนำอาหารมาช่วยในงานศพด้วย

จากการที่บุตรสาวนำหลานมาให้ให้นายทองแดงเลี้ยงนั้นบุตรสาวไม่เคยส่งเงินมาช่วยนายทองแดงเลย แต่เมื่อตนเองไม่มีเงินมักจะกลับบ้านมาขอเงินนายทองแดง ซึ่งนายทองแดงก็เสียใจที่เลี้ยงลูกตามใจ อยากได้อะไรก็ได้มาตั้งแต่เด็กจนโต ไม่เคยขัดใจ เลยทำให้ลูกสาวเป็นคนที่รักตนเอง

มากกว่าพ่อแม่ บุตรสาวได้สามีใหม่ ซึ่งนายทองแดงไม่ชอบลูกเขยคนนี้ เนื่องจากเป็นคนจู้โอ้อวดร่ำอวดรวย ซึ่งนายทองแดงไม่เคยเห็นลูกเขยคนใหม่เอาอะไรมาให้นายทองแดงเลย ลูกเขยไม่เคยซื้อของมาให้เลย นายทองแดงไม่เคยหวังจะได้รับความช่วยเหลือจากบุตรสาว แต่บุตรสาวไม่ขอเงินก็พอ นายทองแดงเลี้ยงหลานตั้งแต่เด็กจนโต ซึ่งค่าใช้จ่ายทั้งหมดของนายทองแดงต้องทำมาหากินเพื่อนำเงินมาเลี้ยงหลาน ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงหลานเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพราะหลานๆ โตขึ้นเรื่อยๆ ปัจจุบันหลานสาวคนโตทำงานบริษัท ซี.พี. ซึ่งเป็นโรงงานไก่ รายได้มาจากหลานคนโตก็ไม่มากนัก แต่ก็ยังพอประทังรายจ่ายได้บ้าง แต่นายทองแดงก็ยังหนักใจเกี่ยวกับหลานชายทั้งสองที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ว่าอนาคตของเขาจะเป็นอย่างไร

หลานสาวคนโตจะช่วยทำงานบ้าน จะซักผ้า รีดผ้า ทำความสะอาดบ้าน หลานสาวมักจะดูแลนายทองแดงอย่างเวลานายทองแดงไม่สบายจะดูแลอย่างไรก็ลืซิด เพราะจะห่วงตามาก จะเป็นหลานที่กตัญญู ไม่ค่อยชอบเที่ยวเตร่ เพื่อนมาชวนก็ไม่ค่อยไป จนตาต้องบอกให้ไปเที่ยวบ้างเพราะกลัวหลานสาวจะไม่มีคนคบ หลานชายคนที่ 2 ขยันเรียนหนังสือ มักจะช่วยตาทำงานในไร่เมื่อเขาไม่มีเรียน เมื่อสมัยยังเด็กจะติดแม่่มาก มักจะร้องไห้หาแม่ แต่แม่ก็ไม่มาจนชิน ปัจจุบันจะติดตาเพราะเขารู้ว่าตาลำบากมากที่เลี้ยงเขา มาแม่ไม่ได้เลี้ยง ส่วนหลานชายคนเล็กจะเป็นเด็กค่อนข้างเกร อยู่ไม่ติดบ้าน ชอบไปเที่ยวเล่นกับเพื่อน ชอบขี่มอเตอร์ไซด์ไปทั่ว นายทองแดงมักจะบ่นไม่ยอมให้ขับเร็ว เพราะมีเพื่อนบ้านมาฟ้อง บอกว่าหลานชายขับเร็ว เมื่อเวลาหลานชายคนเล็กขับรถมอเตอร์ไซด์ออกจากบ้านจะขับช้า ๆ พอพ้นจากบ้านก็จะขับเร็ว นายทองแดงไม่รู้จะทำอย่างไรเพื่อไม่ให้ขับเร็ว

การศึกษาของบุตรหลาน เมื่อตอนที่บุตรสาวยังเด็ก การคมนาคมค่อนข้างลำบาก จะต้องเดินไปโรงเรียน ระยะทางระหว่างบ้านไปโรงเรียน 3 - 4 กิโลเมตร และรถประจำทางมีวันละ 1 รอบ การเดินทางค่อนข้างลำบาก ทำให้บุตรสาวจบแค่ชั้นประถมปีที่ 4 และนายทองแดงไม่มีเงินจะส่งบุตรสาวเรียนต่อ ต่อมาเมื่อนายทองแดงเลี้ยงหลาน ซึ่งช่วงนั้นคมนาคมได้เข้ามาเมื่อประมาณ พ.ศ.2528 หลานๆ ได้เข้าโรงเรียนบ้านเหนือทุกคน หลานๆ จะเดินทางไปโรงเรียน นายทองแดงให้หลานไปเรียนต่อที่ปากช่อง โดยให้หลาน ๆ อยู่บ้านเพื่อนนายทองแดง และวันเสาร์นายทองแดงก็จะไปรับ ต่อมาเมื่อหลานสาวเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แต่สงสารตาที่ต้องมาส่งเสียให้เรียน จึงออกมาทำงานช่วยตา ต่อมาเมื่อมีถนนลาดยางเข้ามาทำให้การเดินทางสะดวกยิ่งขึ้น มีรถโดยสาร ซึ่งเป็นรถโรงเรียนรับส่ง โดยคิดคนละ 250 บาทต่อคน หลาน ๆ จึงกลับมาอยู่กับนายทองแดงที่บ้าน จะนั่งรถโรงเรียนซึ่งเป็นรถสองแถวใหญ่ไปโรงเรียนโดยไปเช้า - เย็นกลับ ค่าใช้จ่ายได้เพิ่มมากขึ้นเมื่อมีไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้าน เมื่อพ.ศ. 2522 ทำให้นายทองแดงซื้อเครื่องอำนวยความสะดวก เครื่องซักผ้า หม้อหุงข้าว เตารีด โทรทัศน์ วิทยุ ตู้เย็น ซึ่งทำให้ ต้องเสียค่าไฟฟ้าเดือนละ 400 - 500 บาท

ซึ่งแต่ก่อนไม่ต้องเสีย ครอบครว้นายขจรจะใช้ตะเกียงเจ้าพายุ จะซื้อน้ำมันก๊าดมาใช้ประมาณเดือนละ 40 บาท ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2538 มีน้ำประปาเข้ามาในหมู่บ้าน ทางคณะกรรมการเก็บค่าน้ำหน่วยละ 5 บาท แต่ก่อน ไม่มีน้ำประปาจะใช้น้ำจากบ่อในหมู่บ้านซึ่งจะมีกลิ่นโคลนติดตัว น้ำไม่ค่อยสะอาด แต่แหล่งน้ำก็มีหลายที่ นายทองแดงต้องขุดสระน้ำไว้ท้ายไร่เพื่อใช้เก็บกักน้ำ โดยจ้างรถแมคโคร มาขุดในราคาประมาณ 10,000 บาท แต่ปัจจุบันนายทองแดงต้องเสียค่าน้ำประปาเดือนละ 100 กว่าบาท

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2518 นายทองแดงได้เข้ามาทำไร่ข้าวโพด โดยใช้อุปกรณ์ เช่น จอบ เสียม มีด เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเกษตร และได้รับความช่วยเหลือด้านแรงงานจากชาวบ้าน โดยการลงแขกกัน ไม่ต้องใช้เงินในการว่าจ้าง นายทองแดงใช้วัวไถที่กินแล้วใช้จอบขุดนำเมล็ดข้าวโพดหยอด การทำการเกษตรจะปล่อยเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการใช้ปุ๋ย และยาฆ่าแมลง ในช่วงนั้นชาวบ้านส่วนใหญ่จะทำไร่ข้าวโพด เนื่องจากมีฝนตกตามฤดูกาล แต่ต่อมามีผู้คนตัดต้นไม้ไปทำบ้านเรือนมากขึ้น ชาวบ้านมักจะเผาถ่านและนำไปขายต่างจังหวัด ทำให้ต้นไม้มีน้อยลง จึงทำให้ต้นไม้ใหญ่หมดไป ทำให้สภาพอากาศเปลี่ยนแปลงไป ฝนที่เคยตกตามฤดูกาลก็ไม่ตก

ต่อมาเมื่อถนน รพช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ถนนลูกครึ่งได้เข้ามาในหมู่บ้านในปี พ.ศ. 2522 มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้าใช้ในการเกษตร เช่น รถไถ และมีสารเคมี ปุ๋ยวิทยาศาสตร์เข้ามามากขึ้น นายทองแดงจ้างรถไถในช่วงนั้น คิดราคา 3 ไร่ 100 บาท แล้วใช้เครื่องหยอดเมล็ดข้าวโพดใส่ปุ๋ยคอก ต่อมาเปลี่ยนเป็นปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ซึ่งทำให้ผลผลิตที่ได้เร็วและดี ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ 1 กระสอบใช้ได้ 3 ไร่ และมีจำนวนผลผลิตมาก แต่มีข้อเสียคือทำให้ดินเสื่อมสภาพเร็วกว่าปุ๋ยคอก ผลผลิตที่ได้ประมาณไร่ละ 10 กระสอบ ราคาข้าวโพดกิโลละ 75 บาท การลงทุนทำไร่ข้าวโพดจะใช้ประมาณ 4,000 - 5,000 บาท จะขายได้ประมาณ 6,000 - 7,000 บาท เมื่อการลงทุนการเกษตรเพิ่มมากขึ้นทำให้นายทองแดงต้องกู้เงินจากเจ้าแม่ที่ตลาดมา 5,000 บาท เจ้าแม่คิดดอกเบี้ยเป็นข้าวโพด 100 ละ 3 ถัง นายทองแดงต้องส่งผลผลิตให้เจ้าแม่ที่ตลาดโดยเจ้าแม่จะเป็นผู้ตีราคาเอง นายทองแดงตีราคาเองไม่ได้

ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2535 มีถนนลาดยางเข้ามา ทำให้การคมนาคมสะดวกยิ่งขึ้น พ่อค้ามารับผลผลิตเอง ทำให้ค่าใช้จ่ายในการทำการเกษตรเพิ่มขึ้น จากราคาค่าจ้างรถไถ 3 ไร่ 100 บาท เปลี่ยนเป็นใช้รถไถ 2 รอบ จะใช้รถไถพาน 3 ไถก่อน ค่าจ้างรถไถไร่ละ 180 บาท และไถครั้งที่ 2 ไร่ละ 120 บาท ช่วงนี้ค่าแรงงานคนละ 100 - 120 บาท ค่าปุ๋ย ค่ายาฆ่าแมลง ค่าเก็บผลผลิต ค่ารถ

บรรทุก การลงทุนการทำไร่ข้าวโพดในช่วงนี้ประมาณ 20,000 - 30,000 บาท ผลผลิตที่ได้ประมาณ 30,000 กว่าบาท เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูง ผลผลิตที่ได้ไม่มากเท่าที่ควร นายทองแดงจึงมีหนี้สินกับเจ้าแก้มที่ตลาดประมาณ 30,000 บาท เจ้าแก้มจึงคิดดอกเบี้ยร้อยละ 5 บาท ซึ่งเป็นหนี้ติดพันมาหลายปีแล้ว และเป็นหนี้ ธกส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) อีก 60,000 บาท

ต่อมาในปี 2540 นายทองแดงตัดสินใจแบ่งขายที่ดินจำนวน 20 ไร่ ให้กับเพื่อนบ้านในราคาไร่ละ 70,000 บาท เมื่อได้เงินมาก็ำเงินไปใช้หนี้เจ้าแก้ม และเป็นทุนการศึกษาของหลานๆ พง และนำเงินไปลงทุนขายของด้วย เมื่อหลานๆ โตขึ้นทุกๆ วัน การค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ก็ยังไม่พอใช้หนี้ ธกส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) และเงินที่ไปยืมเพื่อนบ้านเขามาใช้ก่อน ต่อมาจึงตัดสินใจอีกครั้งหนึ่งว่าที่ดิน 20 ไร่ที่เหลือ จะให้คนอื่นเช่า เพราะว่าเครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตรก็ไม่พร้อมสำหรับการลงทุนทำไร่ เงินทุนไม่มี

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

เมื่อสมัยก่อนนายทองแดงและภรรยาจะเดินทางโดยทางเกวียนไปทำบุญที่วัดเป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นวันพระ งานบุญต่างๆ หรือไปช่วยเอาแรงกันสร้างวัด โดยชาวบ้านในหมู่บ้านจะร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน อย่างผู้ชายจะไปเลื่อยไม้ในป่าแล้วช่วยกันหามไม้มาที่วัด ส่วนผู้หญิงจะช่วยกันขุดหลุม เพื่อจะนำไม้มาปักใส่หลุมเพื่อทำเสาศาลาวัด ในช่วงนี้ถึงแม้การเดินทางค่อนข้างลำบากแต่ชาวบ้านเดินมาทำบุญกันทุกคน ซึ่งชาวบ้านในหมู่บ้านจะเจอกันที่วัดอย่างสม่ำเสมอ ถ้ามีงานวัดนายทองแดงและภรรยาจะหยุดงานในไร่เพื่อไปทำงานที่วัด เจ้าอาวาสเป็นนักพัฒนา จะร่วมมือกันกับชาวบ้านเพื่อสร้างวัด โดยการที่เจ้าอาวาสจะเป็นผู้นำในการสร้างวัด ชาวบ้านคนใดมีความสามารถเฉพาะด้านอย่างช่างไม้ก็จะมาวางแผนร่วมกันสร้างว่าจะสร้างแบบไหน ต่อมาเมื่อมีถนน รพช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังได้เข้ามาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2522 ทำให้การเดินทางไปทำบุญของนายทองแดงกับภรรยาจะขี่จักรยานไปวัด บางทีจักรยานก็ล้มบ่อย เพื่อนบ้านนายทองแดงก็ขับรถอีแต่นไปวัด ถ้าเห็นชาวบ้านกำลังเดินไปวัดก็จะรับไปด้วย หลังจากถนน รพช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) เข้ามาในหมู่บ้าน เป็นช่วงที่เทคโนโลยีการเกษตรได้เข้ามาทำให้ต้นทุนการเกษตรสูงขึ้นมา นายทองแดงจึงตั้งหน้าตั้งตาทำมาหากิน เวลาไปวัดจึงน้อยลง อย่างเมื่อก่อนนายทองแดงและภรรยาจะถือศีลวันพระที่วัด เมื่อบุตรสาวเอาหลานมาให้เลี้ยง นายทองแดงและภรรยาจะต้องดูแลหลาน ต่อมาเมื่อภรรยาของนายทองแดงเสียชีวิต นายทองแดงได้จัดงานศพ ชาวบ้านในหมู่บ้านจะมาช่วยกันจัดอาหารถวายพระ ชาวบ้านจะนำอาหารมาช่วยในงานด้วย

ในสมัยก่อน การพักผ่อนหย่อนใจของนายทองแดงจะเข้าไปคุยกันกับชาวบ้าน โดยที่ชาวบ้านจะจับกลุ่มพูดคุยกันเรื่องราวต่างๆรอบตัว และนายทองแดงซื้อวิทยุทรานซิสเตอร์ซึ่งมีราคาไม่แพงมาก (จําราคาไม่ได้) นายทองแดงจะนำติดตัวไปในไร่ด้วย ต่อมาเมื่อปี 2522 ได้มีถนน รพช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ถูกสร้างเข้ามาในหมู่บ้านทำให้มีหนังสือขายมาขายในหมู่บ้าน ไม่ต้องเสียค่าดู จะโฆษณาและเอาขามาขายให้ชาวบ้าน และมีหนังสือกลางแปลงเข้ามาขายโดยเก็บค่าดูเด็ก 5 บาท ผู้ใหญ่ 10 บาท นายทองแดงและภรรยาจะพากันไปดูหนังสือกลางแปลงเป็นประจำ และในหมู่บ้านจะมีมหรสพอย่างหมอลำ ลีเก ลำตัด รำวง มาแสดงที่วัด และในปี ประมาณ พ.ศ. 2523 นี้ก็ได้มีไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้านแล้ว ทำให้นายทองแดงดูโทรทัศน์อยู่กับบ้าน โดยนายทองแดงชอบดูข่าว คุณละคร เวลาว่างนายทองแดงจะดูโทรทัศน์ทำให้ไม่ค่อยได้ไปร่วมงานที่วัดเหมือนแต่ก่อน เพราะช่วงมีงานมโหรีสพเวลากลางคืน นายทองแดงจะดูข่าว คุณละคร ต่อมาในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2534 ถนนลาดยางได้เข้ามาในหมู่บ้าน จากที่เคยมีลีเก ลำตัด รำวง ก็ได้เริ่มลดหายไป เปลี่ยนมาเป็นดนตรีสดริงมีโซว์ตลกบ้าง ซึ่งนายทองแดงไม่ค่อยได้ออกไปดู

กรณีศึกษาที่ 7 นายสังวาลย์ (นามสมมุติ)

นายสังวาลย์ อายุ 58 ปี ภรรยา อายุ 57 ปี มีบุตรทั้งหมด 6 คน คนโตเป็นผู้ชายอายุ 35 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านป่าเลียง บุตรชายคนโตมีบุตร 2 คน คนที่สองเป็นผู้หญิง อายุ 34 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 บุตรสาวคนที่สองมีบุตร 2 คน คนที่สามเป็นผู้ชาย อายุ 32 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 บุตรชายคนที่สามมีบุตร 1 คน ส่วนบุตรนายสังวาลย์คนที่ 4 เป็นผู้ชาย อายุ 29 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีบุตร 1 คน คนที่ 5 เป็นผู้หญิง อายุ 27 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีบุตร 2 คน และคนสุดท้ายคนที่ 6 เป็นผู้หญิง อายุ 25 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 บุตรสาวคนสุดท้ายมีบุตร 2 คน

บ้านเดิมของนายสังวาลย์อยู่ที่ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ก่อนที่จะเข้ามาอยู่ที่บ้านป่าเลียง ถูกคัดเลือกให้เป็นทหารประจำ ร.21 พัน 1 ลพบุรี ไปปฏิบัติหน้าที่ที่ชายแดน อำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อปลดประจำการ เพื่อนได้ไปชักชวนนายสังวาลย์ให้ไปทำไร่ที่ปากช่อง ครั้งแรกไม่ค่อยเต็มใจจะมา เนื่องจากต้องเดินทางไกล แต่เมื่อมาเห็นพืชผลที่เพื่อนทำไว้ดี มาก นายสังวาลย์จึงย้ายครอบครัวมาอยู่ปากช่องเมื่อปี พ.ศ. 2515

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

เมื่ออดีตครอบครัวของนายสังวาลย์จะเดินไปไร่ บางทีก็นั่งรถถีบเต็น นายสังวาลย์และภรรยาและบุตรทั้ง 6 คน จะไปทำไร่ด้วยกัน โดยที่บุตรทุกคนจะช่วยนายสังวาลย์ทำงาน นายสังวาลย์จะสอนให้ลูกทำไร่ตั้งแต่เด็ก เมื่อตอนที่บุตรยังเด็ก บุตรจะหว่านโยดูแลกัน มีอะไรก็จะแบ่งปันกัน อย่างเมื่อก่อนที่ ๆ จะเก็บปลาไว้ให้น้องกิน ส่วนตนเองจะกินผักจิ้มน้ำพริก อาหารการกินเมื่อก่อนค่อนข้างลำบาก รายได้ของนายสังวาลย์จะหาคนเดียว รับผิดชอบทั้งครอบครัว อาหารไม่ค่อยได้มาซื้อมากินเท่าไร จะหาเอาเองตามธรรมชาติ ซึ่งบุตรชายมักจะหาปลา บางวันก็หาได้ บางวันก็ไม่ได้

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2522 ถนน รพช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังได้เข้ามาในชุมชน ทำให้นายสังวาลย์ได้ซื้อรถไถ บุตรชายคนโตจะช่วยนายสังวาลย์ขับรถไถ ซึ่งบุตรชายคนโตจะเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการทำงาน บุตรสาวจะเป็นคนขยัน และเขาจะรู้ว่าครอบครัวของเขาจน ปัจจุบันนายสังวาลย์ให้ รถไถลูกชายคนโตไว้ทำมาหากิน เมื่อนายสังวาลย์จะไถที่ ลูกชายจะมาช่วยผู้เป็นพ่อทุกครั้ง

ปัจจุบันบุตรทุกคนแต่งงานแล้ว แยกไปอยู่กับครอบครัวของตนเอง แต่อยู่ในบริเวณเดียวกันหมดทุกคน ทุกวันนี้ นายสังวาลย์อยู่กับภรรยาสองคน ส่วนลูก ๆ เข้าไปทำงานเย็นก็กลับ จะแวะมาดูพ่อกับแม่ บางทีก็กินข้าวกับลูก แต่ส่วนใหญ่ลูกจะกินข้าวกับครอบครัวของเขา หลังจากที่บุตรชายคนโตแต่งงาน จากที่เคยทำงานเลี้ยงพ่อแม่และน้อง เขาก็ทำงานหาเงินเลี้ยงครอบครัวของเขา บุตรชายจะมีอาการกลัวลูกสะใภ้ เนื่องจากลูกสะใภ้ชอบพูดเสียงดัง บางทีตอนกลางคืนนายสังวาลย์หลับอยู่ต้องตื่นเนื่องจากลูกสะใภ้เสียงดัง แต่บุตรชายก็ไม่ว่า ลูกสะใภ้ชอบตวาดสามี ซึ่งบุตรชายเป็นคนไม่ค่อยพูดอะไร แต่บุตรชายเกรงใจพ่อแม่ จึงปรึกษาพ่อแม่ว่าจะปลุกบ้าน นายสังวาลย์ให้ที่ดินลูกปลุกบ้านซึ่งอยู่บริเวณเดียวกัน นายสังวาลย์ไม่อยากให้ลูกไปอยู่ที่อื่น อยากให้ลูกอยู่ร่วมกัน ส่วนตอนเย็นหลังเลิกงานลูกชายและลูกเขยมักจะล้อมวงกินเหล้ากัน บางทีก็กินเหล้าคุยกันเสียงดัง จนนายสังวาลย์ต้องไปบอกให้เบาๆหน่อย หลังจากที่บุตรแต่งงาน เขามีหลาน ให้นายสังวาลย์และภรรยาต้องช่วยเลี้ยงหลานทุกคน ซึ่งนายสังวาลย์จะใกล้ชิดกับหลานค่อนข้างมาก เนื่องจากหลานจะอยู่กับนายสังวาลย์มากกว่า หลานชายมักจะชอบเที่ยวกับเพื่อน ชิมมอเตอร์ไซด์ไปเที่ยว นายสังวาลย์ก็จะคอยว่ากล่าวตักเตือนให้หยุดเที่ยวบ้าง หลานก็เลิกเที่ยวระยะหนึ่ง หลังจากนั้นก็เที่ยวเหมือนเดิม

ส่วนหลานสาวจะช่วยภรรยาทำงานบ้าน ซึ่งหลานสาวจะเป็นคนคุยเก่ง คุยได้ทุกเรื่องทั้งวัน ทำให้นายสังวาลย์หายเหงา เขจะมีคำถามถามนายสังวาลย์ทุกเรื่องที่เขาไม่เข้าใจ นายสังวาลย์มีหลานหลายคน การเลี้ยงดูส่วนใหญ่ พ่อแม่ของเขาจะตามใจไม่เคยตี พ่อและแม่ทำงานไม่ค่อยมีเวลาให้ลูกเท่าที่ควร นายสังวาลย์จึงใกล้ชิดกับหลานทุกคนเป็นพิเศษ ถ้าหลานมีปัญหามักจะมาปรึกษานายสังวาลย์เสมอ ส่วนบุตรชายมักจะชอบดื่มเหล้า นายสังวาลย์จะไปเตือนว่าอย่าดื่มเหล้ามาก เขาก็ว่าโตแล้ว เขาทำงานเขาก็ต้องพักผ่อน ซึ่งนายสังวาลย์เป็นห่วงสุขภาพ เนื่องจากบุตรชายจะดื่มเหล้าทุกวัน บางวันไปทำงานขับรถไถไม่ไหว เวลาที่บุตรชายไม่ดื่มเหล้าจะเป็นคนเรียบร้อย ไม่ค่อยพูด แต่เมื่อดื่มเหล้าจนเมานิสัยจะเปลี่ยนไป

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

การเข้ามาครั้งแรกนายสังวาลย์ได้เข้ามากับนายสวัสดิ์ โดยเอาเกวียนนายสวัสดิ์ (กรณีศึกษาที่ 4) ไปจนของจากปากช่อง เมื่อมาแล้วนายสวัสดิ์ได้แบ่งที่ให้จับจองต่อประมาณ 50 ไร่ ต่อมาพี่สาวและหลานเข้ามาอยู่ร่วมกันและถางป่าทำไร่ปลูกถั่วลิสง พริก ละหุ่ง ก่อนได้พืชผลก็ช่วยนายสวัสดิ์ทำงาน ทำงานไปจนหมด จึงได้เก็บพริกของนายสวัสดิ์แล้วใส่เกวียนนำไปขายที่ตลาดปากช่อง ไปกลับจากหมู่บ้านไปปากช่องระยะเดินทาง 2 วัน ถ้าวันใดฝนตกน้ำท่วม เกวียนข้ามคลองไม่ได้ต้องรองจนกว่าน้ำจะลด 3 - 5 คืน ถึงจะมาได้ ความเป็นอยู่ การคมนาคมไม่สะดวก มีวัน

หนึ่งข้าวสารหมดได้ไปซื้อข้าวสารบ้าน แจกตงโป่งฉนวน แจกตงบอกว่าข้าวสารหมดมีแต่ปลายข้าวเหนียวที่เอาไว้ทำเหล้าขาย นายสังวาลย์ นายสวัสดิ์ นายสำรอง นายสาย จึงได้ซื้อปลายข้าวเหนียวสำหรับทำเหล้ามากิน เมื่อต้มกินแล้วจะไปทำไร่พริกของนายสวัสดิ์ปรากฏว่าเป็นลมมาเหล่าข้าวเหนียวพากันนอนทำงานไม่ได้ ต่อมาได้พากันนำเกวียนไปซื้อข้าวที่ตลาดปากช่อง แรงงานในช่วงนั้น ชาวบ้านจะช่วยกันลงแขกตากถางไร่เอาแรงกันได้ 15 ไร่ ปลุกถั่วลิสง 1 กระสอบ ปลุกพริกในป่าถั่ว และปลุกข้าว 5 ไร่ โดยใช้พันธุ์ระว่าแดง ข้าวสายบัว มาผลิตปลุกถั่วลิสง 1 กระสอบได้ 30 กระสอบ พริก 2 ไร่ ได้ 300 กิโลกรัม ละหุ่งได้ 400 กิโลกรัม ข้าว 5 ไร่ ได้ 500 ถึง แจกพี่น้องรวม 3 ครอบครัว ในระหว่างทำไร่ ได้ยืมเงินแจ็กคอย ซื้อข้าวสาร น้ำปลา ในช่วงนี้แจ็กคอย 100 บาท แจ็กคอยคิดร้อยละ 3 กระสอบ ไม่คืนทุน โดยคิดดอกเบี้ยเป็นถั่ว ถั่วเงินแจ็กคอยมา 200 บาท ให้ถั่วลิสงไป 6 กระสอบ เหลือ 24 กระสอบ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2520 นายสังวาลย์ได้เปลี่ยนจากปลุกถั่วลิสงมาปลุกข้าวโพด ในอดีตไม่ต้องใช้รถเข็นเพียงแต่ทำให้เตียนแล้วใช้จอบขุดดินแล้วหยอดเมล็ดข้าวโพดลงไป นายสังวาลย์ปลุกข้าวโพด 50 ไร่ ค่าใช้จ่ายในการทำไร่ ค่าแรงงานในขณะนั้นวันละ 10 บาท การลงทุนค่าถางป่าไร่ละ 35 บาท ค่าปลุกไร่ละ 25 บาท ค่าตายหญ้าไร่ละ 24 บาท ค่าหักข้าวโพดไร่ละ 100 บาท ค่าบรรทุก รวมค่าสีไร่ละ 180 บาท รวมค่าใช้จ่าย 12,500 บาท การทำไร่ในอดีตผลผลิตขายได้ทั้งหมด 15,000 บาท อุปกรณ์การเกษตรที่ใช้ในช่วงนี้คือ มีด จอบ เสียม ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ.2522 ถนน รพช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ลูกรังได้เข้ามา ทำให้เทคโนโลยีทางการเกษตรได้เข้ามาในหมู่บ้าน นายสังวาลย์จึงซื้อรถไถมาทำไร่ข้าวโพด อุปกรณ์การทำเกษตร มีปุ๋ย ยาม่าแมลง ยาม่าหญ้า ค่าแรงงาน ในช่วงนั้น 60 - 70 บาท ทำให้การลงทุนเพิ่มมากขึ้น ค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการปลุกข้าวโพด 60,000 บาท ผลผลิตที่ได้ประมาณ 80,000 บาท ปัจจุบันค่าจ้างแรงงานคนละ 100 - 120 บาท เมื่อนายสังวาลย์ซื้อรถไถในราคา 100,000 กว่าบาท เป็นรถไถมือสอง จึงรับจ้างไถสมัยก่อนค่าจ้างรถไถ 3 ไร่ 100 บาท แต่ปัจจุบันรับจ้างไถไร่ละ 180 บาท ชาวบ้านในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียงจะมาจ้างนายสังวาลย์ ซึ่งทำให้นายสังวาลย์มีรายได้พอกินพอใช้

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

เมื่ออดีตนายสังวาลย์และภรรยาจะเดินทางไปวัดโดยทางเกวียน จะไปทำบุญทุกวันพระ และวันบุญต่างๆ นายสังวาลย์และชาวบ้านจะให้ความร่วมมือกันเลื่อยไม้กระดานและช่วยกันสร้างวัด นอกจากนั้นยังช่วยกันออกไปบอกบุญกับญาติที่ต่างจังหวัด และได้นำกุฐิน ผ้าป่ามาทอดเพื่อนำเงินที่ได้มาสมทบเพื่อสร้างศาลาการเปรียญ กุฎิ โบสถ์ เมื่อถึงวันพระนายสังวาลย์และภรรยาจะพากันไปวัดเพื่อทำบุญตักบาตร เมื่อถึงวันเข้าพรรษาจะนำพากันเข้าวัด เพื่อรักษาศีลอุโบสถทุกวันพระ

ตลอดพรรษา 3 เดือน การปฏิบัติตนในการนับถือศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชาวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันสารท อย่างเช่น วันมาฆบูชา วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ตอนเช้าจะพากันไปทำบุญที่วัด ตกเย็นพากันไปเวียนเทียน วันวิสาขบูชา คือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 เวลาเช้าจะนำอาหารไปถวายพระ และรับศีลฟังธรรม รักษาศีล ตกเย็นเวลา 20.00 น. จะทำการเวียนเทียน วันสารทคือวันสิ้นเดือน 10 ชาวบ้านจะนำอาหารไปถวายพระเพื่ออุทิศส่วนกุศลไปให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว วันออกพรรษากลางเดือน 11 ชาวบ้านจะไปวัดเพื่อทำบุญตักบาตร รุ่งขึ้นวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 จะมีการตักบาตรเทโว โดยจะใส่บาตรข้าวสารอาหารแห้ง แล้วค่อยตักบาตรข้าวสุก ต่อมาเมื่อประมาณปี 2522 รัฐบาลได้สร้างถนน รพช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ถนนลูกรังเข้ามาในหมู่บ้าน เชื่อมต่อถนนพระราชดำริ ทำให้ชาวบ้านได้รับความสะดวกสบายมากขึ้น การเดินทางเข้าออกระหว่างหมู่บ้านและอำเภอไปมาได้สะดวก ทำให้นายสังวาลย์ จากที่เคยเดินไปวัด ได้ซื้อจักรยานถีบไปวัดกับภรรยา และต่อมาในช่วงที่ทางคมนาคมเข้ามาความเจริญก็ตามมาด้วย ทำให้การลงทุนการเกษตรเพิ่มมากขึ้น ค่าใช้จ่ายภายในบ้าน อาหารก็หายาก จากเมื่อก่อนปลาชุกชุมไม่ต้องซื้ออาหาร ต่อมาก็ต้องใช้เงินซื้อปลาเป็นอาหารในครอบครัวนายสังวาลย์จึงไม่ค่อยมีเวลาไปวัด ต้องทำมาหากิน เวลาส่วนใหญ่จะทำไร่และรับจ้างทั่วไปด้วย จากเมื่อก่อนจะไปวัดทุกวันพระ แต่ปัจจุบันเมื่อนายสังวาลย์ว่างจากงานถึงจะได้ไปวัด ถ้าไม่ว่างก็ไม่ได้ไปและนายสังวาลย์มีปัญหาเกี่ยวกับพระจึงไม่ค่อยอยากไปวัด เมื่อก่อนนายสังวาลย์เคยเป็นกรรมการวัดและมีปัญหาเรื่องเงินทำบุญซึ่งนายสังวาลย์รู้สึกว่าเป็นเงินทำบุญควรเก็บไว้ที่กรรมการวัดเป็นผู้จัดการ แต่พระท่านของจัดการเรื่องเงินเอง

ต่อมาเมื่อมีถนนลาดยางเข้ามา เมื่อประมาณ พ.ศ. 2534 คนจากจังหวัดอื่นที่มาซื้อที่ดินจะมาทำบุญที่วัดในหมู่บ้าน ทำให้วัดเจริญมากขึ้น เมื่อก่อนวัดยังสร้างไม่ค่อยเสร็จ เนื่องจากไม่มีเงิน ต่อมาเมื่อคนภายนอกได้เข้ามาสร้างวัด โบสถ์ กุฏิ ศาลาการเปรียญใหม่ ให้ใหญ่กว่าเดิม วัดในหมู่บ้านเจริญมากกว่าแต่ก่อน

ในอดีตการพักผ่อนหย่อนใจนายสังวาลย์ไม่ค่อยได้ไปที่ไหนในที่ห่างไกล ก็จะมีในพื้นที่ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวมาก เช่น ป่าไม้ธรรมชาติ เช่น ป่าเขาใหญ่และในป่าเขาใหญ่ก็มีลำคลองซึ่งไหลผ่านจากเขาแหลม ผ่านบ้านโป่งตาลลงไปพร้อมกับคลองพระเพลิงที่บ้านวังหมี ในลำคลองจะมีน้ำตก 4 แห่ง เช่น น้ำตกวังตะเข้ น้ำตกเหวกระชาย น้ำตกผากลาง น้ำตกผากระดาศ เมื่อย่างจากการทำไร่จะเข้าไปและหาปลาและหูกบ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2522 ได้มีถนน รพช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ลูกรัง เข้ามาในหมู่บ้าน ได้มีหนังสือกลางแปลงได้เข้ามาขายในหมู่บ้าน โดยเก็บค่าคู่ผู้ใหญ่ 10 บาท เด็ก 5 บาท นายสังวาลย์จะไปดูหนังสือกลางแปลงเป็นบางครั้ง แต่ภรรยาของนายสังวาลย์และหลานๆจะไปดูกันบ่อย พอมีงานวัดประจำปีจะมีลิก ลำตัด รำวง มาแสดงที่วัด นายสังวาลย์และภรรยาจะพาหลาน ๆ ไปดูลิกทุกปี ต่อมาในปีประมาณ พ.ศ. 2523 ได้มีไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้าน

นายสังวาลย์จะคูโทรทัศน์อยู่ที่บ้านโดยจะคูข่าว พอบข่าวกรรยาและหลาน ๆ จะมาคุละคร นายสังวาลย์จะฟังข่าววิทยุต่อ จึงไม่มีใครไปคูหนังสือกลางแปลงอย่างเมื่อก่อน

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2534 ได้มีถนนลาดยางเข้ามา ทำให้มีความเจริญเข้ามาอีก จากที่งานวัด ประจำปีหรืองานบุญต่าง ๆ จากที่เคยมีลิเก ลำตัด รำวง เปลี่ยนไปเป็นมีวงดนตรีแทน นายสังวาลย์ และกรรยาจะไม่ได้ไปคูดนตรี มีแต่บุตรชายและหลาน ๆ ไปคูวงดนตรีบ้างเป็นบางครั้ง

กรณีศึกษาที่ 8 นายสาयนต์ (นามสมมุติ)

นายสาयนต์มีอายุ 52 ปี พร้อมด้วยภรรยาอายุ 51 ปี มีบุตรทั้งหมด 2 คน คนโตเป็นชายได้เสียชีวิต และบุตรชายคนที่สองอายุ 19 ปี การศึกษากำลังศึกษาอยู่เทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์ จังหวัดอยุธยา

ก่อนที่นายสาयนต์จะได้อพยพมาอยู่ที่บ้านป่าเลียง อาชีพเดิมคือรับจ้างทั่วไป ที่ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม และได้ทราบข่าวจากเพื่อนบ้านที่อำเภอนครชัยศรีว่า อ.ปากช่อง อุดมสมบูรณ์ ไร่ผลผลิตดี เนื่องจากเพื่อนบ้านได้มาอยู่ก่อนและได้ชักชวนกันเข้ามาอยู่บ้านกลาง ซึ่งทำให้แม่สาयนต์ได้พานายสาयนต์เข้ามาอยู่บ้านกลาง ส่วนพ่อของนายสายนต์ได้เลิกกับแม่ แม่จึงย้ายมาอยู่บ้านกลาง เพื่อทำมาหากิน

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

นายสาयนต์และภรรยาจะพูดคุยกันทุกเรื่อง ไม่ค่อยมีปัญหาในครอบครัว นายสายนต์จะสอนให้บุตรประพฤติดี เมื่อบุตรชายคนโตยังเล็กเป็นเด็กที่เชื่อฟังนายสายนต์และภรรยา จะเป็นเด็กที่มีความรับผิดชอบ บุตรชายคนโตจะคอยดูแลน้องชาย ซึ่งตอนที่บุตรชายยังเล็กจะเดินไปเรียนด้วยกันสองคนพี่น้อง ต่อมาเมื่อบุตรชายคนโตเรียนจบชั้นประถมปีที่ 6 ได้ให้บุตรชายไปเรียนโรงเรียนประจำที่จังหวัดนครราชสีมา จนจบชั้นมัธยมปีที่ 5 บุตรชายได้เสียชีวิต เนื่องจากเป็นงูสวัด และตอนนั้นบุตรชายอยู่โรงเรียนประจำ และบุตรชายยังไม่มีอาการป่วยที่หนัก จึงไม่ได้เอาใจใส่ที่จะพบแพทย์ตั้งแต่แรก แต่เมื่อเป็นมาก ได้ไปพบแพทย์ บุตรชายก็เป็นหนักแล้ว ทำให้บุตรชายได้เสียชีวิต ครอบครัวนายสายนต์ทุกคนเสียใจมาก เป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิตที่ต้องสูญเสียบุตรชาย และช่วงนี้นายสายนต์จะต้องทำใจให้เข้มแข็งในครอบครัวเพราะภรรยาเสียใจมากเข้าโรงพยาบาลเป็นโรคหัวใจ และบุตรคนเล็กเศร้าซึม ไม่ค่อยพูด ต่อมานายสายนต์จึงย้ายโรงเรียนให้บุตรชายคนเล็กไปเรียนที่จังหวัดอยุธยาเพราะบุตรชายไม่อยากเรียนทางมัธยมปลาย

บุตรชายคนเล็กเมื่อพี่ชายเสียชีวิต บุตรชายไม่ค่อยอยู่บ้านจะติดเพื่อน จะไปที่อยู่กับเพื่อน บางทีหายไปจากบ้านหลายวัน นายสายนต์จะตักเตือนบุตร เพราะไม่อยากเสียบุตรชายไปอีกคน ตอนนี้เหลือบุตรชายเพียงคนเดียว บุตรชายคนเล็กปัจจุบันจะไปอยู่อยุธยาที่ญาติซึ่งบุตรชายจะกลับบ้านทุกอาทิตย์ และเมื่อบุตรชายกลับบ้านมักไม่ค่อยอยู่บ้านจะไปเที่ยวกับเพื่อนเสมอ ซึ่งทำให้นายสายนต์เป็นห่วงบุตรมาก เนื่องจากจะกลัวบุตรชายจะเกิดอุบัติเหตุเพราะขี่มอเตอร์ไซด์ บุตรชายชอบดื่มเหล้ากับเพื่อนเป็นประจำ นายสายนต์จะว่ากล่าวตักเตือน บุตรชายก็จะเชื่อว่านายสายนต์

ชอบบ่น นายสายันต์ไม่รู้จะอย่างไร นายสายันต์จะตามใจบุตรชายคนเล็กมาก จะให้สิ่งที่เป็นวัตถุ ถ้าบุตรต้องการ นายสายันต์จะซื้อให้ เช่นบุตรอยากได้รถมอเตอร์ไซค์ นายสายันต์ก็ซื้อให้ และซื้อ วิดีโอเกมส์ให้บุตรชายเพื่อจะได้ไม่ต้องออกจากบ้าน เล่นเกมส์ในบ้าน ทั้งที่ไม่อยากซื้อเลย แต่ นายสายันต์ก็เห็น ครอบครัวอื่นเขาซื้อให้ลูกของเขา แต่บุตรเล่นได้ไม่นานก็เบื่อ บุตรชายก็ออกจาก บ้านเมื่อเดิม

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

ในช่วงแรกที่นายสายันต์ ได้มาทำไร่ข้าวโพด ในที่ดิน 40 ไร่ นายสายันต์จะฟังเสียงชะนีร้อง ถ้าชะนีร้องฝนจะตก ก่อนฝนจะตกนายสายันต์จะเตรียมปลูกข้าวโพด โดยนายสายันต์จะจุดไฟเผาป่า ให้เตียนแล้วจึงใช้จอบขุดหลุมแล้วจึงหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด แรงงานในช่วงแรกได้มีชาวบ้านมา ช่วยลงแรงกัน คือ เมื่อทำไร่ของเราเสร็จจะเปลี่ยนไปช่วยอีกบ้านหนึ่งหมุนเวียนกันไป ต่อมาเมื่อมี การจ้างแรงงานเกิดขึ้น ซึ่งช่วงนั้นมีการคิดค่าจ้าง 10 บาท ซึ่งการจ้างแรงงานช่วงนั้นจะเป็นการ ตกกลงกันว่าจะแลกเปลี่ยนกันอย่างไร การปลูกข้าวโพดสมัยก่อนเมื่อข้าวโพดประมาณ 35 - 40 วัน จะถางหญ้าที่ขึ้นออกเมื่อถึงเวลาเก็บเกี่ยวก็ใช้แรงงานในบ้านหรือลงแขกกันและจ้างบ้าง การปลูก ข้าวโพดในอดีตไม่ต้องใส่ปุ๋ย ไม่ต้องใส่ยาฆ่าแมลง เมื่อปลูกเสร็จก็รอผลผลิตอย่างเดียว เมื่อเก็บ ผลผลิตข้าวโพดเสร็จแล้ว ก็จะใช้ ไฟเผาต้นข้าวโพดแล้วปลูกต่อเป็นรุ่นที่ 2 นายสายันต์จะปลูกรุ่นที่ 1 เดือนมีนาคม รุ่นที่ 2 เดือนกรกฎาคม เครื่องมือในการเกษตรในช่วงนี้ใช้ มีด จอบ เสียม นายสายันต์จะใช้ควายในการไถไร่ ข้าวโพดเพื่อให้ดินร่วนง่ายแก่การเพาะปลูก แล้วจึงใช้จอบขุด หลุม เพื่อหยอดเมล็ดข้าวโพด ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2522 ได้มีถนน รพช. (เร่รัดพัฒนาชนบท) ที่ เป็นลูกรังเข้ามาในหมู่บ้านทำให้มีเทคโนโลยีทางการเกษตร มี รถไถเข้ามาของนายปราน ซึ่งเป็น เพื่อนบ้านของนายสายันต์ นายสายันต์จึงจ้างไถในราคา 3 ไร่ 100 บาท ต่อมาค่าจ้างก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ค่าจ้างแรงงานวันละ 15 - 20 บาท ต่อมา 30 - 40 บาท ค่าใช้จ่ายในการทำการเกษตรเพิ่มราคาขึ้น เรื่อย ๆ และค่ารถไถ ปัจจุบันไร่ละ 180 บาท ในปัจจุบันเทคโนโลยีด้านการเกษตรมากขึ้น และ พื้นดินก็เสื่อมลง ในการปลูกจึงต้องบำรุงดิน ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2534 การทำไร่จะมีขั้นตอน มากกว่าในอดีต ในการไถไร่ครั้งแรกใช้พาน 3 ค่าจ้างไร่ละ 180 บาท ต่อมาครั้งที่ 2 ใช้พาน 7 ค่าจ้างไร่ละ 120 บาท การหยอดเมล็ดข้าวโพดจะมีเครื่องหยอดเมล็ด และมีเครื่องฉีดยาฆ่าแมลง ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดไร่ละ 3 กิโลกรัม ราคา 70 บาท ค่าปุ๋ยไร่ละ 1 กระสอบ กระสอบละ 300 กว่า บาท ผลผลิตที่ได้ไร่ละ 10,00 กิโลกรัม ขายได้กิโลกรัมละ 4 บาท ค่าใช้จ่ายประมาณ 90,000 บาท ผลผลิตที่ได้ประมาณ 160,000 บาท ราคาไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับราคาตลาด การส่งผลผลิตจะมี รถบรรทุกหกล้อใหญ่มาขนผลผลิตโดย นายสายันต์ จะจ้างเหมารถหกล้อไปส่งที่ตลาด

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2538 นายสายันต์ได้ขายที่ให้นายทุนไปทำรีสอร์ท จำนวน 40ไร่ เป็นเงินทั้งหมด 7,000,000 บาท เมื่อขายที่นายสายันต์ก็เลิกทำไร่ นายสายันต์ได้ไปทำงานสนามกอล์ฟ เป็นหัวหน้าคนงาน นายสายันต์ได้ค่าจ้างวันละ 500 บาท นายสายันต์จะคุมคนงานและช่วยหาคนงานจากชาวบ้านในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง โดยชาวบ้านที่ไปทำงานก่อสร้างจะได้เงินวันละ 100 - 120 บาท ทำงานก่อสร้าง เมื่อเสร็จจากงานก่อสร้าง ชาวบ้านจะปลูกหญ้าสนามกอล์ฟ นายสายันต์ทำงานที่สนามกอล์ฟได้ 2 ปีก็ออกจากงาน เนื่องจากสนามกอล์ฟได้สร้างเสร็จ

ต่อมา นายสายันต์ซื้อรถตู้รับจ้างเพราะเห็นว่าในหมู่บ้านยังไม่มีรถตู้รับจ้าง ซึ่งช่วงนี้ชาวบ้านในหมู่บ้านรายได้ดีขึ้น เนื่องจากชาวบ้านได้ขายที่ โดยชาวบ้านจะมาจ้างให้นายสายันต์ขับรถตู้ไปจังหวัดต่าง ๆ นายสายันต์คิดวันละ 1,000 - 1,200 บาท น้ำมันผู้จ้างจะเป็นคนออกเงินค่าน้ำมัน รายได้ช่วงแรก ดีมาก นายสายันต์ไม่ค่อยได้อยู่บ้านเลย ชาวบ้านจะเหมารถเที่ยวต่างจังหวัด หรือพระจะเหมารถไปต่างจังหวัด และค่าน้ำมันช่วงนั้นยังไม่แพง แต่ปัจจุบันไม่ค่อยได้มีลูกค้า เพราะค่าน้ำมันแพง และชาวบ้านที่ได้เงินจากการขายที่ใช้เงินหมดไปหลายราย ซึ่งช่วงที่นายสายันต์ซื้อรถตู้ชาวบ้านมีเงินมาก จะเที่ยวตลอด ชาวบ้านจะใช้เงินฟุ่มเฟือย แต่นายสายันต์เป็นคนเก็บเงิน จะไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

ในอดีตการเดินทางไปทำบุญ นายสายันต์ จะเดินไปทำบุญกับแม่เสมอ สองข้างทางยังเป็นป่าซึ่งระยะการเดินทาง 4 กิโลเมตร นายสายันต์จะทำอาหารไปถวายภัตตาหาร ถ้าวัดไหนไม่มีกับข้าว จะถวายข้าวเปล่า ซึ่งช่วงนั้นพระเดินทางมาบิณฑบาตรไม่ถึงหน้าบ้าน นายสายันต์ เนื่องจากระยะทางค่อนข้างไกล และถนนหนทางในการเดินทางค่อนข้างลำบาก แต่แม่ของนายสายันต์จะไปวัดทุกวันพระ ในช่วงนี้ชาวบ้านจะไปช่วยกันสร้างวัด นายสายันต์จะไปเยี่ยมไม้กับชาวบ้านที่เป็นผู้ชายจะช่วยกันเลื่อยไม้ เอาไปสร้างวัด โดยที่ผู้หญิงจะคอยชุดหลุมเพื่อวางเสา

ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2522 ได้มีถนน ร.พ.ช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ซึ่งเป็นลูกรังเข้ามาในหมู่บ้านทำให้การเดินทางไปวัดของนายสายันต์จากที่เคยเดินไปวัด นายสายันต์จะถีบจักรยานไปวัดเมื่อมีงานบุญต่างๆ อย่างงานบวช งานศพ งานกฐิน ต่อมาเมื่อแม่ของนายสายันต์ได้เสียชีวิต เป็นโรครชรา ซึ่งทำให้นายสายันต์ได้บวชให้แม่ของนายสายันต์ถึง 5 พรรษาที่จังหวัดนครปฐม นายสายันต์ได้ศึกษาทางธรรมจนเป็นนักธรรมโท เป็นครูสอนธรรมะ นายสายันต์จะไม่ค่อยได้ไปวัดเหมือนเดิมเนื่องจากการทำงานที่ต้องทำ และนายสายันต์ว่าการปฏิบัติทุกสุขคืออยู่ที่ใจ ใจสงบก็พอแล้ว การทำบุญแล้วหวังแต่การไปสวรรค์ ก็ไม่ใช่ทำให้จิตใจเราดีขึ้น ต่อมาเมื่อประมาณ ปี พ.ศ.

2534 ได้มีการปรับปรุงถนนลูกรังเป็นถนนลาดยาง ทำให้การเดินทางไปวัดสะดวกมากขึ้นชาวบ้านจะขับรถยนต์ไปวัด นายสายันต์ได้ขายที่ดินหลังจากที่สึกจากวัด นายสายันต์ไม่ค่อยได้ไปวัดเหมือนเดิม เนื่องจากการงานที่ต้องทำ และ การทำบุญแล้วห้วงแต่การไปสวรรค์ ก็ไม่ใช่ทำให้จิตใจดีขึ้น แต่พระไม่ได้สอนให้ชาวบ้านทำจิตใจให้สงบ พระจะชี้แต่เรื่องการทำทานเพียงอย่างเดียว ทำให้ชาวบ้านจะชอบทำบุญโดยถวายปัจจัย เพราะคิดว่าการทำบุญคือการทำให้พระมีปัจจัยมาก ๆ นายสายันต์จะยึดคิดว่าทุกข์สุขอยู่ที่จิตใจ จะทำอย่างไรให้จิตใจให้สงบ โดยนายสายันต์จะนั่งสมาธิอยู่กับบ้าน และนายสายันต์จะซื้อเทพธรรมะมาฟัง และจะอ่านหนังสือธรรมะเพื่อให้จิตใจสงบ นายสายันต์กล่าวว่า พระสมัยนี้มีแต่สมมุติสงฆ์ หมายถึง พระที่เอาผ้าเหลืองมาใส่เท่านั้น ทำให้ภาพพจน์เสียหาย และสมัยก่อนการบริจาคนั้นจะบริจาคตามศรัทธา แต่ปัจจุบันพระจะมาเรียไรตามบ้าน เมื่อก่อนพระจะปลุกศรัทธาแต่ปัจจุบันพระจะเรียกร้อยศรัทธา ทำให้นายสายันต์เกิดความเบื่อหน่าย ไม่ค่อยอยากไปวัด พระในสมัยก่อนจะเป็นพระที่มีคุณธรรม ชาวบ้านเดือดร้อนจะเข้าวัดเป็นที่พึ่งทางใจ ชาวบ้านไปหาพระสงฆ์จะได้ธรรมที่ถูกต้อง ไม่ใช่เหมือนปัจจุบันไปเสกไปปาน้ำมนต์ รักษาไม่ได้หรือกับใจที่เป็นทุกข์ นายสายันต์จะยึดหลักรู้จักกรรมแล้วเคารพตัวเอง เคารพกายกรรม, วชิกรรม, มโนกรรม เท่านั้นก็พอ นายสายันต์ทำดีก็มีความสุข ถ้าเราเข้าวัดแล้วประพจน์ไม่ดีก็ไม่มีความสุข การเข้าวัดก็ไม่มีอะไรดีขึ้น นายสายันต์จะฟังเทพธรรมะ และอ่านหนังสือ นายสายันต์จะปฏิบัติเคารพตนเอง อัทธาธิ อัทโนนาโถ คนเป็นที่พึ่งแห่งตน

การพักผ่อนหย่อนใจในอดีต จะไม่มีถนนจะเป็นทางเกวียน การเดินทางไม่สะดวก และเมื่อว่างจากการทำไร่ ก็จะไปเที่ยวตามป่าเขาไปดูธรรมชาติ ไปเที่ยวน้ำตกที่ใกล้ ๆ หมู่บ้าน และนายสายันต์มักจะออกไปพูดคุยกับเพื่อนบ้าน เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2522 ได้มีถนน ร.พ.ช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังเข้ามาในหมู่บ้านทำให้การเดินทางสะดวกขึ้น และได้มีหนังสือกลางแปลงเข้ามาฉายในหมู่บ้าน โดยเก็บค่าคุณละ 10 บาท เด็ก 5 บาท นายสายันต์จะพาภรรยาและบุตรไปดูหนังกลางแปลงเป็นบางครั้ง และในวัดจะจัดงานมโหฬาร เช่น ลีเก ลำตัด ซึ่งนายสายันต์จะชอบดู เมื่อไปวัดได้พบปะกับเพื่อนด้วย จะได้ไปพูดคุยกับเพื่อนในหมู่บ้าน

ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2523 ได้มีไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้มีเทคโนโลยีเข้ามามากขึ้นมี เช่น โทรทัศน์ พัดลม วิทยุ และอื่น ๆ อีกมากทำให้นายสายันต์จะดูโทรทัศน์อยู่ที่บ้าน ไม่ออกไปดูหนังกลางแปลงเหมือนเคย ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2534 ได้มีการปรับปรุงถนนลูกรังเป็นถนนลาดยาง ทำให้การเดินทางสะดวกมากขึ้น นายสายันต์ซื้อรถตู้จัดนำเที่ยว โดยชาวบ้านจะมาหานายสายันต์ได้ไปเที่ยวหลายจังหวัด และบางครั้งก็พาครอบครัวไป แต่ตอนหลังไม่ค่อยได้ไปเนื่องจากบุตรชายคนโตได้เสียชีวิต ในครอบครัวก็ไม่ค่อยได้ออกไปไหน และบุตรคนเล็กก็ไม่ค่อยไปกับครอบครัวจะไปกับเพื่อน ส่วนงานมโหฬารในวัดจะมีวงดนตรีสดริงเข้ามาแสดงตามงานบุญ

งานวัดต่าง ๆ นายสายันต์จึงไม่ค่อยอยากไปเที่ยวตามงานบุญงานวัดจะดูโทรทัศน์กับภรรยาอยู่ที่บ้านมากกว่า

กรณีศึกษาที่ 9 นายดำ (นามสมมุติ)

ครอบครัวของนายดำมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 4 คน ประกอบด้วย นายดำ อายุ 51 ปี และ ภรรยาอายุ 50ปีมีบุตรทั้งหมด 2 คน บุตรสาวคนโต อายุ 18 ปี ระดับการศึกษากำลังศึกษา ปวช. 3 บุตรสาวคนเล็กอายุ 15 ปี กำลังศึกษาชั้นมัธยมปีที่ 3

ก่อนที่อพยพย้ายมาอยู่ที่นี่ บ้านเดิมอยู่แก่งคอย จังหวัดสระบุรี อาชีพเดิม ทำนาในเนื้อที่ 50 ไร่ นายดำได้มาหาเพื่อนที่อยู่เขาใหญ่ นายดำได้มาช่วยเพื่อนทำไร่ นายดำจึงเกิดความคิดว่าเขาสามารถทำไร่ได้ เขาจึงย้ายเข้ามาทำมาหากินอยู่ที่เขาใหญ่ เนื่องจากที่นี่ดินดี ผลผลิตคุณภาพดี

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

เมื่อปี พ.ศ. 2519 นายดำได้เข้ามาทำมาหากิน นายดำได้ใช้เกี่ยวนบรทุกของในการย้ายเข้ามาอยู่ นายดำได้ซื้อที่จำนวน 50 ไร่ ไร่ละ 50 บาท นายดำได้ทำไร่ข้าวโพด เนื่องจากนายดำไม่เคยทำไร่จึงต้องศึกษาการทำไร่จากเพื่อนที่มาอยู่ก่อน เพื่อนนายดำที่อยู่บ้านเดียวกันที่แก่งคอยจะมาช่วยทำไร่และเพื่อนบ้านละแวกเดียวกันจะมาช่วยเอาแรงกันค่าจ้างแรงงานไม่ต้องเสีย นายดำจะถางไร่และจุดไฟเผาให้เตียน จะใช้จอบขุดหลุมแล้วหยอดเมล็ดข้าวโพดลงไป เครื่องมือที่ใช้ในการเกษตรในช่วงนี้ จะใช้จอบ เสียม มีด ค่าจ้างแรงงานในช่วงนี้ คนละ 10 บาทต่อวัน เมื่อข้าวโพดได้ 35 - 40 วัน จะใช้วัวในการไถพรวน การปลูกข้าวโพดในอดีตไม่ต้องใส่ปุ๋ย ไม่ต้องใส่ยาฆ่าแมลงไม่มีการบำรุงเพราะดินดี จะปล่อยให้ขึ้นเองตามธรรมชาติ นายดำจะปลูกข้าวโพดในช่วงหน้าฝน จะใช้พันธุ์ข้าวโพดพื้นเมือง

ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2522 ได้มีถนน ร.พ.ช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นลูกรังได้เข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้มีเทคโนโลยีการเกษตรเข้ามาในหมู่บ้าน มีรถไถและปุ๋ยวิทยาศาสตร์เข้ามาใช้แต่ยังไม่มากเท่าที่ควร และยามาหญ้า นายดำจึงนำมาใช้นายดำได้ทำไร่ข้าวโพดโดยใช้เครื่องมือการเกษตรสมัยใหม่ ทำให้การลงทุนทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้น ค่ารถไถ 3 ไร่ 100 บาท รถไถจะช่วยทุนแรงไปได้มาก ผลผลิตที่ได้ประมาณไร่ละ 10 กระสอบ ในช่วงนี้ราคาข้าวโพด กิโลกรัมละ 75 สตางค์ การลงทุนทำไร่ข้าวโพดค่าใช้จ่ายทั้งหมดประมาณ 4,000 บาท และนายดำจะขายผลผลิตได้ประมาณ 7,000 บาท เมื่อการลงทุนการเกษตรเพิ่มมากขึ้น นายดำจึงกู้เงินเก่าแก่ที่บ้านได้มา 7,000 บาท โดยที่เก่าแก่จะคิดดอกเบี้ย 100 ละ 3 ถึง (คิดดอกเบี้ยเป็นเมล็ดข้าวโพด) นายดำต้องส่งผลผลิตเก่าแก่ที่บ้านได้ นายดำจะจ้างรถจีเอ็มซีของเก่าแก่บรรทุกผลผลิตไปส่งที่บ้านเก่าแก่ โดยที่เก่าแก่จะตีราคาเอง เก้าแก่จะหักค่าใช้จ่ายทั้งหมด ค่ารถลาก ค่าสี และนายดำยังมีอาชีพเสริมเพื่อหา

รายได้ให้ครอบครัว นายคำจะปลูกผักสวนครัวจำนวน 1 ไร่ เช่น ถั่วฝักยาว ใบโหระพา มะเขือ หัวหอม แตงกวา พริก เมื่อก่อนนายคำปลูกไว้บริโภคภายในครัวเรือน ต่อมานายคำจึงปลูกเพิ่มเป็น 1 ไร่เพื่อไว้ขายในตลาด ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2534 การคมนาคมได้มีการปรับปรุงถนนลูกรังเป็นถนนลาดยางทำให้การคมนาคมสะดวกยิ่งขึ้น มีพ่อค้าแม่ค้าจร เข้ามารับผลผลิตในไร่ และค่าใช้จ่ายในการเกษตรเพิ่มขึ้น ค่ารถไถพาน 3 ราคาไร่ละ 180 บาท และนายคำต้องไถรอบที่สองโดยใช้พาน 7 ราคาไร่ละ 120 บาท ช่วงนี้ค่าจ้างแรงงานคนละ 100 - 120 บาทต่อวัน ค่าปุ๋ย ค่ายาฆ่าแมลง ค่ารถบรรทุก ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต ค่าใช้จ่ายในการลงทุน 10,000 - 20,000 บาท ผลผลิตที่ได้ประมาณ 35,000 - 40,000 บาท นายคำมีหนี้สินติดพันมา 10 กว่าปี เนื่องจากบางปีผลผลิตไม่ได้ทำที่ควรราคาตกต่ำ และนายคำจะกู้เงินเข้าแก้มาลงผลผลิตอีกรอบหนึ่ง ทำให้นายคำมีหนี้สินติดพันมาตลอด รายได้จากการทำไร่ไม่แน่นอน และค่าใช้จ่ายทางการเกษตรที่เพิ่มมากขึ้น จนปัจจุบันนายคำ มีหนี้สินทั้งหมด 90,000 กว่าบาท

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2536 นายคำได้ตัดสินใจขายที่ดินติดถนนราคาไร่ละ 400,000 บาท จำนวน 10 ไร่ เป็นเงินทั้งหมด 4,000,000 บาท ซึ่งที่ดินนี้นายคำได้ซื้อเมื่อ 20 ปีที่ผ่านมา ราคาไร่ละ 700 บาท เงินที่ได้จากการขายที่ดินนายคำได้นำไปใช้หนี้สิน ส่วนเงินที่เหลือ นายคำได้ซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกเช่น เครื่องซักผ้า ตู้เย็น หม้อหุงข้าว โทรทัศน์ ทีวีไอ และนายคำซื้อรถกระบะ 1 คัน (คันใหม่) และนายคำเป็นคนชอบ ดื่มเหล้าจากที่เคยดื่มเหล้าไทย นายคำเปลี่ยนมาดื่มเหล้านอกขวดละ 600 -700 บาท นายคำจะเลี้ยงเพื่อนตามร้านอาหารทุกวัน โดยที่นายคำจะขับรถไปกินตามโรงแรมที่ปากช่อง ร้านอาหาร นายคำจะพาเพื่อนไปนั่งฟังเพลง ซึ่งช่วงนี้นายคำจะใช้เงินฟุ่มเฟือย จะไม่ทำงาน จะเที่ยว ไปสังสรรค์ทุกวัน นายคำเป็นคนมีจิตใจดี ใครยืมเงินก็จะให้นายคำจะให้เงินญาติพี่น้อง และเพื่อน บางคนมาขอยืมเงินหลายแสนก็ไม่ได้คืน เมื่อก่อนนายคำไม่มีฐานะจึงทำให้นายคำใช้เงินโดยไม่ได้คิด แต่ยืมดีที่ภรรยาได้เงินเก็บที่นายคำแบ่งไว้ให้ จำนวน 500,000 บาท ซึ่งเป็นเงินที่เหลือก่อนสุดท้าย ไว้สำหรับค่าเล่าเรียนบุตร ค่าใช้จ่ายในบ้าน ค่าน้ำ ค่าไฟ รายจ่ายเพิ่มมากขึ้น รายได้ก็ไม่มี นายคำจึงต้องทำงานเพื่อหารายได้ นายคำได้ทำงานเฝ้าบ้านให้นายตำรวจที่กรุงเทพฯ จะดูแลสวนมะม่วงจำนวน 100 ไร่ และดูแลบ้าน และคุมคนงานในสวนมะม่วงให้นายตำรวจ เงินเดือนปัจจุบัน 8,000 บาท นายคำไม่กลับไปทำการเกษตรเนื่องจากรายได้ไม่แน่นอน การลงทุนที่สูง และไม่อยากจะมียีนี่สินอีก เมื่อมีงานประจำทำให้รายได้คิดว่าพอกินพอใช้ดีกว่า ไม่ต้องลงทุนเอง

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

เมื่ออดีตทางคมนาคมยังไม่ได้เข้ามาในหมู่บ้าน นายคำจะเดินไปไร่ทุกวันกับภรรยาจะช่วยกันทำมาหากิน ต่อมาเมื่อ ปีพ.ศ. 2522 ได้มีถนน ร.พ.ช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังเข้ามา

ใน หมู่บ้าน ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2529 บุตรสาวคนโต ถึงเกณฑ์เข้าโรงเรียน จึงส่งบุตรสาวคนโต ไปเรียนที่โรงเรียนรุ่งอรุณที่อำเภอปากช่อง นายคำให้บุตรอยู่โรงเรียนประจำ เนื่องจากการเดินทางไปกลับยังไม่สะดวกถึงแม้จะมีถนน ร.พ.ช. เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นลูกรังแร่ถโดยสารมีวันละ 1 รอบเท่านั้น ตอนเช้ารถจะออกประมาณ 7.00 - 8.00 น จะกลับเข้าหมู่บ้านประมาณ 13.00 น ระยะทางประมาณ 20 กว่ากิโลเมตร นายคำจึงตัดสินใจให้บุตรอยู่โรงเรียนประจำ เมื่อถึงเกณฑ์เข้าเรียนของบุตรสาวคนเล็ก นายคำจึงส่งให้เรียนโรงเรียนประจำกับบุตรสาวคนโต เมื่อถึงวันเสาร์นายคำจะจ้างรถเพื่อนบ้านไปรับบุตรทั้งสองกลับบ้าน

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2536 นายคำได้ซื้อรถกระบะจึงไปรับบุตรสาวด้วยตนเอง นายคำต้องการให้บุตรเรียนโรงเรียนที่มีคุณภาพ ครูควบคุมดูแลอย่างดี ถ้าเรียนโรงเรียนในหมู่บ้านครุมีน้อยนักเรียน มีมากทำให้ครูดูแลเด็กไม่ทั่วถึง นายคำจึงปรึกษาครูในหมู่บ้านว่าโรงเรียนไหนมีคุณภาพการเรียน การสอน นายคำจึงตัดสินใจให้เรียนที่ปากช่อง ซึ่งเป็นโรงเรียนคริสต์ และเป็นโรงเรียนที่จะเน้น ภาษาอังกฤษ และครูจะเอาใจใส่เด็ก ถึงแม้โรงเรียนนี้จะค่าเทอมค่อนข้างราคาแพงแต่นายคำพยายามทำมาหากินส่งบุตรทั้งสองเรียนเพื่อจะได้มีพื้นฐานการเรียนที่ดี

เมื่อบุตรทั้งสองกลับบ้านมักจะไม่ค่อยได้ช่วยงานบ้านเท่าไรนัก เนื่องจากบุตรสาวจะถูกเลี้ยงแบบตามใจ บุตรสาวทั้งสองมักจะทะเลาะกันเป็นประจำ ซึ่งทำให้ผู้เป็นพ่อและแม่ต้องคอยห้ามปรามเสมอบุตรทั้งสองจะทะเลาะกันเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ บุตรทั้งสองจะใช้เงินเก่ง ทำให้นายคำต้องว่ากล่าวตักเตือนว่าครอบครัวเราไม่ได้มีฐานะร่ำรวย จะซื้อของราคาแพงไม่ได้ บุตรสาวมักจะมาเล่าให้นายคำและภรรยาฟังว่าเพื่อนที่โรงเรียนใช้ของราคาแพง ซึ่งนายคำมักจะเตือนบุตรอยู่เสมอว่าอย่าไปตามอย่างเพื่อนต่อมาเมื่อบุตรสาวคนโตเรียนจบชั้นมัธยมปีที่ 3 บุตรสาวคนโตได้ขออนายคำไปเรียน ด้านคอมพิวเตอร์ นายคำจึงให้ไปเรียนพาณิชยการที่นครราชสีมา ซึ่งนายคำได้เช่าหอพักสตรีให้บุตรสาวอยู่และนายคำและภรรยาจะไปหาบุตรสาว เดือนละประมาณ 2 ครั้ง บางเดือนก็ไปครั้งเดียว แต่จะให้ภรรยาไปกับบุตรสาวคนเล็ก นายคำเวลาทำงานไม่แน่นอน นายที่กรุงเทพฯจะมาบ้านพักที่เขาใหญ่วันไหนนายคำต้องอยู่ต้อนรับ แต่เมื่อนายคำไม่ได้ไปจะให้ภรรยาและบุตรสาวคนเล็กไปหาบุตรสาว คนโตไปดูความเป็นอยู่ของบุตรสาวคนโต ซึ่งนายคำจะเป็นห่วงเรื่องการเรียนและการคบเพื่อน ซึ่งนายคำกลัวจะคบเพื่อนที่ไม่ดีจะนำพาบุตรไปในทางที่ไม่ดี แต่เมื่อนายคำและภรรยาได้พบเพื่อนบุตรสาว เพื่อนของบุตรสาวเป็นเด็กดี เรียกร้อย นายคำจะสอนบุตรสาวและเพื่อนบุตรสาวให้ชวนกันเรียนหนังสือ อย่าไปเที่ยวเตร่

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

เมื่ออดีตยังไม่มีถนนเข้ามาในหมู่บ้าน นายคำและภรรยาจะเดินไปวัดวันพระซึ่งทางเดินขณะนั้นเป็นทางเกวียน นายคำจะเดินทางไปวัดประมาณ 3-4 กิโลเมตร เพื่อตักบาตร รับศีล รับพร นายคำจะช่วยสร้างวัดโดยการเอาแรงกันกับชาวบ้าน โดยนายคำจะช่วยเพื่อนเลื่อยไม้ทำศาลาวัด

ต่อมาเมื่อมีถนน ร.พ.ช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังเข้ามาในหมู่บ้านประมาณปี พ.ศ. 2522 นายคำและภรรยาจะปั่นจักรยานไปวัดทุกวันพระ และงานบุญต่างๆ อาทิเช่น งานบวช งานศพ เป็นต้น นายคำจะให้ความร่วมมือกับพระในการพัฒนาวัดอย่างงานกฐิน งานผ้าป่า นายคำจะช่วยไปแจกซองญาติพี่น้องที่สระบุรี นายคำจะช่วยสร้างศาลาหลังใหม่ในวัด และเมื่อมีงานบุญชาวบ้านจะหยุดงานในไร่มาช่วยกันอย่างมี งานบวช งานศพ ชาวบ้านจะไปช่วยกันที่วัด ชาวบ้านมีอาหารจะนำอาหารไปช่วยงานอย่าง เช่น ไก่ หมู พริกแห้ง ข้าวสาร และจะมาช่วยกันทำที่วัด ส่วนวันพระนายคำจะมาวัดทุกครั้งเพื่อมาถวายภัตตาหาร รับศีล รับพร จากพระ ชาวบ้านจะมารวมกัน ส่วน ชาวบ้านที่มีงานในไร่จะแยกย้ายกลับเข้าไร่ทำงานต่อได้ครึ่งวัน ชาวบ้านอีกส่วนหนึ่งที่ไม่มีงานจะจับกลุ่มพูดคุยกันจนเย็น

ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2534 เมื่อถนนลูกรังปรับปรุงเป็นถนนลาดยาง ทำให้การเดินทางไปวัดได้สะดวกมากกว่าแต่ก่อน เนื่องจากเมื่อก่อนถนนเป็นหลุม เป็นบ่อ การเดินทางขรุขระ แต่ตอนนี้ นายคำไปวัดน้อยลงเพราะจะต้องมีการะในการเลี้ยงดูบุตร ค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตร และค่าใช้จ่ายในบ้านที่เพิ่มมากขึ้น ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2536 นายคำได้ขายที่ดิน จึงทำให้นายคำซื่อรดเที่ยวเตร่ ใช้เงินฟุ่มเฟือย นายคำมักจะดื่มเหล้ากับเพื่อนตามร้านอาหาร แต่นายคำจะไปช่วยงานบุญต่าง ๆ แต่วันพระไม่ได้ไปเหมือนเดิม เมื่อนายคำมีเงินจะนำปัจจัยถวายวัด เพื่อสร้างโบสถ์โดยไม่ได้ช่วยลงแรงเหมือนเดิม

การพักผ่อนเมื่อในอดีตชาวบ้านมักจะไปช่วยงานบุญเมื่อหลังจากงานบุญเสร็จสิ้น ชาวบ้านจะล้อมวงดื่มเหล้าสาโทซึ่งชาวบ้านจะทำขึ้นเอง นายคำมักจะสังสรรค์กับเพื่อนบ้านที่คุยถูกคอเป็นประจำ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2522 ได้มีถนนลูกรังเข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้มีหนังสือกลางแปลง โดยจะคิดค่าดู ผู้ใหญ่ 10 บาท เด็ก 5 บาท และมีลิเกมาเล่นที่วัดซึ่งทางเจ้าภาพจะหามาเล่น ไม่เสียค่าเข้าชม เมื่อก่อนไฟฟ้ายังไม่ได้เข้ามาในหมู่บ้าน การรวมกลุ่มพบปะ พูดคุยยังมีอยู่มาก แต่เมื่อมีไฟฟ้าเข้ามาเมื่อ พ.ศ. 2523 ทำให้นายคำได้รับการพักผ่อนหย่อนใจจากสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งครอบครัวของนายคำนิยมดูโทรทัศน์ ภรรยาและบุตรจะชอบดูละคร นายคำจะนิยมดูมวย และกีฬาต่าง ๆ เมื่อวันที่มีมวยนายคำจะเข้าไร่แต่เช้าและจะกลับมาดูมวยที่บ้าน นายคำชอบดูข่าว เพื่อจะ

ได้รับเหตุการณ์บ้านเมือง และได้รับเรื่องราวที่ทันสมัย อย่างเช่นเรื่องราวจากต่างประเทศที่ก้าวหน้าทันสมัย นายคำจะชอบดูข่าวทั้งภายในประเทศและข่าวต่างประเทศ และจะดูรายการเกี่ยวกับการเกษตร เช่น รายการของเด่น ดอกประดู่

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

เมื่อปี พ.ศ. 2519 นายคำได้เข้ามาทำมาหากิน โดยทางเดินใช้เกี่ยวขนบรทุกของการย้ายเข้ามาอยู่ นายคำได้ซื้อที่จำนวน 50 ไร่ ไร่ละ 50 บาท นายคำได้ทำไร่ข้าวโพด เนื่องจากนายคำไม่เคยทำไร่จึงต้องศึกษาการทำไร่จากเพื่อนที่มาอยู่ก่อน เพื่อนนายคำที่อยู่บ้านเดียวกันที่แก่งคอยจะมาช่วยทำไร่และเพื่อนบ้านละแวกเดียวกันจะมาช่วยเอาแรงกันค่าจ้างแรงงานไม่ต้องเสีย นายคำจะถางไร่และจุดไฟเผาให้เตียน แล้วจึงจะใช้จอบขุดหลุมแล้วหยอดเมล็ดข้าวโพดลงไป เครื่องมือที่ใช้ในการเกษตรในช่วงนี้จะใช้จอบ เสียม มีด ค่าจ้างแรงงานในช่วงนี้ คนละ 10 บาทต่อวัน เมื่อข้าวโพดได้ 35 - 40 วันจะใช้วัวในการไถพรวน การปลูกข้าวโพดในอดีตไม่ต้องใส่ปุ๋ย ไม่ต้องใส่ยาฆ่าแมลงไม่มีการบำรุงเพราะดินดี จะปล่อยให้ขึ้นเองตามธรรมชาติ นายคำจะปลูกข้าวโพดในช่วงหน้าฝน จะใช้พันธุ์ข้าวโพดพื้นเมือง

ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2522 ได้มีถนน ร.พ.ช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังได้เข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้มีเทคโนโลยีการเกษตรเข้ามาในหมู่บ้าน มีรถไถและปุ๋ยวิทยาศาสตร์เข้ามาใช้ แต่ยังไม่มากเท่าที่ควร และยาฆ่าหญ้า ยาฆ่าแมลง ชาวบ้านในหมู่บ้านจะนิยมนำเข้ามาใช้ นายคำจึงทำไร่ข้าวโพดจึงใช้เครื่องมือการเกษตรสมัยใหม่ ทำให้การลงทุนทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้น ค่ารถไถ 3 ไร่ 100 บาท รถไถจะช่วยทุนแรงไปได้มาก ผลผลิตที่ได้ประมาณ ไร่ละ 10 กระสอบ ราคาข้าวโพด กิโลกรัมละ 75 สตางค์ การลงทุนทำไร่ข้าวโพดค่าใช้จ่ายทั้งหมดประมาณ 4,000 บาท และนายคำจะขายผลผลิตได้ประมาณ 7,000 บาท เมื่อการลงทุนการเกษตรเพิ่มขึ้นนายคำจึงกู้เงินเข้าแบงก์มา 7,000 บาท โดยที่แบงก์จะคิดดอกเบี้ย 100 ละ 3 ถึง (คิดดอกเบี้ยเป็นเมล็ดข้าวโพด) นายคำต้องส่งผลผลิตเข้าแบงก์ นายคำจะจ้างรถจีเอ็มซี ของแบงก์บรรทุกไปส่งที่แบงก์ โดยที่แบงก์จะตีราคาเอง แบงก์จะหักค่าใช้จ่ายทั้งหมด ค่ารถลาก ค่าสี และ นายคำยังมีรายได้เสริม นายคำจะปลูกผักสวนครัวจำนวน 1 ไร่ เช่น ถั่วฝักยาว ใบโหระพา มะเขือ หัวหอม แตงกวา พริก ฯลฯ เมื่อก่อนนายคำปลูกไว้บริโภคภายในครัวเรือน ต่อมานายคำจึงปลูกเพิ่มเป็น 1 ไร่ เพื่อไว้ขายในตลาด ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2534 การคมนาคมได้มีการปรับปรุงจากถนนลูกรังเป็นถนนลาดยาง ทำให้การคมนาคมสะดวกยิ่งขึ้น มีพ่อค้า แม่ค้าจรถเข้ามารับผลผลิตในไร่ และค่าใช้จ่าย ในการเกษตรเพิ่มขึ้น ค่ารถไถพาน 3 ราคาไร่ละ 180 บาท และนายคำต้องไถรอบที่สองโดยใช้พาน 7 ราคาไร่ละ 120 บาท ช่วงนี้ค่าจ้างแรงงานคนละ 100 - 120 บาทต่อวัน ค่าปุ๋ย ค่ายาฆ่าแมลง ค่ารถบรรทุก ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต ค่าใช้จ่าย

ในการลงทุน 10,000 - 20,000 บาท ผลผลิตที่ได้ประมาณ 35,000 - 40,000 บาท นายคำมีหนี้สินติดพันมา 10 กว่าปี เนื่องจากบางปีผลผลิตไม่ได้เท่าที่ควร ราคาตกต่ำ ทำให้ปีนั้นมีหนี้จากเจ้าเก่า และนายคำก็เงินเจ้าเก่ามาลงผลผลิตอีกรอบหนึ่ง ทำให้นายคำมีหนี้สินติดพันมาตลอด รายได้จากการทำไร่ไม่แน่นอน และค่าใช้จ่ายทางการเกษตรที่เพิ่มมากขึ้น จนปัจจุบันนายคำมีหนี้สินทั้งหมด 90,000 กว่าบาท

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2536 นายคำได้ตัดสินใจขายที่ดินติดถนนราคาไร่ละ 400,000 บาท จำนวน 10 ไร่ เป็นเงินทั้งหมด 4,000,000 บาท ซึ่งพื้นที่ดินนี้ นายคำได้ซื้อเมื่อ 20 ปีที่ผ่านมา ราคาไร่ละ 700 บาท เงินที่ได้จากการขายที่ดินนายคำได้นำไปใช้หนี้สิน ส่วนเงินที่เหลือ นายคำได้ซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกเช่น เครื่องซักผ้า ตู้เย็น หม้อหุงข้าว โทรทัศน์ วีดีโอ และนายคำซื้อรถกระบะ 1 คัน(คันใหม่) และนายคำเป็นคนชอบดื่มเหล้าจากที่เคยดื่มเหล้าไทย นายคำเปลี่ยนมาดื่มเหล้านอกขวดละ 600-700 บาท นายคำจะเลี้ยงเพื่อนตามร้านอาหารทุกวัน โดยที่นายคำจะขับรถไปกินตามโรงแรม ที่ปากช่อง ร้านอาหาร นายคำจะพาเพื่อนไปนั่งฟังเพลง ซึ่งช่วงนี้นายคำจะใช้เงินฟุ่มเฟือย จะไม่ทำงาน จะเที่ยว ไปสังสรรค์ทุกวัน นายคำเป็นคนมีจิตใจดี ใครยืมเงินก็จะให้นายคำจะให้เงินญาติพี่น้องและเพื่อน บางคนมาขอยืมเงินหลายแสนก็ไม่ได้คืน เมื่อก่อนนายคำไม่มีฐานะ จึงทำให้นายคำใช้เงินโดยไม่ได้คิด แต่ยืมดีที่ภรรยาที่มีเงินเก็บที่นายคำแบ่งไว้ให้ จำนวน 500,000 บาท ซึ่งเป็นเงินที่เหลือก่อนสุดท้าย ค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นทั้งค่าเล่าเรียนบุตร ค่าใช้จ่ายในบ้าน ค่าน้ำ ค่าไฟ รายจ่ายเพิ่ม มากขึ้นรายได้ก็ไม่มี ปัจจุบันนายคำทำงานเฝ้าบ้านให้นายตำรวจที่กรุงเทพฯ จะดูแลสวนมะม่วงจำนวน 100 ไร่ และดูแลบ้าน และคุมคนงานในสวนมะม่วงให้นาย เงินเดือนปัจจุบัน 8,000 บาท นายคำไม่กลับไปทำการเกษตรเนื่องจากรายได้ไม่แน่นอน การลงทุนที่สูง และไม่ยอมจะมีหนี้สินอีก เมื่อมีงานประจำ ทำให้รายได้คิดว่าพอกินพอใช้ดีกว่า ไม่ต้องลงทุนเอง

กรณีศึกษาที่ 10 นายสอน (นามสมมุติ)

นายสอน ปัจจุบันอายุ 58 ปีและภรรยา อายุ 55 ปี มีบุตรทั้งหมด 3 คน ประกอบด้วย บุตรชายคนที่ 1 อายุ 27 ปี การศึกษาจบการศึกษา ปวส. พาณิชยการราชดำเนิน บุตรชายคนที่ 2 อายุ 26 ปี จบการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ 3 คนที่สามเป็นบุตรสาว อายุ 23 ปี จบการศึกษาชั้น ปวช. 3 ที่ พาณิชยการปากช่อง แต่งงานแล้วมีบุตร 1 คน

บ้านเดิมของนายสอนอยู่บ้านแพน จังหวัดอยุธยา อาชีพเดิม ทำนา ได้ทำนาที่ดินทำกินของพ่อแม่ นายสอนนายสอนได้ทำนาในที่ดินของพ่อแม่ที่อยุธยา ต่อมาได้สอนได้ไปหาเพื่อนที่บ้านป่าเขาใหญ่ ซึ่งอยู่ในอำเภอปากช่อง เมื่อนายสอนได้ไปดูความเป็นอยู่ของเพื่อนว่าเป็นอย่างไร นายสอนเห็นว่าที่ปากช่องมีความอุดมสมบูรณ์ และผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพ นายสอนและภรรยาจึงตัดสินใจย้ายมาอยู่ที่ปากช่องเมื่อปี พ.ศ. 2515

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

เมื่อในอดีตนายสอนและภรรยาจะช่วยกันออกไปทำไร่ โดยที่บุตรทั้งหมดจะช่วยนายสอนและภรรยาทำไร่ นายสอนจะสอนให้บุตรชายทำไร่ ส่วนบุตรสาวคนเล็กยังเล็ก ส่วนบุตรชายของนายสอนทำไร่ทั้งสองคนจะแบ่งเบาภาระของนายสอนได้มาก เมื่อถึงวัยเข้าเรียนบุตรชายทั้งสองคนจึงได้เข้าเรียนบุตรชายทั้งสองจึงไม่มีเวลามาช่วยในไร่เหมือนเมื่อก่อน บุตรชายจะมาช่วยในวันเสาร์ - วันอาทิตย์ เมื่อบุตรชายเลิกเรียนตอนเย็นจะไปปรับน้องสาวคนเล็กที่ไร่กลับบ้านมาก่อน ส่วนนายสอนและภรรยาจะทำงานที่ไร่ต่อ บุตรชายจะหุงข้าวไว้ให้ครอบครัว เมื่อนายสอนกลับถึงบ้านตอนเย็นจะได้กินข้าวด้วยกัน ส่วนกับข้าวภรรยา นายสอนจะทำตอนเช้าให้ลูกไปโรงเรียนและนายสอนจะนำอาหารไปกินที่ไร่ และนายสอนจะเก็บผักสวนครัวมาจมน้ำพริกกิน บางวันนายสอนจะไปจับปลามาทาน บางครั้งเพื่อนบ้านก็จะนำปลามาให้ เมื่อก่อนปลาในคลองชุกชุมอย่างมาก

ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2522 ได้มีถนน ร.พ.ช.(เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นลูกรังได้เข้ามาในหมู่บ้านทำให้การเดินทางไปโรงเรียนสะดวกยิ่งขึ้น ทำให้บุตรชายคนโตได้ไปเรียนต่อที่กรุงเทพฯ บุตรชายไปอยู่กับน้องชายของนายสอน บุตรชายคนโตเรียนหนังสือและทำงานไปด้วย ในช่วงที่บุตรชายเรียน ปวช.1 - ปวส. บุตรชายจะเรียนหนังสือภาคค่ำ ส่วนเวลาเช้าถึงเย็น บุตรชายจะทำงานที่โรงพิมพ์ ปัจจุบันบุตรชายคนโตทำงานที่บริษัทญี่ปุ่น ได้เงินเดือน 9,000 บาท บุตรชายคนโตจะส่งเงินเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ทุกเดือน เดือนละ 2,000 บาท บุตรชายคนโตจะมาหานายสอนและภรรยาเดือนละ 1 ครั้ง ส่วนบุตรชายคนที่สอง เมื่อเรียนจบมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ช่วยนายสอนและภรรยา

ทำไร่ เนื่องจากบุตรชายเรียนที่โรงเรียนปากช่อง จนเมื่อปี พ.ศ. 2536 บุตรชายคนกลางของ นายสอนได้ขอลาไปอยู่กรุงเทพฯ ไปทำงานอยู่กับน้องชายของนายสอน ปัจจุบันบุตรชายคนที่สองได้ แต่งงานแล้ว ทำงานเป็นคนขับรถส่วนตัวของผู้จัดการบริษัทได้เงินเดือน เดือนละ 7,000 บาท บุตรชายคนกลางไม่ได้ส่งเงินให้ นายสอนและภรรยา เพราะบุตรชายคนกลางมีค่าใช้จ่ายใน ครอบครัวของตัวเองแต่เมื่อมาเยี่ยมนายสอนและภรรยา จะนำเงินและซื้อของมาให้บ้างเป็นบางครั้ง บุตรสาวคนเล็กเมื่อเรียนจบ ปวช. ที่ปากช่อง ได้ไปทำงานที่กรุงเทพฯ เป็นเสมียนบัญชี ได้เงินเดือน 4,500 บาท ได้ส่งเงินให้นายสอนเดือนละ 1,000 บาท ทุกเดือน เมื่อปี พ.ศ. 2539 บุตรสาว ได้ แต่งงานมีบุตร 1 คนเป็นบุตรสาว ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2541 บุตรสาวได้เลิกกับสามีคนแรกเนื่องจากสามี มีภรรยาใหม่ ทำให้บุตรสาวได้พาหลานมาอยู่บ้านกับนายสอน ช่วงที่บุตรสาวมาอยู่บ้านกับหลาน สาวนายสอนและภรรยามีความสุขมาก เพราะสืบเนื่องมาจากนายสอนอยู่กับภรรยาตามลำพังมา หลายปี ไม่มีคนดูแล เมื่อไปทำงาน ภรรยาต้องอยู่บ้านคนเดียว เมื่อบุตรสาวและหลานมาอยู่ด้วย ทำให้นายสอนและภรรยาไม่เหงา และหลานสาวเป็นเด็กที่ช่างพูด ทำให้นายสอนและภรรยารัก หลานสาวมาก

ต่อมาเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2543 บุตรสาวคนเล็กได้แต่งงานใหม่ บุตรสาวได้สร้างบ้านใหม่ แต่อยู่ในบริเวณเดียวกันกับบ้านของนายสอน บุตรชายและบุตรสาวจะช่วยกันทำงานในไร่ของ นายสอนและให้นายสอนกับภรรยาดูแลหลาน เนื่องจากบุตรสาวเป็นห่วงนายสอนและภรรยาว่าอายุ มากแล้ว ไม่อยากให้ออกไปทำงานในไร่ เมื่อบุตรสาวมีปัญหาในไร่ บุตรสาวจะมาปรึกษานายสอน บุตรสาวและบุตรชายช่วยแบ่งเบาภาระของนายสอนไปได้อย่างมาก

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

ช่วงแรกที่นายสอนได้เข้ามาทำมาหากินประมาณ ปี พ.ศ. 2515 ได้เข้ามาซื้อที่จำนวน 20 ไร่ ไร่ละ 45 - 50 บาท เครื่องมือเครื่องใช้การเกษตรในช่วงนั้นจะมีมีด จอบ เสียม ขวาน ในตอนแรกจะ ใช้วัวไถไร่ เมื่อไถเสร็จจะใช้จอบขุดหลุมแล้วนำเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหยอด เมื่อดันอ่อนข้าวโพดเริ่ม โตขึ้นจะใช้มีดฉางหญ้าที่อยู่รอบๆ ดันข้าวโพดทิ้ง นายสอนได้ทำไร่โดยได้รับความช่วยเหลือจาก ชาวบ้านโดยการลงแรงกัน ไม่ต้องเสียเงินค่าจ้าง นายสอนจะไปบอกชาวบ้านให้มาช่วยนายสอนทำ ไร่ ซึ่งวันที่ทำไร่จะนัดวันที่ไม่ตรงกับชาวบ้านคนอื่น การทำไร่จะเอาแรงโดยหมุนเวียนกันทำ ชาวบ้านมีการริบเร่งในการเพาะปลูกเก็บเกี่ยวผลผลิต นายสอนจึงต้องจ้างแรงงานเพื่อให้ชาวบ้านมา ช่วยนายสอนก่อนเพราะในช่วงนั้นถ้าใครส่งผลผลิตก่อนจะได้ราคาดี ชาวบ้านจึงต่อรองขอค่าแรง 10 บาท เป็นค่าว่าจ้าง การทำข้าวโพดจะเป็นไปตามธรรมชาติไม่มีการใช้ปุ๋ย และยาฆ่าแมลง ส่วน เมล็ดพันธุ์จะคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดที่ดีมาปลูก เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดไม่ต้องซื้อ การส่งผลผลิต

นายสอนจะใช้เกวียนลากไปขายที่ตลาด นายสอนจะจ้างเกวียนเพื่อนบ้านไปส่งผลผลิตแต่เพื่อนบ้านไม่คิดเงิน เนื่องจากนายสอนมีฐานะยากจน นายสอนจะให้เพื่อนเป็นของอย่าง ข้าว หรือน้ำปลา กะปิ แทนเงินตรา

ต่อมาเมื่อมีถนน ร.พ.ช.(เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังเข้ามาในหมู่บ้านประมาณ ปี พ.ศ. 2522 จากการคมนาคมที่เป็นทางเกวียนได้เปลี่ยนมาเป็นถนนลูกรังแต่ก็ยังมีทางเกวียนอยู่บ้าง ซึ่งถนนลูกรังยังไม่ได้มาตรฐาน เมื่อถึงหน้าฝนทางจะเป็นหลุมเป็นบ่อ พอหมดหน้าฝนชาวบ้านที่มีรถไถจะมาช่วยกันเกลี่ยถนนให้เรียบ เครื่องมือที่ใช้ในการเกษตรได้เข้ามาในหมู่บ้าน เช่น รถไถ และได้มีการนำปุ๋ยเข้ามาในหมู่บ้าน เพราะเนื่องจากดินเริ่มเสื่อมสภาพ ผลผลิตที่ได้จึงได้ไม่เท่าที่ควร จึงต้องใช้ปุ๋ยคอก ต่อมาได้เปลี่ยนมาใช้เป็นปุ๋ยวิทยาศาสตร์และยาฆ่าแมลง การลงทุนในการทำไร่ข้าวโพด จะใช้เงินประมาณ 4,000 บาท นายสอนจะขายผลผลิตได้ประมาณ 5,000 บาท โดยที่ถ้าจะมารับผลผลิตและมาสีข้าวโพดในไร่ นายสอนจะต้องเสียค่ารถและค่าสีให้กับเจ้าแก่ ช่วงนั้นนายสอนจะเลือกเจ้าแก่คนไหนให้ราคาดี นายสอนจะส่งเจ้าแก่เจ้านั้น ราคาข้าวโพดจะประมาณ กิโลกรัมละ 75 สตางค์ ซึ่งราคาไม่แน่นอนราคาขึ้นอยู่กับราคาตลาด และมีเทคโนโลยีได้เข้ามา ค่าจ้างรถไถ 3 ไร่ 100 บาท ค่าจ้างแรงงานในช่วงนั้นคนละ 40 - 50 บาท ต่อมาค่าจ้างรถไถเพิ่มราคาไร่ละ 50 บาท และ ค่าจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นราคา 70 - 80 บาท ในช่วงที่เพิ่มราคาเนื่องจากนายสอนต้องการให้ชาวบ้านไปทำไร่ของตนเองก่อนคนอื่นเพื่อที่นายสอนจะได้ผลผลิตรอบที่สองต่อจะได้เก็บก่อนคนอื่นเพื่อได้ราคาที่สูงกว่า

ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2534 ได้มีการปรับปรุงถนนลูกรังให้เป็นถนนลาดยางเข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้การคมนาคมมีความสะดวกยิ่งขึ้นจากที่ต้องเดินไปไร่ 3 - 4 กิโลเมตร นายสอนได้ซื้อมอเตอร์ไซด์ จากทางที่เป็นหลุมเป็นบ่อ และฝุ่นแดงคลุ้งกระจายไปหมด เมื่อมีถนนลาดยางทำให้มีพ่อค้าแม่ค้าจร เข้ามาซื้อผลผลิตข้าวโพดในไร่ของนายสอน โดยที่นายสอนไม่ต้องเดินทางไปส่งเจ้าแก่ พ่อค้าจะมีเครื่องสีข้าวโพดมาสีข้าวโพดที่ไร่ และให้ราคาเท่ากับส่งเจ้าแก่ที่ตลาด นายสอนไม่เคยได้กู้ยืมเงินจากเจ้าแก่หรือธ.ก.ส.(ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) เนื่องจากนายสอนมีที่ดินให้เช่าที่จังหวัดอยุธยา 100 ไร่ นายสอนจึงนำเงินค่าเช่าที่อยุธยา มาลงทุน และพี่สาวจะให้เงิน นายสอนมาลงทุนเนื่องจากพี่สาวเป็นคนมีฐานะร่ำรวยไปแต่งงานกับเจ้าของโรงงานทำอิฐ ที่จังหวัดนครปฐม

ต่อมาเมื่อ 4 - 5 ปี ข้าวโพดที่ปลูกไม่ค่อยได้ผลผลิตเท่าที่ควร ฝักแกร็นเล็ก นายสอนจึงเปลี่ยนมาปลูกพืชยืนต้น คือ มะม่วง นายสอนจะซื้อมาปลูกต้นละ 40 บาท นายสอนได้ปลูก 60 ต้น โดยการปลูกจะปลูกทีละเล็กทีละน้อย ทีละ 20 ต้นบ้าง 30 ต้นบ้าง นายสอนจะปลูกเรื่อยๆ โดยไม่ได้

กู้เงินมาปลูก มีเงินเท่าไรก็จะปลูกเท่านั้น ในช่วงนี้ค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ค่าจ้างแรงงานคนละ 120 บาท ค่ายาฆ่าแมลงซึ่งต้องฉีดปีละ 2 ครั้ง ค่าใช้จ่ายค่าปุ๋ย ค่ารถไถ จ้างไถไร่ละ 180 บาทจะไถ 2 รอบ การปลูกมะม่วงจะปลูกครั้งเดียวและจะเก็บผลผลิตได้นาน นายสอนต้องรอเก็บผลผลิตประมาณ 4 ปี ถึงจะเก็บผลผลิตนำไปขายได้ นายสอนจะจ้างรถไถก่อนและจึงตีตารางทำหลุม ลักษณะตารางเป็น ตารางหมากรุกเพื่อจะได้จัดแถวให้เรียบร้อย 4 วา ต่อ 1 ต้น แล้วจึงจ้างทำหลุม จ้างปลูก การส่งผลผลิตพ่อค้าแม่ค้าจรถักกลางคงจะมาเหมาผลผลิตปีหนึ่งนายสอนได้ประมาณ 60,000 บาท นายสอนได้ปลูกมะม่วงพันธุ์เขียวเสวย มะม่วงพันธุ์ฟ้าถัน มะม่วงน้ำดอกไม้ การลงทุนปลูกมะม่วงค่าใช้จ่ายทั้งหมดประมาณ 30,000 บาท

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

เมื่ออดีตนายสอนและภรรยาจะเดินทางไปทำบุญที่วัดระยะทางระหว่างบ้านนายสอนกับวัดประมาณ 2 กิโลเมตร นายสอนและภรรยาจะไปวัดในวันพระ นายสอนจะต้องตื่นมาอาบน้ำแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าที่เรียบร้อยและสะอาด และนายสอนจะห่มผ้าเฉียงผ้าซึ่งจะเรียกว่า ผ้าเบี่ยง โดยนายสอนจะใช้ผ้าขาวม้า ส่วนภรรยาจะใช้ผ้าสีขาว นายสอนและภรรยาไปทำบุญโดยการนำอาหารไปถวายที่วัด รับผิดชอบต่อภรรยา นายสอนจะได้พบปะเพื่อนบ้านได้พูดคุยกัน และนายสอนจะพูดคุยกับพระปริกษาหรือกับท่านทุกเรื่องเสมอ

ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2522 ได้มีถนน ร.พ.ช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ซึ่งเป็นถนนลูกรังได้เข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้นายสอนได้ถีบจักรยานไปวัดกับภรรยา แต่การเดินทางไม่สะดวกเท่าที่ควรเนื่องจากถนนขรุขระ ถ้าหน้าฝนจะถีบจักรยานไม่ได้ เมื่อนายสอนมาถึงวัด นายสอนและภรรยาจะนำอาหารถวายพระโดยจัดอาหารที่ชาวบ้านได้นำมาทำบุญ ให้ได้จำนวนพระสงฆ์ที่มีในวัดนั้น ๆ ชาวบ้านที่มาทำบุญจะรวมกันประเคนภัตตาหารแก่พระสงฆ์ ในระหว่างที่รอพระฉันภัตตาหาร นายสอนและเพื่อนบ้านจะมีโอกาสได้พูดคุยกัน เมื่อพระฉันเสร็จชาวบ้านจะนำสำรับของพระที่ฉันเหลือนั้นมารับประทานกัน

ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2535 ถนนลูกรังได้ปรับปรุงเป็นถนนลาดยางทำให้การเดินทางสะดวกยิ่งขึ้นนายสอนจะถีบจักรยานไปวัดกับภรรยาเหมือนเดิม แต่นายสอนถีบจักรยานสะดวกสบายกว่าถนนลูกรัง ซึ่งถนนขรุขระเป็นหลุมเป็นบ่อ นายสอนจะไปวัดอย่างวัดพระ และงานบุญต่าง ๆ เหมือนเดิม แต่ถ้าวันไหนติดงานในไร่ซึ่งตรงกับวันพระ นายสอนก็ไม่ได้ไปวัด เนื่องจากต้องทำงาน ซึ่งการทำไร่ต้องดูแลเอาใจใส่ การลงทุนที่เพิ่มมากขึ้นซึ่งไม่เหมือนสมัยก่อน ทำให้การทำบุญในวัน

พระของนายสอนและภรรยาไม่ค่อยไปวัดในวันพระสม่ำเสมอ พระในหมู่บ้านเขาใหญ่จะเป็นพระที่มีบทบาทในการเป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาต่าง ๆ เช่น ทำบุญบ้าน ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ตาย งานศพ ซึ่งเจ้าอาวาสเป็นพระที่ปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัดไม่เหมือนวัดอื่น เจ้าอาวาสจะช่วยเหลือชาวบ้าน อย่างชาวบ้านเดือดร้อนถ้าท่านช่วยได้ท่านจะช่วยทันที ท่านจึงเป็นที่เคารพรักของชาวบ้านในหมู่บ้านอย่างมาก เมื่อมีงานในบุญชาวบ้านจะร่วมมือ ร่วมใจกันอย่างเต็มที่

เมื่ออดีตการพักผ่อนหย่อนใจของนายสอนมักจะไปพบปะกับเพื่อนบ้านที่วัดนายสอนไปเล่นหมากรุกกับเพื่อน และเมื่อมีงานบุญนายสอนและชาวบ้านจะมีการสังสรรค์กันเป็นกลุ่มๆ จะมีการทานอาหารที่พิเศษกว่าธรรมดา และที่ขาดไม่ได้เลยคือการดื่มเหล้า (เหล้าสาโท) ซึ่งชาวบ้านจะทำกันเองโดยการเอาปลายข้าวเหนียวมาหมัก พอดื่มเหล้าได้พอสมควรมีการร้องเพลง มีกลอง และชาวบ้านจะรำวงกัน สนุกสนาน

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2522 มีถนน ร.พ.ช.(เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังได้เข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านได้เลิกทำเหล้าสาโทเพราะตำรวจจับ ชาวบ้านต้องซื้อเหล้าดื่ม และเมื่อมีงานบุญในบ้านกลางนายสอนจะไปร่วมด้วยเสมอ และนายสอนยังไปงานบุญที่หมู่บ้านใกล้เคียงด้วย ซึ่งงานบุญจะจัดไม่ตรงวันกัน เพื่อให้ชาวบ้านหมู่บ้านอื่นได้มาเที่ยว และต่อมานายสอนได้ซื้อวิทยุทรานซิสเตอร์มาใช้ ซึ่งนายสอนสามารถนำวิทยุติดตัวไปที่ไร้ได้ นายสอนจะฟัง ข่าวสารบ้านเมืองเมื่อถนนเข้ามาทำให้มีหนังกลางแปลงเข้ามาเล่นที่วัด โดยเก็บค่าชม คนละ 10 บาท นายสอนและภรรยามักจะไปดูเสมอ ในวัดจะมีอาหารขาย ซึ่งช่วงนั้นถ้วยเดียวชามละ 3 บาท ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2523 ได้มีไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้นายสอนได้ซื้อโทรทัศน์ขาวดำมาดูซึ่งนายสอนชอบดูข่าว และภรรยาจะชอบดูละครและกีฬาทุกชนิด ต่อมา 2 - 3 ปี นายสอนได้ซื้อ โทรทัศน์สีต่อจากเพื่อนบ้าน เวลาวางจากงานส่วนใหญ่นายสอนจะดูโทรทัศน์ ไม่ได้ไปพบปะพูดคุยกับเพื่อนเหมือนก่อน ส่วนหนังกลางแปลงนายสอนเมื่อมีโทรทัศน์นายสอนก็ไม่เคยออกไปดูหนังกลางแปลง เนื่องจากเสียตายนเงินและดูอยู่บ้านสะดวกสบายกว่า ในปัจจุบันงานวัดได้เปลี่ยนจากที่เคยมี ลิเก มาเป็นดนตรีสตริงวัยรุ่น นายสอนไม่ได้ออกไปดู เนื่องจากไม่ค่อยชอบดนตรีสตริง ฟังไม่ค่อยรู้เรื่อง และวัยรุ่นมักจะกินเหล้าและทะเลาะวิวาทกัน บางทีวัยรุ่นจากหมู่บ้านอื่นเข้ามาชมดนตรีและกินเหล้า ทำให้มีเรื่องกันเป็นประจำ

กรณีศึกษาที่ 11 นายสมพงษ์ (นามสมมุติ)

นายสมพงษ์ปัจจุบัน อายุ 50 ปี การศึกษาจบชั้นประถมปีที่ 4 และภรรยาอายุ 45 ปี การศึกษาจบชั้นประถมปีที่ 6 มีบุตรทั้งหมด 2 คน คนโตเป็น บุตรชาย อายุ 25 ปี การศึกษาจบการศึกษา ปวส. ที่เทคนิคกรุงเทพ และคนสุดท้องเป็นบุตรสาว อายุ 23 ปี การศึกษาจบการศึกษา ปวช.3 ที่พาณิชย์การปากช่อง

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

เมื่ออดีตความสัมพันธ์ระหว่างนายสมพงษ์กับภรรยาและบุตรทั้งสอง ดำเนินไปตามปกติ เนื่องจากลูกๆ ทั้งสองคนเป็นเด็กไม่เกรง ถึงแม้จะดื้อบ้างเป็นบางครั้ง ลูกๆ นั้นจะกลัวและเกรงผู้เป็นพ่อมากกว่าผู้เป็นแม่ จนเหมือนเป็นเพื่อนกัน ทำให้ลูกสาวไม่ค่อยกลัวผู้เป็นแม่ พูดจาหยอกล้อได้ แต่ผู้เป็นแม่ก็ไม่ตามใจบุตรจนเกินไป จะคอยห้ามปรามไว้บ้าง ภรรยาของนายสมพงษ์จะคอยว่ากล่าวตักเตือนบุตรให้รู้จักเคารพผู้ใหญ่ และจะสอนเรื่องการพูดจากับผู้ใหญ่ ซึ่งภรรยาของนายสมพงษ์ จะเคร่งครัดเรื่องการปฏิบัติตัวของบุตร จากการทำนายสมพงษ์ต้องขับรถโดยสารเกือบทั้งวัน กว่าจะกลับถึงบ้านเป็นเวลาค่ำมืด ภาระหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรจึงตกเป็นของภรรยา ซึ่งทำหน้าที่เป็นแม่แต่ก็ใช้นายสมพงษ์จะทำมาหากินจนห่างเหินครอบครัวเพราะหลังจากที่กลับมาจากวิ่งรถโดยสาร ในตอนเย็นจะกลับบ้านมาทานข้าวกับครอบครัว บางครั้งนายสมพงษ์ก็จะซื้ออาหาร เช่น ปลา ไก่ ผักต่างๆ มาให้ภรรยาทำอาหาร และบางครั้งก็จะซื้ออาหารสำเร็จมาเลย ส่วนการศึกษาของบุตร นายสมพงษ์จะให้ความสำคัญอย่างมาก นายสมพงษ์พยายามส่งบุตรเรียนจนจบทั้งสองคน ถึงแม้บุตรทั้งสองเรียนไม่ถึงปริญญาตรี แต่นายสมพงษ์ก็ภูมิใจที่เขาสามารถมีงานทำ

ในช่วงที่บุตรชายคนโตจบปวช. 3 ที่เทคนิคปากช่อง บุตรชายของนายสมพงษ์ไปเรียนต่อที่กรุงเทพฯ นายสมพงษ์อยากให้บุตรชายได้เรียนหนังสือต่อ แต่เนื่องจากช่วงนั้นรายได้ของนายสมพงษ์ไม่ค่อยดีเท่าที่ควร บุตรชายจึงไปกู้เงินเรียกว่ากองทุนเพื่อการศึกษา รัฐบาลจะให้ค่าเทอม และค่าใช้จ่ายแต่ละเดือนประมาณเดือนละ 2,000 บาท ค่าอุปกรณ์การเรียนต่อเทอม เทอมละ 3,000 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายเรื่องที่พักไม่ต้องเสีย เพราะบุตรชายอยู่กับพี่ชายของนายสมพงษ์ บุตรชายเป็นคนที่ยังเรียนหนังสือ จะตั้งใจเรียน ซึ่งทำให้นายสมพงษ์สนับสนุนบุตรเรื่องการเรียน เมื่อบุตรชายได้สำเร็จการศึกษา ได้เข้าทำงานที่ศูนย์รถยนต์โตโยต้าที่กรุงเทพฯ เงินเดือนประมาณ 8,000 บาท ในช่วงนี้บุตรชายจะส่งเงินให้นายสมพงษ์ทุกเดือน เดือนละ 2,000 บาท เป็นค่าใช้จ่ายภายในบ้าน และค่าเรียนหนังสือของน้องสาว ซึ่งบุตรชายจะส่งสารนายสมพงษ์ต้องทำงานหนัก หาเงินคนเดียวจึงช่วยนายสมพงษ์แบ่งเบาภาระ บุตรชายจะกลับบ้านเมื่อมีวันหยุด เช่น ปีใหม่

สงกรานต์ เมื่อบุตรชายมาเยี่ยมนายสมพงษ์และภรรยาจะซื้ออาหารทั้งสดและแห้งทำให้นายสมพงษ์ได้เก็บอาหารไว้ทานได้หลายวัน เมื่อบุตรชายมาบ้านมักจะซ่อมรถโดยสารของนายสมพงษ์ และเปลี่ยนอะไหล่ที่ชำรุด และบุตรชายยังช่วยซ่อมรถยนต์ให้เพื่อนบ้าน บุตรชายปัจจุบันยังไม่ได้แต่งงาน เนื่องจากภาระหนี้สินที่กู้ยืมมาเรียน จึงไม่พร้อมที่จะมีครอบครัว ภายหลังจากที่บุตรชายจบการศึกษาได้ 2 ปี บุตรชายต้องชำระหนี้สินที่ได้กู้ยืมมาเรียน โดยจ่ายเงินต้นเดือนละ 2,000 บาท ให้กับรัฐบาล โดยที่รัฐบาลจะคิดดอกเบี้ย 100 ละ 1 บาทต่อปี

ส่วนบุตรสาวคนเล็กเมื่อเรียนจบที่ปากช่องได้ไปทำงานที่สระบุรีที่โรงงานหินอ่อน เป็นเสมียนได้เงินเดือน 4,000 บาท บุตรสาวจะกลับมาถึงบ้านทุกวันเสาร์เช้ามาถึงบ้าน พอวันอาทิตย์ช่วงประมาณ 10.00 น ก็กลับบ้านโดยนั่งรถโดยสารนายสมพงษ์ไปลงที่ปากช่องและไปต่อรถทัวร์กลับสระบุรี เมื่อบุตรสาวกลับบ้าน บุตรสาวจะทำงานบ้าน ซักผ้า ถูบ้าน ทำอาหารให้นายสมพงษ์และภรรยา บุตรสาวจะเป็นคนขยัน และเป็นเด็กที่มีความกตัญญูจะห่วงใยนายสมพงษ์และภรรยา จะกลับบ้านมาดูแลนายสมพงษ์และภรรยาอย่างสม่ำเสมอ

เมื่อบุตรชายและบุตรสาวมีปัญหาจะมาเล่าให้นายสมพงษ์และภรรยาฟัง ในครอบครัวจะคุยกันทุกเรื่อง ภรรยาของนายสมพงษ์จะเป็นที่ปรึกษาที่ดีของบุตรทั้งสอง และเมื่อนายสมพงษ์มีปัญหาจะปรึกษาภรรยา ซึ่งภรรยาจะเป็นคนที่มีเหตุผล และมีความคิดที่ดี นายสมพงษ์มักจะเกรงใจภรรยา เพื่อนบ้านมักจะพูดว่านายสมพงษ์กลัวภรรยา

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

เมื่อ พ.ศ. 2520 นายสมพงษ์ได้เข้ามาอยู่ในหมู่บ้านป่าเขาใหญ่ นายสมพงษ์ได้เข้ามาซื้อที่ดินในช่วงนั้น ราคา 40 - 50 บาท ช่วงแรกที่นายสมพงษ์ได้เข้ามาอยู่ นายสมพงษ์ได้ทำไร่ข้าวโพด นายสมพงษ์จะปลูกข้าวโพดโดยใช้เมล็ดพันธุ์จากการที่เพื่อนบ้านนำมาให้ไม่ต้องซื้อซึ่งเป็นเมล็ดข้าวโพดที่ชาวบ้านได้ปลูกข้าวโพดไว้และคัดเมล็ดมาปลูกข้าวโพดต่อ เครื่องมือที่ใช้ในการเกษตร จอบ เสียม ขวาน มีด ในการทำไร่ นายสมพงษ์จะใช้วัวไถไร่ โดยการไถคนไถลากไปกับวัว ในช่วงนี้นายสมพงษ์ได้เลี้ยงวัว 2 ตัว ต่อมานายสมพงษ์จะขุดหลุมแล้วใส่เมล็ดข้าวโพด เมื่อข้าวโพดขึ้นต้นเล็กนายสมพงษ์จะดายหญ้า 1 ครั้ง หลังจากนั้นอีกหนึ่งเดือนจึงดายหญ้าอีกครั้งเป็นครั้งที่สอง การทำไร่ข้าวโพดไม่มีการใส่ปุ๋ย ไม่มีฉีดยาฆ่าแมลง นายสมพงษ์จะจ้างรถจีเอ็มซีไปส่งที่ตลาด การลงทุนในช่วงนี้ 1,000 บาท รายได้ที่ได้ประมาณ 4,000 บาท ค่าจ้างแรงงานคนละ 10 - 15 บาท ราคาผลผลิตในช่วงแรกก็ดีต่อมาประมาณ 1 - 2 ปี ราคาตกต่ำ และผลผลิตไม่ได้เหมือนเดิม

ต่อมานายสมพงษ์จึงเปลี่ยนมาปลูกมันสำปะหลังเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2522 ซึ่งมีถนน ร.พ.ช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ซึ่งเป็นถนนลูกรังได้เข้ามาในหมู่บ้าน นายสมพงษ์ได้ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน 22 ไร่ เนื่องจากมันสำปะหลังเป็นพืชที่ทน และปลูกง่าย ในช่วงนี้นายสมพงษ์จะจ้างรถไถมา ไถไร้ทำร่องก่อน ซึ่งแต่ละร่องจะทำห่างกันประมาณ 70 เซนติเมตร แล้วจึงนำดินมันสำปะหลังตัด ยาวประมาณ 5 เซนติเมตรวางในร่อง ห่างกันประมาณ 50 เซนติเมตร ในช่วงนั้นได้ไปเข้า วิทยาลัยศาสตร์เพื่อบำรุงดิน ค่าจ้างแรงงานคนละ 30 บาท นายสมพงษ์จะจ้างคนงาน 5 คน รวม นายสมพงษ์และพี่นายสมพงษ์และน้องนายสมพงษ์เป็น 8 คน

ในช่วงนี้นายสมพงษ์ได้ขายผลผลิตที่ได้ ไม่ค่อยดีเนื่องจากราคาตกต่ำ ช่วงนี้ราคา กิโลกรัมละ 50 สตางค์ นายสมพงษ์ได้ผลผลิต 2 คันรถหกล้อ ในการส่งผลผลิตนายสมพงษ์จะใช้รถ หกล้อส่งผลผลิต รถหกล้อหนึ่งคันส่งผลผลิตได้ 4 ตัน นายสมพงษ์ส่งผลผลิตได้ 2 คัน นายสมพงษ์ ได้จำนวนผลผลิตจำนวนทั้งหมด 8 ตัน ส่วนมันสำปะหลังจะได้กิโลกรัมละ 50 สตางค์ นายสมพงษ์ จะได้เงินจากการทำไร้มันสำปะหลังประมาณ 4,000 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายทั้งหมดประมาณ 3,500 บาท ซึ่งนายสมพงษ์ได้รายได้ได้น้อยเนื่องจากผลผลิตมันสำปะหลังได้จำนวนน้อย ดินมันสำปะหลังไม่งาม ช่วงแรกที่นายสมพงษ์ปลูกมันสำปะหลังผลผลิตที่ได้จะได้ 3 คันรถ แต่มาระยะหลัง นายสมพงษ์ได้ แค่ 2 คันรถ ซึ่งช่วงหลังนี้ค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ต่อมาเมื่อมีถนนลาดยางได้เข้ามาเมื่อ พ.ศ. 2534 ได้ ปรับปรุงถนนเป็นถนนลาดยาง ทำให้นายสมพงษ์จึงเลิกทำไร้ เนื่องจากราคามันสำปะหลังตกต่ำ นายสมพงษ์ซื้อรถโดยสารที่เป็นรถสองแถวใหญ่ นำมาวิ่งโดยสารในหมู่บ้าน โดยวิ่งรถจากหมู่บ้าน ออกปากช่อง รายได้วันหนึ่งได้ประมาณ 1,000 กว่าบาท แต่หักค่าน้ำมันอีก 500 - 600 บาท

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

ในช่วงแรกที่นายสมพงษ์ได้เข้ามาอยู่ในหมู่บ้าน ถนนในหมู่บ้านมีถนน ร.พ.ช. (เร่งรัด พัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังได้เข้ามาแล้ว ช่วงนี้นายสมพงษ์จะเดินไปวัดกับภรรยาเป็นประจำ เนื่องจากนายสมพงษ์ได้ย้ายมาอยู่ใหม่จึงต้องการทำให้สนิทสนมกับเพื่อนบ้าน เพราะช่วงนี้คนใน หมู่บ้านจะมารวมตัวกันที่วัดเพื่อมาทำกิจกรรมทางศาสนา นายสมพงษ์จึงใช้โอกาสในการที่จะทำ บุญ เพื่อให้รู้จักคนในหมู่บ้านให้มากขึ้น

เมื่อนายสมพงษ์ได้มาวัดอย่างสม่ำเสมอ นายสมพงษ์ถูกอภัยชัยกับเจ้าอาวาส เนื่องจากท่าน เป็นผู้ปฏิบัติธรรมและมีความริเริ่ม เป็นนักพัฒนาที่ดี ท่านเจ้าอาวาสจึงให้คำแนะนำนายสมพงษ์ใน เรื่องการประกอบอาชีพ ว่าคนในหมู่บ้านประกอบอาชีพอย่างไร ได้ผลผลิตอย่างไร ซึ่งท่านจะรู้เรื่อง การทำมาหากิน เนื่องจากชาวบ้านมักจะไปพูดคุยกับท่านเสมอ จากการที่นายสมพงษ์ได้สนทนากับ

ท่านเจ้าอาวาส ที่มีความคิดเกี่ยวกับเรื่องหลักธรรมทางศาสนา โดยเป็นในรูปแบบของการนับถือศาสนา หรือแนวคิดของการเข้าใจหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างแท้จริง จึงทำให้ นายสมพงษ์ มีแนวความคิดในการแสดงออกทางการนับถือ เลื่อมใส ศาสนาพุทธอย่างแท้จริงว่า การช่วยกันดำรงศาสนาพุทธ และการทำตนให้เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีนั้นไม่จำเป็นต้องแค่การไปทำบุญเข้าวัด

เมื่อมีไฟฟ้าได้เข้ามาในหมู่บ้านประมาณ พ.ศ. 2523 นายสมพงษ์ได้ซื้อโทรทัศน์ และจะดูรายการธรรมะเพื่อได้ฟังหลักคำสอนของพระพุทธเจ้ามาปฏิบัติอย่างจริงจังนั้น ก็ทำให้เกิดผลบุญได้ เช่น การดำรงตนได้เกิดศีล 5 อย่างเคร่งครัด การทำจิตใจให้มีสมาธิ การฟังเทศน์ ฟังธรรมผ่านทางสื่อทางวิทยุและนำคำสอน ที่ได้ฟังมาปฏิบัติ หรือนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งทำให้ นายสมพงษ์ได้แนวคิดใหม่ในการนับถือศาสนาพุทธ ไม่เพียงแต่การไปวัดเพื่อทำพิธีกรรมต่าง ๆ เท่านั้นแต่นายสมพงษ์ยังคงไปวัด เพื่อไปพูดคุยสนทนาธรรมกับท่านเจ้าอาวาสและช่วยเหลืองานทางวัดที่พระสงฆ์ต้องการได้ช่วยเหลือ ทั้งทางด้านแรงงาน นายสมพงษ์ยังเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในวันสำคัญต่าง ๆ ด้วย

เมื่อนายสมพงษ์ได้เข้ามาอยู่ในหมู่บ้านนายสมพงษ์จะไปวัดเมื่อไปพูดคุยกับชาวบ้าน โดยที่นายสมพงษ์ไม่ดื่มเหล้า แต่ชาวบ้านมักจะตั้งกลุ่มดื่มเหล้า โดยที่นายสมพงษ์จะเป็นคนทำกับแกล้มไปให้ เนื่องจากนายสมพงษ์เป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีน้ำใจกับเพื่อนบ้าน เมื่อเพื่อนบ้านมาขอความช่วยเหลือนายสมพงษ์และภรรยาจะให้ความช่วยเหลือไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงินทองหรือเรื่องการขอแรง นายสมพงษ์และภรรยาจะไปช่วยเพื่อนบ้านเสมอ ชาวบ้านในหมู่บ้านจะอยู่กันแบบพี่แบบน้อง มีอะไรก็แบ่งปันกัน เช่น บ้านเพื่อนบ้านทำอาหารนำมาให้บ้าน นายสมพงษ์ และเมื่อบ้านนายสมพงษ์ทำอาหารจะแบ่งให้เพื่อนบ้าน ส่วนงานบุญต่างๆ ชาวบ้านจะมารวมลงแรงกัน อย่างงานบุญต่างๆ ใครมีอาหารจะนำมารวมกันที่วัด ส่วนผู้หญิงจะทำอาหารที่วัด และผู้ชายจะทำงานโดยใช้แรงงานอย่างไร้ค่าไปเรื่อยมา มาปรับปรุงวัด เมื่อเสร็จสิ้นจากงาน ชาวบ้านจะมีการสังสรรค์ โดยการรับประทานอาหารร่วมกัน และจะพูดคุยกันอย่างสนุกสนาน ใครมีเรื่องที่สนุกสนานจากการทำงานมักจะมาเล่าให้ฟังในวงข้าว ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2522 ได้มีถนน รพช. ที่เป็นลูกรังทำให้มีหนังกกลางแปลงได้เข้ามาขายในหมู่บ้าน โดยคิดค่าดูคนละ 10 บาท นายสมพงษ์จะชอบดูหนังกกลางแปลง ส่วนภรรยาจะนิยมดูลูกเต๋ามากมักจะนั่งหน้าเวทีเสมอ

ต่อมาเมื่อมีไฟฟ้าได้เข้ามาในหมู่บ้าน เมื่อปี พ.ศ. 2523 นายสมพงษ์ได้ซื้อโทรทัศน์ และวิทยุเพื่อนายสมพงษ์จะได้ดูรายการมวยในวันเสาร์ วันอาทิตย์ นายสมพงษ์จะเร่งทำงานให้เสร็จเพื่อจะได้กลับมาดูรายการมวย ในการดูมวยบางทีนายสมพงษ์จะไปดูบ้านเพื่อนบ้านเนื่องจากเชียร์มวยกับ

เพื่อนบ้าน และนายสมพงษ์จะชอบดูรายการข่าวทั้งภายในประเทศและข่าวต่างประเทศ และบางครั้ง
นายสมพงษ์ยังได้ดูโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับรายการธรรมะ

กรณีศึกษาที่ 12 นายชาติ (นามสมมุติ)

นายชาติ ปัจจุบัน อายุ 61 การศึกษาจบการศึกษามัธยมปีที่ 3 และภรรยา อายุ 55 ปี การศึกษาชั้นประถมปีที่ 4 มีบุตรทั้งหมด 3 คน ประกอบ บุตรชายคนโตอายุ 30 ปี การศึกษาจบมัธยมปีที่ 3 บุตรสาวคนที่สอง อายุ 27 ปี การศึกษาจบพยาบาล บุตรคนที่ 3 อายุ 25 ปี กำลังศึกษาปริญญาโทที่ประเทศสหรัฐอเมริกา

ก่อนที่จะอพยพมาอยู่ที่นี่ บ้านเดิมอยู่ที่อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี อาชีพเดิมคือ ทำนา สาเหตุที่ย้ายมาอยู่ต้องการมาตั้งรกรากทำมาหากิน และเพื่อนได้เข้ามาอยู่ที่บ้านป่าเขาใหญ่ก่อน ได้มาชักชวนนายชาติว่าดินที่นี่ดี ผลผลิตดี นายชาติจึงสนใจ ได้ปรึกษาภรรยาซึ่งช่วงนั้นมีบุตรชายคนโตอายุประมาณ 5 ขวบ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ครอบครัวของนายชาติจะค่อนข้างสนิทสนมกัน ถึงแม้จะไม่ได้ใกล้ชิดกัน แต่จะเป็นห่วงเป็นใยกันตลอด นายชาติและภรรยาจะช่วยกันทำมาหากิน และบุตรได้ช่วยงานนายชาติด้วย บุตรชายคนโตเมื่อเรียนจบได้มาช่วยครอบครัวดูแลงาน บุตรชายจะช่วยนายชาติขับรถรับและส่งผลไม้ โดยที่นายชาติจะสั่งให้บุตรชายไปรับผลไม้ตามไร่ของชาวบ้านและไปส่งที่พ่อค้าแม่ค้าที่กลางดง บุตรชายจะเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการช่วยเหลือครอบครัว บุตรชายคนโตจะเรียนหนังสือน้อยกว่าพี่น้องคนอื่น บุตรชายคนโตได้ออกจากโรงเรียนมาช่วยนายชาติอย่างเต็มตัว เนื่องจากในช่วงนี้ฐานะนายชาติยากจน บุตรชายจึงเป็นคนขยันทำมาหากิน และบุตรชายจะดูแลครอบครัวแทนนายชาติเมื่อนายชาติได้ไปทำงานต่างประเทศ บุตรชายจะต้องดูแลทั้งภรรยาและน้องอีก 2 คน ซึ่งอยู่ในวัยเรียน นายชาติจะส่งเงินมาให้บุตรชายคนโต เพื่อให้บุตรชายได้จัดสรรค่าใช้จ่ายภายในบ้าน ค่าเล่าเรียนน้อง และหนี้สินของนายชาติ บุตรชายสามารถรับผิดชอบหน้าที่ได้ดีมาก ปัจจุบันบุตรชายได้แต่งงานและได้นายชาติได้ให้บ้านจัดสรรแก่บุตรชาย ซึ่งระยะห่างจากบ้านนายชาติประมาณ 12 กิโลเมตร และบุตรชายจะมาทำงานช่วยนายชาติที่บริษัททุกวัน และส่วนภรรยาของบุตรชายจะช่วยภรณานายชาติทำอาหารที่ร้านอาหารของนายชาติทุกวัน ซึ่งบุตรชายและลูกสะใภ้จะได้พบเจอทุกวัน

บุตรสาวคนที่สองได้เรียนที่กรุงเทพฯ ตั้งแต่ยังเด็ก โดยนายชาติให้ไปอยู่บ้านญาติจนจบมัธยมปีที่ 6 บุตรสาวได้ไปเรียนต่อพยาบาลจึงต้องไปพักที่มหาวิทยาลัย ช่วงที่บุตรสาวเรียนปิดเทอมจะมาเยี่ยมนายชาติและภรรยา ปัจจุบันทำงานเป็นพยาบาลอยู่ที่กรุงเทพ จะกลับบ้านประมาณเดือน

ละครึ่ง หรือนายชาติและภรรยาจะไปหาบุตรสาวที่กรุงเทพฯ ซึ่งบุตรสาวอยู่พาร์ทเมนต์กับโรงพยาบาล เมื่อบุตรสาวมาบ้านจะคอยดูแลนายชาติและภรรยา จะซื้อยาบำรุงอาหารเสริม มาให้นายชาติเพราะบุตรสาวจะห่วงนายชาติและภรรยาเนื่องจากทำงานหนัก บุตรสาวจะเป็นห่วงเรื่องสุขภาพ

บุตรชายคนเล็กปัจจุบันบุตรชายไปเรียนต่อปริญญาโทที่สหรัฐอเมริกา นายชาติจะหาเงินส่งบุตรชายในช่วง 1 ปีแรกต่อมาบุตรชายได้ทำงานหาเงินเรียนเอง และบุตรชายยังส่งเงินมาให้นายชาติและภรรยาใช้อีก นายชาติไม่ได้เจอบุตรชายมาสองปีแล้ว บุตรชายจะกลับมาเยี่ยมบ้านเดือนพฤษภาคมนี้ ซึ่งทำให้นายชาติและภรรยา รอคอยบุตรชายคนเล็กกลับบ้าน เนื่องจากบุตรชาย ไม่เคยได้กลับบ้านเลยตั้งแต่ไปอยู่สหรัฐอเมริกา บุตรชายจะเขียนจดหมายมาหาทุกเดือน และจะส่งเสื้อผ้ามาให้นายชาติและภรรยา และให้พี่ชาย พี่สาว ซึ่งบุตรชายจะเป็นบุตรที่ขยันเรียนมาก ไม่ค่อยเที่ยวเตร่ จะสนใจเรียนมาตั้งแต่เด็ก นายชาติจะภูมิใจในตัวบุตรทุกคน บุตรทุกคนไม่เคยทำให้นายชาติและภรรยาเสียใจ และบุตรเป็นคนที่รับผิดชอบในหน้าที่การงาน ซึ่งนายชาติจะสอนบุตรให้รับผิดชอบงานที่ตนเองทำ เมื่อบุตรทำตามคำสั่งสอนของนายชาติ มีการทำงานที่มั่นคง

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

เมื่อประมาณปี 2516 นายชาติได้ซื้อที่ดินจำนวน 70 ไร่ เป็นเงินทั้งหมด 15,000 บาท นายชาติได้ปลูกข้าวโพดในที่ดินทั้งหมด 70 ไร่ การปลูกข้าวโพดจะปล่อยให้ตามธรรมชาติไม่มีการบำรุง เนื่องจากดินในช่วงนั้นอุดมสมบูรณ์ดีมาก และไม่มีศัตรูพืชจึงไม่ต้องใช้ยาฆ่าแมลงด้วยการปลูกข้าวโพดในช่วงนี้เครื่องมือทางการเกษตร มีจอบ เสียม มีด การปลูกจะใช้จอบขุดหลุมแล้วจึงหยอดเมล็ดซึ่งเมล็ดที่ได้มาจากเพื่อนบ้านจะแบ่งเมล็ดข้าวโพดให้พันธุ์พื้นบ้าน จะคัดเอาเมล็ดข้าวโพดเก็บได้จากครั้งก่อนมาให้นายชาติ และชาวบ้านจะมาช่วยการเอาแรงกันทำงานไม่ต้องใช้เงินในการว่าจ้าง ซึ่งเจ้าของไร่จะทำอาหารมาเลี้ยงในช่วงกลางวันและช่วงเย็น จะมีการเลี้ยงอาหารและมีการ คั้มเหล่า ในช่วงนี้ชาวบ้านจะคั้มเหล่าซาโท ซึ่งชาวบ้านจะทำกันเอง ในหมู่บ้านเพื่อนบ้านจะช่วยเหลือกันหมุนเวียนกันทำงาน นายชาติมีวัว 2 ตัว นายชาติเลี้ยงเอาไว้ไถไร่ ค่าใช้จ่ายไม่ต้องใช้อะไรมากการลงทุนไม่ถึง 100 บาท ผลผลิตที่ได้ในช่วงนั้นผลผลิตดี นายชาติจะบรรทุกเกวียนของตนเองไปส่งที่ตลาด ในช่วงนั้นกิโลกรัมละ 50 สตางค์ ซึ่งรายได้ในช่วงนั้น 700 - 800 บาท เมื่อเพื่อนบ้านที่ไม่มีเกวียน นายชาติจะนำเกวียนไปส่งผลผลิตให้ชาวบ้าน โดยไม่คิดค่าจ้าง เนื่องจากเพื่อนบ้านก็เคยมาช่วยนายชาติทำไร่

ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2522 ได้มีถนน ร.พ.ช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นลูกรังได้เข้ามาในหมู่บ้านทำให้มีเครื่องมือทางเกษตรที่ทันสมัยได้เข้ามา มีรถไถ ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ยาฆ่าแมลง นายชาติได้จ้างรถไถ พาน 3 ไถที่ ราคาในช่วงนั้น 3 ไร่ 100 บาท และ ปุ๋ยกระสอบละประมาณ 70 - 80 บาท ค่าจ้างแรงงาน คนละ 30-35 บาท การลงทุนทำไร่ข้าวโพดทั้งหมดประมาณ 15,000 บาท ผลผลิตที่ได้ทั้งหมดประมาณ 6,000 บาท หนึ่งปีปลูกข้าวโพดได้ 2 ครั้ง ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2528 นายชาติได้ตัดสินใจได้ซื้อรถแทรกเตอร์เนื่องจากทำไร่ก็ไม่ค่อยมีอะไรดีขึ้น รายได้ก็ไม่มาก จะหาอาชีพอื่นทำในช่วงนั้นรถส่งผลผลิตมีแค่รถเก่าแก่ นายชาติจึงซื้อรถ เพื่อรับส่งสินค้าทางเกษตร เช่น มะม่วง ข้าวโพดอ่อน ทำให้รายได้ของเพิ่มมากขึ้นได้ประมาณ เดือนละ 10,000 บาท ช่วงนี้ลูกค้ายิ่งมีมาก เนื่องจากนายชาติมีรถหกล้อคันแรกในหมู่บ้าน ต่อมารายได้ลดน้อยลง เพราะชาวบ้านในหมู่บ้านได้ออกรถหกล้อตามนายชาติ ทำให้นายชาติขาดลูกค้าไปมาก ต่อมาเมื่อถนน ร.พ.ช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท)ที่เป็นลูกรังได้ปรับปรุงเป็นถนนลาดยางเมื่อประมาณ พ.ศ. 2533 นายชาติจึงคิดหารายได้เพิ่มให้ในครอบครัว โดยนายชาติได้ออกรถโดยสาร เพื่อรับ - ส่งนักเรียน นายชาติเห็นว่าเด็กในหมู่บ้านมีจำนวนมากที่ต้องเรียนต่อ เมื่อมีการเดินทางที่สะดวกมากขึ้นทำให้นายชาติได้มาวิ่งรถโรงเรียน แต่ก็ยังรับส่งพืชผลอยู่เหมือนเดิม แต่ลูกค้าลดลง เมื่อมาขับรถโรงเรียนมีลูกค้าอย่างมาก นายชาติจะขับรถโรงเรียนอย่างเดียว รายได้จากการขับรถโรงเรียนประมาณ 8,000 บาท แต่รายได้ที่ได้นั้นไม่แน่นอน เนื่องจากนักเรียนบางคนไม่มีเงินประกอบกันนายชาติเป็นคนใจดี จึงทำให้ไม่เก็บค่ารถคนที่ไม่มีเงิน นายชาติจึงขาดทุน จึงยกกิจการรถนักเรียนให้น้องของภรรยา ต่อมาเมื่อประมาณปี 2535 มีเพื่อนได้มาชวนนายชาติให้ไปทำงานต่างประเทศซึ่งจะต้องเสียค่าหัวประมาณ 30,000 บาท นายชาติได้ไปทำงานเดือนละ 25,000 บาท ทำก่อสร้างอยู่ 2 ปี นายชาติได้กลับเมืองไทย โดยมีเงินมา 80,000 บาท จึงนำเงินที่ได้จากไปทำงานต่างประเทศมาเปิดร้านขายของชำ ชาวบ้านมาเซ็นสินค้าแล้วไม่ยอมจ่ายเงินเป็นจำนวนมาก เนื่องจากชาวบ้านมีอาชีพรับจ้าง มีรายได้ไม่แน่นอน ชาวบ้านในหมู่บ้านในช่วงนั้นขายที่ให้นายทุนแล้วนำเงินไปซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ สตรีโอ ตู้เย็น เครื่องซักผ้า รถยนต์ และชาวบ้านนำเงินไปใช้อย่างฟุ่มเฟือยทำให้เงินที่ได้จากการขายทั้งหมดไป และไม่มีรายได้ เพิ่มขึ้นทำให้ต้องมาเซ็นสินค้าจากร้านนายชาติ แล้วไม่มีเงินจ่าย ทำให้นายชาติเปิดร้านได้ไม่ถึงสองปีก็ต้องปิดกิจการลง

ต่อจากนั้นมีเพื่อนแนะนำให้ซื้อที่ไร่ขายนายทุน จึงได้ไปทำสัญญากู้เงินกับธนาคารศรีนคร จำนวน 100,000 บาท เก็บที่คืนไว้ 1 ปี แล้วขายไร่ละ 8,000 บาท ได้เงิน 1,600,000 บาท ใช้นี้ธนาคารไป 130,000 บาท และนำไปซื้อที่อีก 50 ไร่ ไร่ละ 10,000 บาท ในช่วงนี้นายชาติหยุดกิจการทุกอย่างเป็นเวลา 1 ปีเพื่อหาข้อมูลเพื่อจะทำธุรกิจอะไรดี ช่วงนั้นมีนายทุนมาซื้อที่ทำไร่สอรั้งกันมากขึ้น นายชาติจึงออกรถสิบล้อมารับเหมาดมดิน 1 คัน และรถกระบะ 1 คัน โดยนายชาติได้ดาวันมาคันละ 10,000 บาท ผ่อนส่งเดือนละ 18,000 บาท รายได้ในปีแรกดีมาก นายชาติได้รายได้วันละ

30,000 บาท นายชาติจึงซื้อรถสิบล้อเพิ่มปีละ 1 คัน ต่อมาก็ซื้อเรื่อย ๆ นายชาติมีรถสิบล้อทั้งหมด 4 คัน ช่วงแรกรายได้ดีมากต่อมางานถดถอยลง จึงหันมารับเหมาก่อสร้าง โดยรับจากผู้ที่มีประมูลงานได้ ในระยะแรกทำถนนวนรายได้ดี นายชาติทำถนนวนได้ 3 เดือนมีลูกน้อง 40 - 50 คน หลังจากนั้นอีก 3 เดือน ก็ไม่ได้รับเงิน เนื่องจากถูกโกงเป็นเงินจำนวน 16 ล้านบาท ไม่มีเงินจ่ายค่าแรงลูกน้อง ค่าน้ำมัน ค่าหินคลุก ค่าเครื่องมือหนักที่ได้เข้ามา ค่างวดรถ นายชาติจึงถูกดำเนินคดีฟ้องศาลถึง 6 ครั้ง แต่นายชาติ ก็รอดพ้นทุกครั้งเนื่องจากผู้ฟ้องยอมความเพราะสงสารนายชาติ รถที่นายชาติได้ควมร้นมาก็ถูกยึดทุกคัน มีเงินเหลือติดตัว 3 บาท ในช่วงนั้นมีเพื่อนบ้านชื่อเทพจะซื้อข้าวสารอาหารแห้งพร้อมกับขโมยไปก่อรยของนายเทพมาให้ทำกับข้าวอีกหนึ่งตัว

ต่อมานายชาติเห็นว่าการทำรีสอร์ทและบ้านจัดสรร มีรายได้ดี ทำให้ไปขอที่ดินที่เป็นมรดกจากพ่อแม่ของนายชาติมา 20 ไร่ นายชาติได้นำไปค้ำประกันเพื่อกู้เงินจากธนาคารกรุงเทพฯ สาขาปากช่องเป็น 16 ล้านบาท เพื่อนำไปใช้หนี้ทั้งหมดและไปซื้อรถแทรกเตอร์มา 1 คัน โดยไม่ต้องจ่ายเงินค่ารถก่อน ซึ่งตอนนั้นนายชาติไม่มีเงินทุนในการทำรีสอร์ทเลย นายชาติจึงไปติดต่อเพื่อน ชื่อ นายประกอบ เพื่อเป็นที่ปรึกษาและนายชดให้เป็นผู้จัดการโครงการที่ 1 ขายบ้านได้ 36 หลัง จากนั้น นายชาติถูกนายประกอบโกงไป 2 ล้านบาท นายชาติจึงไปปรึกษาผู้จัดการธนาคารศรีนคร สาขาหนองแค ว่าจะดำเนินกิจการบ้านจัดสรรต่อ นายชาติได้รับความช่วยเหลือจากผู้จัดการธนาคาร โดยการให้กู้เงินโดยใช้ที่ในโครงการที่ 1 ค้ำประกัน ได้เงินมา 3 ล้านบาท และได้ดำเนินโครงการต่อเนื่องมา 2 ปี ได้เงินใช้หนี้ ทั้งหมด 17 ล้านบาท คือใช้หนี้ธนาคารกรุงไทยไปทั้งหมดทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย แต่ธนาคารศรีนคร นายชาติได้ใช้หนี้เพียงบางส่วน เหลือหนี้อีก 2 ล้านบาท นายชาติได้กู้เงินเพิ่มอีก 4 ล้านบาทเพื่อดำเนินโครงการต่อและซื้อที่ดินเพิ่ม 20 ไร่และได้ไปติดต่อ ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์ การเพื่อกู้เงิน มาสร้าง นายชาติได้กู้มาได้ 25 ล้านบาท และนายชาติได้นำเงินมาใช้หนี้ นายชาติได้ทำโครงการต่อโดยการทำถนนวนเข้าไป ต่อไฟฟ้า น้ำประปา และก่อสร้างบ้านขายได้ 20 หลัง ต่อมาเกิดเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้ไม่มีลูกค้ามาซื้อบ้าน นายชาติยังเป็นหนี้ ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การอีก 5 ล้านบาท นายชาติได้เปิดร้านอาหารแต่รายได้ไม่มากนัก เนื่องจากเป็นคนมีน้ำใจ ทำให้เพื่อน ๆ มักจะมากินฟรีเป็นประจำ รายได้พอกินพอใช้ ส่วนหนี้สินที่มีอยู่นายชาติได้ประนอมหนี้อยู่ จะใช้หนี้สินเป็นรายปี ไม่มีดอกเบี้ยเพิ่ม

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

ในอดีตนายชาติมีอาชีพทำไร่ ช่วงนั้นจึงมีเวลาว่าง เนื่องจากสมัยก่อนทำไร่ไม่ได้หวังจะหาเงินมากมายเหมือนปัจจุบัน ชาวบ้านในหมู่บ้านจะมารวมตัวกันทำบุญ ส่วนใหญ่นายชาติจะเข้าวัด

ทั้งนี้เนื่องจากพื้นฐานทางบ้านของนายชาติ คือพ่อแม่ของนายชาติจะให้ความสำคัญกับวัดมาก จะไปทำบุญเป็นประจำและมักจะพานายชาติไปวัดด้วยตั้งแต่ต้นนายชาติยังเด็ก และเมื่อนายชาติได้บวชจึงได้ศึกษาธรรมะอย่างเคร่งครัด ต่อมาเมื่อนายชาติได้แต่งงานนายชาติจะมาทำบุญกับภรรยาเสมอ ในช่วงนั้นการเดินทางค่อนข้างลำบาก ถนนเป็นถนนลูกรังเป็นหลุมเป็นบ่อ แต่นายชาติก็ไปวัดเสมอ นายชาติจะขับมอเตอร์ไซด์กับวัดกับภรรยา นายชาติและภรรยาจะนำอาหารไปถวายพระ และไปฟังเทศน์ฟังธรรมทุกวันพระ ต่อมาในระยะหลัง เมื่อนายชาติได้ทำธุรกิจขนาดใหญ่ นายชาติไม่ค่อยมีเวลาว่าง ที่จะไปวัด เพราะเวลาส่วนใหญ่จะทำงาน ในช่วงนั้นฐานะนายชาติดีกว่าเดิม นายชาติจะทำบุญโดยการถวายปัจจัยเท่านั้น นายชาติมักจะชักชวนคนที่มาซื้อบ้านจัดสรรไปรวมทำบุญที่วัด เพื่อที่จะพัฒนาวัดได้เจริญยิ่งขึ้น นายชาติจะทำธุรกิจโดยการแลกเปลี่ยนและรับรู้สิ่งต่าง ๆ ว่าจะต้องทำอะไรบ้างเพื่อที่จะให้ธุรกิจสามารถอยู่ได้ นายชาติจะต้องคอยดูแลลูกค้าที่มาซื้อบ้านจัดสรร นายชาติจะสนใจแต่งาน นายชาติตั้งใจทำงานจะวางแผนงานตลอดเวลา ต่อมาก็เกิดจุดหักเหในชีวิตของนายชาติ ที่ทำให้ นายชาติเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของวัด คือ เศรษฐกิจ เพราะว่า เศรษฐกิจที่นายชาติทำมีปัญหา นายชาติต้องมีหนี้สินต่าง ๆ มากมายในช่วงนั้นนายชาติเครียดมาก เนื่องจากนายชาติไม่สามารถหาเงินมาใช้หนี้ต่าง ๆ ได้ จึงส่งผลทำให้นายชาติกดดันและเครียดอย่างมาก นายชาติเคยคิดที่จะฆ่าตัวตาย

เมื่อนายชาติคิดย้อนกลับไปในช่วงเศรษฐกิจดีก็พบว่านายชาติมีเงินแต่ไม่มีความสุขที่แท้จริง นายชาติได้กลับไปทำบุญไปวัดได้พูดคุยสนทนาทางธรรมกับพระ ทำให้นายชาติได้ความคิดและสั่งจะธรรมในชีวิต และนายชาติชอบฟังเทศน์ธรรมะ และนายชาติจะอ่านหนังสือธรรมเสมอ นายชาติจะไปวัดในวันพระเพื่อไปถือศีลทุกวันพระ นายชาติเริ่มปล่อยวางงานธุรกิจไม่ยึดติดสิ่งของมากมาย ปัจจุบันนี้นายชาติมีความสุขมากถึงแม้ยังมีหนี้สินอยู่บ้าง

การพักผ่อนเมื่ออดีตนายชาติจะพาครอบครัวเดินไปเที่ยวน้ำตกที่อยู่ใกล้บ้าน นายชาติจะไปหาปลา บุตรจะชอบเล่นน้ำ ส่วนภรรยานายชาติจะทำอาหารไปทาน ทางเดินเป็นป่าระหว่างทางกลับบ้านจะหาหน่อไม้กลับไปทำอาหาร และจะแบ่งหน่อไม้ให้เพื่อนบ้านด้วย ส่วนในหมู่บ้านจะมีการรวมกันทำงานเอาแรงกันอย่างเช่นสร้างบ้าน สร้างวัด ทำไร่ เมื่อเสร็จงานจะมีการสังสรรค์ดื่มเหล้า ร้องเพลง รำวงกัน นายชาติจะชอบมากเนื่องจากนายชาติชอบร้องเพลง และนายชาติชอบตีกลองร้องรำ ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2522 ได้มีถนน ร.พ.ช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นลูกรังได้เข้ามาในหมู่บ้าน ในช่วงนี้ได้มีหนังสือกลางแปลงได้เข้ามาในหมู่บ้าน และมีหมอรำซิ่ง มีลิเก นายชาติจะเป็นชอบดูหนังสือกลางแปลงกับบุตรด้วย ส่วนหมอรำซิ่งก็ดูบ้างแต่ไม่มาก ส่วนลิเกนายชาติไม่ค่อยดู ภรรยาของนายชาติจะชอบดูลิเก

ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2523 ได้มีไฟฟ้าได้เข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้นายชาติได้ซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกและซื้อเครื่องไฟฟ้า โทรทัศน์ สเตอริโอ เครื่องซักผ้า ตู้เย็น หม้อหุงข้าว นายชาติจะชอบดูโทรทัศน์รายการข่าว รายการธรรมะ รายการเศรษฐกิจ รายการบ้านเมือง ซึ่งนายชาติว่าตั้งแต่มีโทรทัศน์ทำให้ได้รู้ข่าวสารและได้รู้เหตุการณ์ที่ทันสมัย เมื่อก่อนนายชาติไม่ค่อยจะรู้เหตุการณ์บ้านเมืองเท่าไร จะฟังจากวิทยุ ซึ่งไม่มีภาพนายชาติต้องนึกภาพตามเอง แต่เมื่อมีโทรทัศน์ทำให้นายชาติได้พบเห็นอะไรหลายอย่างที่มีความรู้ และจะดูโทรทัศน์รายการที่มีสาระและนายชาติจะได้ความรู้จากโทรทัศน์อย่างมาก เวลาว่างส่วนใหญ่ นายชาติจะดูโทรทัศน์

เมื่อประมาณ พ.ศ. 2534 ได้ปรับปรุงถนนให้เป็นถนนลาดยาง ในช่วงนี้นายชาติมีฐานะดี นายชาติจะซื้อรถยนต์นายชาติจะเดินทางตลอด นายชาติจะติดต่อธุรกิจ และในครอบครัวจะพักผ่อน โดยที่นายชาติจะพาภรรยาและบุตรไปทานข้าวที่เขื่อนลำตะคอง เมื่อนายชาติว่างจากงานจะพาภรรยาไปหาบุตรที่กรุงเทพฯ และจะไปเดินห้างสรรพสินค้าเพื่อซื้อของทั้งเสื้อผ้าและสิ่งของเครื่องใช้ ต่อมาห้างสรรพสินค้ามาเปิดที่สระบุรีนายชาติจะพาภรรยาไปซื้อของในเมืองอินบ้านขาด ภรรยาจะจกรายการของขาดแล้ว นายชาติจะขับรถไปซื้อของกับภรรยา

กรณีศึกษาที่ 13 นายยอด (นามสมมติ)

นายยอด ปัจจุบันอายุ 58 ปี และภรรยา ปัจจุบันอายุ 52 ปี บุตรทั้งหมด 3 คน คนโตเป็นบุตรชาย อายุ 29 ปี การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และคนที่สองเป็นบุตรสาว อายุ 28 ปี การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และคนสุดท้องเป็นบุตรชาย อายุ 26 ปี จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะสัตวแพทย์

นายยอดอยู่บ้านเดิมอยู่ที่อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก นายยอดมาอยู่ที่บ้านกลาง อาชีพเดิมคือ ทำนา นายยอดมาอยู่ที่บ้านกลางเพราะเมื่อตอนที่นายยอดอยู่อำเภอบ้านนา พ่อแม่มีที่นาอยู่ ต่อมาเมื่อพ่อแม่ นายยอดเสียชีวิตพี่น้องนายยอดจึงขายที่แบ่งกันและแยกย้ายกันไปหมด นายยอดจึงตัดสินใจมาอยู่บ้านกลางเพราะนายยอดได้ถูกชักชวนจากคนบ้านเดียวกันซึ่งเป็นพี่สาวภรรยาได้เข้ามาอยู่บ้านกลางก่อน นายยอดได้เห็นผลผลิตพืชผลดี ฝนตกตามฤดูกาล ข้าวของก็ถูกนายยอดได้มาอยู่เมื่อ พ.ศ. 2515

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

เมื่ออดีตนายยอดและภรรยาจะเดินไปไร่ โดยบุตรจะช่วยนายยอดทำงานในไร่ นายยอดจะสอนให้บุตรทำงาน บุตรชายคนโตและบุตรสาวคนที่สองจะทำงานช่วยนายยอดปลูกข้าวโพดโดยบุตรทั้งสองจะทำงานได้ทั้งชุดดิน หยอดเมล็ด คายหญ้า ไล่ปุ๋ย บุตรจะดูนายยอดทำแล้วบุตรทำตามนายยอด ซึ่งเมื่อบุตรทำผิด นายยอดจะสอนและแนะนำว่าจะทำอะไรถึงจะถูกต้อง ไล่ปุ๋ยจะไล่จำนวนเท่าไร่ ส่วนบุตรอีกสองคนซึ่งยังเด็กอยู่จะไล่ตระกร้าแล้วนายยอดและภรรยาจะนำบุตรคนเล็กไปด้วย พอถึงไร่บุตรคนที่สามจะนอนได้ร่วมไม้ ครอบครัวของนายยอดจะไปไร่กันทุกคน

เมื่อถึงเกณฑ์เข้าโรงเรียนบุตรชายคนโตจะเข้าโรงเรียนที่ในหมู่บ้านบุตรชายจะเดินไปเรียนคนเดียวบางทีก็ไปกับกลุ่มเพื่อนบ้านละแวกเดียวกัน ต่อมาบุตรสาวได้เข้าเรียนโรงเรียนเดียวกับบุตรชายคนโตซึ่งสามารถดูแลน้องสาวคนที่สอง นายยอดจะสอนให้บุตรชายคนโตดูแลน้อง บุตรชายและสามารถปกป้องและดูแลน้องเป็นอย่างดี เนื่องจากนายยอดจะเข้มงวดในการดูแลน้องมากเพราะนายยอดและภรรยาต้องทำงาน บุตรชายสามารถช่วยแบ่งเบาภาระได้ บุตรชายและบุตรสาวเป็นเด็กที่เชื่อฟังนายยอดและภรรยา ไม่เคยโต้เถียง จะฟังเมื่อนายยอดได้สอน หลังจากบุตรทั้งสองเลิกเรียนจะต้องมาเลี้ยงน้อง โดยที่บุตรสาวคนที่สองจะช่วยภรรยาของนายยอดหุงหาอาหาร และทำงานบ้าน นายยอดจะสอนให้บุตรทำงานเนื่องจากฐานะยากจน นายยอดต้องการให้บุตรขยันขันแข็ง เพราะ

บุตรได้เรียนหนังสือน้อย ไม่เหมือนบุตรของชาวบ้านคนอื่น ที่สามารถส่งบุตรไปเรียนที่อื่นได้ นายยอดจึงจะเน้นเรื่องการทำมาหากิน และการรักใคร่กันในครอบครัว ส่วนบุตรชายคนที่สามได้เรียนหนังสือมากกว่าบุตรคนอื่น เนื่องจากน้องสาวของนายยอดได้ขอบุตรชายคนเล็กไปเลี้ยงตั้งแต่อายุได้ประมาณ 7 ขวบ เนื่องจากน้องสาวของนายยอดไม่มีบุตร และสามีของน้องสาวมีฐานะดี ซึ่งจะทำให้บุตรคนเล็กมีอนาคตที่ดีกว่า ได้เรียนโรงเรียนที่ดีแต่บุตรชายคนเล็กเมื่อปิดเทอมจะมาเยี่ยม นายยอดทุกครั้ง เนื่องจากภรรยาของนายยอดได้ขออน้องสาวว่าถ้าบุตรคนเล็กปิดเทอมต้องให้กลับมาเยี่ยมนายยอดและภรรยา ซึ่งบุตรชายคนเล็กได้ถูกเลี้ยงดูดีมาก เนื่องจากน้องสาวจะสอนบุตรชายคนเล็กให้รู้จัก เคารพผู้ใหญ่ พูดยาสุขภาพ และบุตรชายคนเล็กขยันเรียน จนเรียนได้เกียรตินิยม สัตว์แพทย์ ซึ่งปัจจุบันได้ทำงานโรงพยาบาลสัตว์ที่พิทยา จังหวัดชลบุรี ซึ่งบุตรชายทำงานได้ 1 ปี เมื่อบุตรชายมาเยี่ยมนายยอดและภรรยาจะนำเงินมาให้ นายยอด ซึ่งนายยอดก็ปลื้มใจที่บุตรชายมีงานการที่ดี สามารถเลี้ยงตนเองได้ และบุตรชายเป็นคนกตัญญู ถึงแม้ไม่ได้ส่งเสียบุตรชายเรียนแต่บุตรชายก็เข้าใจว่านายยอดฐานะไม่ค่อยดี ไม่สามารถที่จะส่งบุตรชายเรียนสูง ๆ ได้

บุตรชายคนโต นายยอดได้ให้ที่ดินจำนวน 5 ไร่ และนายยอดได้สร้างบ้านให้บุตรเมื่อเขาแต่งงานมีครอบครัวบุตรชายได้ทำไร่โดยทำสวนมะม่วงของบุตรชายเองในที่ดินที่นายยอดให้จำนวน 5 ไร่ จากเมื่อก่อนบุตรชายจะเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการช่วยนายยอดทำงาน ทำให้นายยอดได้แบ่งเบาภาระเนื่องจากบุตรชายเป็นคนขยันทำมาหากิน แต่เมื่อบุตรชายทำสวนของเขาเองทำให้บุตรชายไม่มีเวลามาทำสวนของนายยอดได้อย่างเต็มตัวเหมือนเมื่อก่อน บางครั้งนายยอดสั่งให้บุตรชายมาช่วย บางทีนายยอดก็เกรงใจบุตรชาย เพราะบุตรชายทำงานหลายอย่างทั้งทำสวน และยังรับจ้างขับรถอีก เมื่อบุตรชายว่างจะมาหานายยอดเพื่อพูดคุยบ้าง และนายยอดก็ไปหาบุตรที่บ้านบุตรชายบ้าง

ส่วนบุตรสาวคนที่สองจะแยกไปอยู่กับสามีที่กรุงเทพฯ เนื่องจากสามีทำงานที่ร้านวัสดุก่อสร้างที่จังหวัดสระบุรี บุตรสาวจะมาเยี่ยมนายยอดเมื่อวันเทศกาล อย่างเช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ บุตรสาวจะซื้ออาหารสดมาทำอาหารทานกันในครอบครัวซึ่งนายยอดและภรรยาจะมีความสุขมาก ในวันหยุด เทศกาลจะได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันทุกปี

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

ช่วงแรกที่นายยอดได้เข้ามาอยู่ซื้อที่ดิน 60 ไร่ ไร่ละ 70 - 80 บาท เป็นเงินทั้งหมดประมาณ 5,000 บาท นายยอดทำไร่ข้าวโพด โดยนายยอดจะถางป่า ชาวบ้านในละแวกบ้านเดียวกันจะมาช่วยนายยอดถางป่า พอถางเสร็จจึงจุดไฟเผา นายยอดจะเก็บไม้ที่ถางมาสุ่มไฟ จากนั้นจึงจุดดินเพื่อทำไร่

ข้าวโพด กับปลูกข้าวรวมเป็น 20 ไร่ ผลผลิตที่ได้ไปส่งที่ปากช่อง นายยอดจะซูดหลุม แล้วหยอดเมล็ดข้าวโพด ซึ่งเป็นเมล็ดข้าวโพดที่เพื่อนบ้านได้แบ่งมาให้ นายยอดปลูก ในช่วงนี้ยังไม่มี การนำปุ๋ยมาใช้และไม่มีการพรวนดิน นายยอดจะส่งข้าวโพดโดยการจ้างเกวียนการลงทุนในช่วงนี้ ไม่ต้องใช้เงิน เนื่องจากจะใช้การเอาแรงกัน และการส่งผลผลิตไม่ต้องจ้างเกวียน เนื่องจากนายยอดมี เกวียนของตนเองราคาข้าวโพดกิโลกรัมละประมาณ 50 - 60 สตางค์ เครื่องมือการเกษตรในช่วงนี้ ใช้ มีด จอบ เสียม ขวาน โดยจะใช้จอบขุดดิน ใช้มีดถางหญ้า ใช้ขวานไว้สำหรับฟันตอไม้ใหญ่ ที่ สามารถฟันได้หรือใช้เลื่อย พอเลื่อยเสร็จก็ใช้ไฟเผา ต่อมาจะส่งผลผลิตได้ใช้รถจีเอ็มซีไปส่งผลผลิต ที่ตลาด ในช่วงนั้นรถจีเอ็มซีเข้ามาได้เพราะเป็นหน้าแล้งรถจะเข้ามาได้ ต่อมานายยอดใช้ปุ๋ยคอก ในการบำรุงดิน

ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2522 ได้มีถนนลูกรังได้เข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้มีรถบรรทุกได้เข้ามา บรรทุกผลผลิต และผลผลิตในช่วงนี้ก็ได้อาหารสูงขึ้น รายได้ข้าวโพดกิโลกรัมละ 75 สตางค์ ราคาจะ ขึ้นอยู่กับความชื้นด้วย ต่อมาดินเริ่มเสื่อมสภาพทำให้ นายยอดต้องบำรุงดิน แต่บางที่ไม่ต้องใช้ ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ถ้า นายยอดไม่ใช้ปุ๋ย นายยอดจะได้ผลผลิต 1 ไร่ จะได้ 500 - 600 กิโลกรัม แต่ที่ดินที่ นายยอดใส่ปุ๋ย นายยอดจะได้ผลผลิตประมาณ 800-900 กิโลกรัม เมื่อนายยอดเห็นว่าเมื่อใส่ผลผลิต ได้ดี นายยอดจึงจะใส่ปุ๋ยตลอด โดยนายยอดจะใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ตราเรือใบกระสอบละ 70 บาท นายยอดซื้อ 1 กระสอบจะใช้ในไร่ได้ 3 ไร่ นายยอดปลูกข้าวโพด 15 ไร่ จะได้ผลผลิตประมาณ 60 กระสอบ น้ำหนักกระสอบหนึ่งประมาณ 15 กิโลกรัมหรือ 20 กิโลกรัม น้ำหนักจะไม่เท่ากัน ต้นไม้ใหญ่ก็ใช้เลื่อย พอเลื่อยเสร็จก็ใช้ไฟเผา หลังจากที่ใส่ปุ๋ยคอกหลุม แล้วนำเมล็ดข้าวโพดหยอด หลุม ค่าแรงคนงานในช่วงนี้ 10 บาท ต่อคน นายยอดจะจ้างประมาณ 5 คน นายยอดจะจ้างรถ โกลพาน 3 จากเพื่อนบ้านจะไถรอบเดียว สมัยก่อนดินจะมีลักษณะขุย ไม่ต้องไถสองรอบ ค่าจ้างไถ 3 ไร่ 100 บาท ต่อมาค่าแรงคนงานก็ขึ้นเรื่อยๆ จาก 10 บาทเป็น 15 บาท การลงทุนในช่วงนี้นายยอด ปลูกข้าวโพด 40 ไร่ การลงทุนประมาณ 5,000 บาท จะได้รายได้จากปลูกข้าวโพดประมาณ 20,000 บาท

เมื่อรายจ่ายเพิ่มมากขึ้นทำให้ นายยอดต้องกู้ยืมเงินประมาณ 5,000 บาท นายยอดใช้เงินจากที่ กู้มาลงทุนการเกษตร และซื้อข้าว ซื้ออาหารบ้าง ในช่วงนี้ถ้าแก่จะคิดดอกเบี้ยร้อยละ 3 บาท ใน ช่วงนี้นายยอดจะเดินตามถนนลูกรังไปไร่ ถึงแม้จะมีถนนลูกรังได้เข้ามาแต่ถ้าหน้าฝนถนนขาด พอหมดหน้าฝนถนนก็ดีขึ้น โดยที่ชาวบ้านที่มีรถไถจะมาช่วยกันเกรดถนน ชาวบ้านในหมู่บ้านจะมา ช่วยกันทำถนน ปัจจุบันนายยอดยังปลูกข้าวโพดอยู่ 30 ไร่ การลงทุนเพิ่มมากขึ้นเป็น 20,000 บาท นายยอดจะได้รายได้จากการปลูกข้าวโพดทั้งหมดประมาณ 35,000 - 40,000 บาท รายได้ได้มากแต่ ค่าใช้จ่ายก็เพิ่มมากขึ้น บางปีฝนฟ้าไม่ตรงฤดูกาล ข้าวโพดไม่สวยบ้างข้าวโพดเสียบ้าง ทำให้รายได้

บางปีก็ ขาดทุน บางปีก็เท่าทุน รายได้จะไม่แน่นอน ปลูกแห่งชาติกระสอบละ 320 บาท ปลูกหนึ่งลูก จะมี 50 กิโลกรัม นายยอดใช้ปุ๋ยทั้งหมด 30 กระสอบ กระสอบละหนึ่งไร่ ค่าจ้างแรงงานคนละ 120 บาท ค่ารถไถพาน 3 ไร่ละ 180 บาท และไถรอบที่สองใช้รถไถพาน 7 ไร่ละ 120 บาท ต่อมานายยอด ได้มาปลูกได้มาทำสวน นายยอดปลูกมะม่วง 8 ไร่ นายยอดซื้อดินอ่อนดินละ 20 บาท และนายยอด ได้ฉีด ยามาแมลงและใช้ยาเร่งออกดอกนอกฤดูกาลแต่ไม่ได้ผล การลงทุน 8 ไร่ประมาณ 3,000 บาท ค่าจ้างรถไถไม่ต้องเสีย เนื่องจากนายยอดได้ซื้อรถไถมาใช้ในการทำการเกษตร ในช่วงนี้ นายยอดได้ขายที่ทั้งหมด 40 ไร่ นายยอดขายได้เงินทั้งหมด 1,800,000 บาท นายยอดนำเงินที่ได้ไปใช้ หนี้เก่าแก่ และนำเงินไป ซื้อรถไถ และซื้อที่ใหม่ และต่อเติมบ้านด้วยซึ่งนายยอดได้สร้างบ้านใหม่ เป็นบ้านปูนชั้นเดียว และได้ สร้างบ้านบุตรชายคนโต และแบ่งเงินให้บุตรทั้งสามคน คนละ 100,000 บาท และ นายยอดได้ซื้อเครื่องอำนวยความสะดวก ตู้เย็น โทรทัศน์ ทีวีโอ วิทยุ เครื่องซักผ้า หม้อหุงข้าว และซื้อรถไถ ปัจจุบันนายยอดไม่มีเงินเหลือจากการขายที่แล้ว ในช่วงที่ขายที่ดิน นายยอดจะใช้เงินฟุ่มเฟือยอยากได้อะไรก็ซื้อ ในช่วงที่นายยอดปลูกข้าวโพดและปลูกมะม่วงโดย เขาที่ดินของนายสวนทำการเกษตร ค่าเช่าคิดเป็นปี 300 บาทต่อ 1 ไร่ นายยอดเช่าไว้ 30 ไร่

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

ในช่วงแรกที่นายยอดได้เข้ามาอยู่ในหมู่บ้าน บ้านนายยอดอยู่ใกล้กับวัด นายยอดได้ถวายที่ ให้วัด 1 ไร่เศษ นายยอดจะตักบาตรทุกเช้าที่หน้าบ้าน ภรรยาของนายยอดจะทำอาหาร ในครอบครัว จะผลัดกันตักบาตร ส่วนวันพระนายยอดจะไปวัดทุกครั้ง นายยอดได้มีความเลื่อมใสในตัวเจ้าอาวาส ท่านจะเป็นผู้ที่พัฒนาวัด โดยนายยอดและชาวบ้านจะร่วมกันสร้างศาลาบ้านเป็นครั้งแรกเมื่อก่อน เศรษฐกิจยังไม่เจริญนายยอดไม่ค่อยมีปัจจัยในการสร้างวัด นายยอดและชาวบ้านจะมาช่วย กันเอาแรงสร้างวัด ในวันพระนายยอดจะทำบุญตักบาตรตอนเช้า โดยที่พระจะไม่มาบิณฑบาตร เหมือนทุกวัน นายยอดจะต้องนำอาหารไปถวายพระที่วัด แล้วรับศีลรับพร และนายยอดมักจะ สนทนาธรรมกับพระ วันพระชาวบ้านในหมู่บ้านจะมาวัด นายยอดจะได้พูดคุย พบปะเพื่อนบ้าน และจะปรึกษาหารือเรื่องการทำมาหากิน และคณะกรรมการของวัดและพระจะประชุมกัน เพื่อ พัฒนาวัด อย่างเช่น ชาวบ้านมาลงแรงกันทำความสะอาด โดยจะเก็บใบไม้ และเก็บขยะที่วัด หรือ ชาวบ้านจะช่วยกันทำถนนเมื่อหมดหน้าฝน ซึ่งช่วงหน้าฝนถนนจะพัง ชาวบ้านจะช่วยกันตากถาง หล้าที่ขึ้นรก และนำรถไถมาช่วยกันไถถนน โดยวันที่ชาวบ้านมาช่วยกันทำงานที่วัด ชาวบ้านจะ หยุดงานในไร่ 1 วันหรือ 2 วัน ในช่วงนี้ การพักผ่อนหย่อนใจหลังจากเสร็จงานของนายยอด คือ การได้พูดคุยกับเพื่อนบ้าน ได้ดื่มเหล้าสังสรรค์ พูดคุยกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทำมาหากิน เรื่องการ ทำไร่แต่ปัจจุบัน นายยอดและชาวบ้านต้องทำมาหากิน ไม่มีเวลาไปเอาแรงทำงานเมื่อแต่ก่อน ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น แต่นายยอดจะช่วยทำบุญในเรื่องปัจจัยให้แก่วัด เมื่อบุตรคนโตของ นายยอด

อายุ 20 ปีได้บวชอุปสมบทเป็นพระได้ตามเกณฑ์อายุ 20 ปีก็บวชเลย แต่ปัจจุบันนี้บุตรชายคนสุดท้ายอายุ 26 ปี แล้วยังไม่ยอมบวชเลยและส่วนใหญ่ตอนนี้งานบวชที่นี้จะต้องมีการเลี้ยงฉลองพระใหม่ด้วยการหาอาหารโต๊ะจีนซึ่งนายยอดว่าค่าใช้จ่ายงานบวชเพิ่มขึ้นมาก เมื่อก่อนชาวบ้านมีอะไรก็มาช่วยกัน ไม่ต้องหาซื้ออาหารมากมาย ชาวบ้านจะทำอาหารกันเอง

ต่อมาได้มีถนนที่เป็นลูกรังได้เข้ามาในหมู่บ้าน เมื่อประมาณ พ.ศ. 2522 ทำให้มีหนังสือกลางแปลง ลิก โดยที่วัดจะหาลิก โดยช่วงนั้นนายยอดเป็นกรรมการวัด โดยจะประชุมคณะกรรมการว่าจะหาอะไรมาเล่นมโหรีสพในวัด ซึ่งลงความเห็นว่าจะหาลิกมาเล่น 1 คีน ราคา 3,000 บาท โดยค่าใช้จ่ายจะเก็บคณะกรรมการคนละ 100 บาท ส่วนชาวบ้านจะช่วยเท่าไรก็ได้ บางคนที่ช่วยคนละ 50 บาท ถ้าเงินที่ได้ไม่พอรายจ่ายคณะกรรมการจะเก็บค่าผ่านประตู คนละ 10 บาท และในหมู่บ้านจะมีหนังสือกลางแปลงซึ่งมาขายในหมู่บ้านจะเก็บค่าชมคนละ 10 บาท นายยอดจะพาบุตรไปดูหนังสือกลางแปลง

ต่อมาเมื่อมีไฟฟ้าได้เข้ามาในปี พ.ศ. 2523 ทำให้ชาวบ้านได้ซื้อโทรทัศน์ไว้ดู ช่วงแรกนายยอดยังไม่มีโทรทัศน์เป็นของตนเองต้องไปดูบ้านข้างเคียง ต่อมาเมื่อขายผลผลิตได้นายยอดจึงซื้อโทรทัศน์ไว้ดู นายยอดไม่ค่อยได้ไปวัดเหมือนแต่ก่อน เนื่องจากจะต้องทำงานหาเงิน เพราะข้าวของราคาสูงขึ้น และภาระที่ต้องรับผิดชอบมากขึ้น นายยอดมีหนี้สินมากขึ้น ค่าใช้จ่ายในบ้าน เมื่อก่อนนายยอด ไปวัดบ่อยเพราะไม่ค่อยทำงานมากเหมือนปัจจุบัน เมื่อนายยอดไม่ได้ไปวัด นายยอดจะเปิดโทรทัศน์ดูรายการธรรมะตอนเช้ามีวันเสาร์และวันอาทิตย์ ปัจจุบันนี้ศาสนาเปลี่ยนแปลงไปมาก เนื่องจากสมัยก่อนจะทำบุญโดยถวายปัจจัยไม่มากนัก แต่ตอนนี้ชุมชนได้เจริญมากขึ้น ชาวบ้านจะทำบุญมากขึ้น

ในครอบครัวเวลาว่างส่วนใหญ่จะดูโทรทัศน์ นายยอดจะชอบฟังรายการธรรมะ และจะดูรายการเกี่ยวกับการเกษตร เพื่อนำมาใช้ในไร่ได้ และภรรยาของนายยอดจะชอบดูละคร ส่วนใหญ่จะชอบดู โทรทัศน์กันทั้งครอบครัว ซึ่งเป็นการพักผ่อนที่ไม่ต้องไปไหนอยู่กับบ้านจะดีกว่าออกไปข้างนอก ก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายหลายอย่าง

กรณีศึกษาที่ 14 นางใจ (นามสมมุติ)

นางใจ ปัจจุบันอายุ 50 ปี สามีได้เสียชีวิตแล้ว มีบุตรทั้งหมด 2 คน บุตรคนโตเป็นบุตรสาว อายุ 20 ปี กำลังศึกษาราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัย ชั้นปีที่ 3 ส่วนบุตรคนเล็กเป็นบุตรชาย กำลังศึกษามัธยมปีที่ 6 โรงเรียนประจำอำเภอปากช่อง

บ้านเดิมนางใจเป็นคนบ้านนา จังหวัดนครนายก ได้ย้ายมาอยู่ตั้งแต่เด็ก เนื่องจากพ่อแม่ นางใจได้ย้ายครอบครัวมาอยู่ที่นี่ ตั้งแต่ พ.ศ. 2502 ปัจจุบันพี่น้องนางใจได้แต่งงานแยกย้ายครอบครัวไปหมดแล้ว

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

เมื่อนางใจได้แต่งงานได้แยกครอบครัวมาอยู่บ้านสามซึ่งอยู่ในหมู่บ้านกลาง และนางใจจะไปมาหาผู้พ่อและแม่นางใจเสมอ ต่อมาเมื่อพ่อของนางใจเสียชีวิตนางใจ แม่ของนางใจได้ไปอยู่ที่กรุงเทพฯ กับน้องสาว ต่อมาเมื่อสามีนางใจได้เสียชีวิตแม่ของนางใจได้มาอยู่ที่บ้านนางใจด้วย เมื่อสามีเสียชีวิต นางใจต้องรับภาระครอบครัวทุกอย่างซึ่งบุตรทั้งสองกำลังเรียนหนังสือ ซึ่งนางใจต้องขยันทำมาหากินเพื่อเลี้ยงครอบครัว บุตรสาวและบุตรชายเรียนที่ปากช่อง ตั้งแต่เด็ก นางใจจะเอาใจใส่เรื่อง การเรียนของบุตรมาก นางใจจะไปคอยถามครูว่าโรงเรียนในอำเภอโรงเรียนไหนดี นางใจถึงจะตัดสินใจให้บุตรได้เรียน บุตรสาวอยู่โรงเรียนคริสต์ตั้งแต่อนุบาลจนถึงมัธยมปีที่ 3 จึงได้สอบเข้าโรงเรียนประจำอำเภอได้ และปัจจุบันบุตรสาวเรียนอยู่ที่บางปะอิน ซึ่งจะกลับบ้านอาทิตย์ละครั้ง โดยนางใจจะให้เงินเป็นอาทิตย์ละ 500 บาท บุตรสาวใช้เงินไม่มากเนื่องจากเป็นคนประหยัด และจะสงสารนางใจ ทำงานหาเงินคนเดียว บุตรสาวพักกับญาติที่สระบุรีและนั่งรถทัวร์ไปเรียนที่บางปะอิน นางใจให้บุตรไปเรียนที่นั่นเนื่องจากบุตรสาวเรียนไม่ค่อยเก่ง นางใจไม่อยากให้บุตรต้องไปแข่งขันกับคนอื่นมาก บุตรสาวเมื่อกลับบ้านจะช่วยนางใจคุมน้ำส้มและจะช่วยนางใจทำงานบ้าน เช่น ถูบ้าน กวาดบ้าน ล้างจาน หุงข้าว แต่นางใจทำอาหารเอง เนื่องจากบุตรสาวทำอาหารไม่เก่ง จะให้บุตรสาวช่วยเป็นลูกมือมากกว่า บุตรสาวเมื่อยังเด็กจะเชื่อฟังไม่ค่อยเถียง แต่ปัจจุบันนางใจจะสอนจะเตือนอะไรก็จะพูดโต้ตอบทุกคำ ซึ่งเด็กสมัยนี้เราก็ต้องเข้าใจว่าเขามีความคิดเป็นของตนเอง นางใจจึงเปลี่ยนมาสอนบุตรแบบเพื่อน นางใจและบุตรมักจะพูดล้อเล่นกันเสมอ มีปัญหาอะไรบุตรจะมาเล่าให้นางใจฟัง และนางใจจะแนะนำ นางใจ จะไม่บังคับบุตรแต่จะชี้ให้เห็นว่าสิ่งไหนดี และสิ่งไหนไม่ดี

ส่วนบุตรชาย จะนั่งรถโดยสารไปเรียนเป็นรถนักเรียนจะไม่รับชาวบ้าน จะรับเฉพาะนักเรียนที่จ่ายรายเดือน เดือนละ 300 บาท บุตรชายเป็นบุตรที่ขยันจะช่วยนางใจได้อย่างมาก เนื่องจากบุตรชายจะรู้จักหนังสือฝรั่ง ซึ่งนางใจไม่ค่อยรู้เท่าบุตรชาย บางครั้งถูกค้ามาเช่าต้องถามบุตรชายว่าเรื่องนี้อยู่ตรงนั้น และวันหยุดนางใจได้ลงทุนเปิดร้านเกมส์วีดีโอที่บ้านให้กับบุตรชายจะเปิดเฉพาะวันเสาร์และอาทิตย์ จะคิดค่าบริการเล่นเกมวีดีโอชั่วโมงละ 25 บาท รายได้ในช่วงแรกดีมาก ต่อมาเมื่อมีร้านอื่นทำตาม และร้านอื่นลงทุนมากกว่านางใจ นางใจมีวีดีโอเกมส์แค่ 2 เครื่อง ไม่อยากลงทุนมากเพราะบุตรชายอยู่ในวัยเรียน ไม่อยากให้บุตรมาทำธุรกิจเต็มตัว จะทำให้บุตรไม่มีเวลาเรียน ซึ่งบุตรชายเป็นเด็กหัวดี ไม่ขยันอ่านหนังสือ แต่เป็นเด็กความจำดี และมีความคิดดี มักจะเป็นที่ปรึกษาของนางใจเรื่องงานได้

ครอบครัวของนางใจจะใกล้ชิดสนิทสนมกันมาก ในครอบครัวจะเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้กันฟัง มีอะไรจะไม่ปิดบังกัน ซึ่งนางใจจะเป็นเหมือนเพื่อนให้แก่บุตร นางใจไม่เคยตีบุตรเลย นางใจจะพูดจาแนะนำสั่งสอนกับบุตรมากกว่าที่จะลงโทษอย่างรุนแรง นางใจจะเป็นทั้งพ่อและแม่ของบุตร นางใจต้องเข้มแข็งจะทำงานไม่แท้ผู้ชาย เนื่องจากนางใจถูกเลี้ยงดูจากพ่อแม่ นางใจให้ทำมาหากินตั้งแต่เด็ก นางใจจะช่วยพ่อแม่ทำงานตั้งแต่ยังเด็ก เนื่องจากเป็นนางใจเป็นบุตรสาวคนโต และไม่ได้เรียนหนังสือสูงเหมือนน้องคนอื่น นางใจอยากให้น้องเรียนสูง พ่อแม่ นางใจเป็นคนจีน จึงไม่ยอมให้บุตรสาวเรียนมาก เพราะเมื่อบุตรสาวโตก็ต้องแต่งงานแยกครอบครัวไปอยู่กับสามี ก่อนที่แม่ของนางใจมาอยู่เมื่อนางใจต้องออกไปในเมือง จะต้องฝากบุตรไว้กับเพื่อนบ้านที่สนิทสนมกันมีอะไรก็ช่วยเหลือกัน ไม่ได้เป็นญาติแต่สนิทกันมาก เพื่อนบ้านจะห่วงใยดูแลกันมาตลอด

ต่อมาเมื่อสามีนางใจเสียชีวิต แม่ของนางใจได้มาช่วยเลี้ยงหลานซึ่งหลานทั้งสองจะติดแม่ของนางใจ แม่ของนางใจเป็นคนใจดี และจะช่วยนางใจดูแลบ้านด้วย ซึ่งแม่ของนางใจสงสารนางใจที่ภาระรับผิดชอบมาก แม่ของนางใจจึงขายขนมไทยช่วยหารายได้ค่าเล่าเรียนหลานด้วย แม่ของนางใจจะเป็นคนให้ค่าใช้จ่ายเงินอาทิตย์แก่หลานสาวคนโต และนางใจจะช่วยแม่ทำขนมไทยทุกวัน มีขนมใส่ไส้ ขนมตาล ขนมกล้วย นางใจจะช่วยขูดมะพร้าว นางใจจะช่วยไปซื้อของเพื่อมาเตรียมของให้แม่ทำ และจะช่วยเป็นลูกมือในการห่อใบตอง นางใจจะดูแลร้านวีดีโอด้วยและทำขนมไทยด้วย

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

เริ่มแรกนางใจได้ทำอาชีพปลูกข้าวโพด จำนวน 20 ไร่ โดยที่นางใจเป็นพี่สาวคนโตต้องช่วยพ่อแม่ทำงานในไร่ สมัยก่อนชาวบ้านจะเอาแรงกันโดยไม่คิดเงิน นางใจจะทำอาหารเลี้ยงชาวบ้านที่มาช่วยจะทำอาหารเลี้ยงทั้งกลางวันและกลางคืนและบางครั้งจะเลี้ยงเหล่าด้วยเพราะอากาศหนาว

การปลูกข้าวโพดสมัยก่อนจะใช้วัวในการไถที่ และใช้จอบขุดดิน แล้วจึงหยอดเมล็ด ซึ่งเป็นพันธุ์พื้นเมืองเป็นพันธุ์ที่ดีมาก ถ้าปลูกปีนี้จะเก็บเมล็ดไปใช้ปีหน้าได้ เมื่อปลูกข้าวโพดได้ ประมาณ 1 เดือน นางใจจะใช้วัวในการทำร่นหมายถึงการพรวนดิน เมื่อปลูกเสร็จ พอถึงเวลา 45 วัน ฝักข้าวโพดเริ่มออก จึงเก็บฝักได้ ถ้าฝนตกยังไม่แห้งยังเก็บไม่ได้ ถ้าไม่มีฝนจะแห้งเร็วจะได้เก็บข้าวโพดเร็ว ช่วงนั้นเก็บขายกิโลกรัมละ 50 สตางค์ ในช่วงนี้ไม่ต้องลงทุนมาก ไม่มีปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ไม่มียาฆ่าแมลง พอหักข้าวโพดเสร็จ นางใจได้ปลูกฝ้ายในที่ของข้าวโพด การปลูกฝ้ายจะซื้อพันธุ์ฝ้ายมา กิโลกรัมละ 10 บาท นางใจใช้ 30 กิโลกรัม ในการปลูกฝ้ายต่อครั้งหนึ่งในช่วงนี้ไม่มียาฆ่าแมลง และปุ๋ยวิทยาศาสตร์ นางใจจะส่งผลผลิตโดยอาศัยเพื่อนบ้านให้บรรทุกเกวียนไปส่งให้เพื่อนบ้านไม่ได้คิดเงินมีอะไรก็แบ่งปันกัน อย่างนางใจมีอาหารมีเสื้อผ้าก็แบ่งให้ ต่อมาเมื่อชาวบ้านมีรายจ่ายเพิ่มขึ้นชาวบ้านจะต้องคิดค่าแรงคนงานคนละ 10 บาทต่อวัน ต่อมาเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2522 ได้มีถนนที่เป็นลูกรังได้เข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้การส่งผลผลิตนางใจจะส่งโดยไปรถโดยสารของนายพุดซึ่งเป็นรถโดยสารคันแรกของในหมู่บ้าน จะวิ่งรถโดยสารวันละ 1 รอบ จะออกปากช่องแต่เช้าและบ่ายก็จะกลับเข้าหมู่บ้าน ค่าจ้างขนส่งคนละ 10 บาท ถ้าขนข้าวโพดด้วยจะคิดกระสอบละ 10 บาท ผลผลิตข้าวโพดได้เพิ่มขึ้นเป็น กิโลกรัมละ 7 สตางค์ บางครั้งก็ 1 บาท ไม่นั่นเอง ในช่วงนี้นางใจได้จ้างรถไถมาไถ เนื่องจากประหยัดเวลา และสะดวกกว่าที่เราจะใช้วัวไถที่ดินเหมือนดังแต่ก่อน ค่าจ้างรถไถ คิด 3 ไร่ 100 บาท ค่าจ้างแรงงานคนละประมาณ 30 - 35 บาทต่อวัน ในช่วงนี้ชาวบ้านในหมู่บ้านได้เริ่มนำปุ๋ยมาใช้ เนื่องจากดินเริ่มจะเสื่อมสภาพ นางใจจึงใช้ปุ๋ย กระสอบละประมาณ 80 - 100 บาท การลงทุนการเกษตรในช่วงนี้ประมาณ 700 - 800 บาท ผลผลิตที่ได้ประมาณ 2,000 บาท

ต่อมาเมื่อถนนลูกรังได้ปรับปรุงเป็นถนนลาดยางการเดินทางขนส่งผลผลิตก็สะดวกยิ่งขึ้น มีพ่อค้ามารับผลผลิตที่ไร่ และทำให้นางใจได้เลือกที่จะส่งพ่อค้าแม่ค้าที่ใ้ราคาที่ดีกว่า หรือนำผลผลิตไปส่งที่ปากช่องเอง โดยจ้างรถหกล้อ ในช่วงนี้นางใจได้เปลี่ยนจากการปลูกข้าวโพดมาทำสวนน้อยหน้าจำนวน 20 ไร่ ค่าดินน้อยหน้าประมาณ 70 - 80 บาท นางใจปลูกน้อยหน้าทั้งหมดประมาณ 1,000 บาท ต้องจ้างรถไถของญาติมาไถ 2 รอบ ราคา 300 บาท และเหมาถางโคนต้นละ 3 - 5 บาท และเอาปุ๋ยวิทยาศาสตร์มาใส่ แต่จะใส่ปีที่สอง ต้องดูว่าต้นงามไหมแต่ถ้าต้นน้อยหน้าต้นเล็กต้องใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ใส่นิดหน่อย พอต้นโตถึงจะบำรุงโดยใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์มาก และต้องฉีดยาฆ่าแมลงด้วยปีละ 2 ครั้ง ส่วน การเก็บผลผลิต 3 ปี ถึงจะเก็บน้อยหน้าได้ ราคาน้อยหน้า กิโลกรัมละ 20 - 30 บาท การลงทุนประมาณ 50,000 กว่าบาท รายได้ที่ได้ประมาณ 100,000 บาท ราคาน้อยหน้าต้องขึ้นอยู่กับขนาดของลูกน้อยหน้าด้วย ซึ่งพ่อค้าจะมาคัดน้อยหน้า ต่อมานางใจให้เพื่อนบ้านเช่าที่ เนื่องจากสามีนางใจเสียชีวิต นางใจไม่มีคนช่วยทำไร่

นางใจกล่าวว่ “สมัยก่อนได้ข้าวโพดมา 1,000 บาท นางใจใช้เงินไม่ถึง 500 บาท ปลาทุงษ์ละ 6 สลิ่ง หมู 3 พวง 5 บาท พอมีถนนได้เข้ามาทำให้มีของมาขายทุกอย่าง แต่สมัยนี้ค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น อะไรก็แพงไปหมด”

ต่อมาประมาณปี พ.ศ 2536 นางใจได้เลิกทำอะไรเนื่องจากสามีเสียชีวิต ไม่มีคนช่วย นางใจได้มีญาติจากกรุงเทพ มาแนะนำให้เปิดร้านเช่าวิดีโอ และรายได้จากการทำร้านวิดีโอจะดีกว่าการทำสวน เนื่องจาก ปลูกน้อยหน้าต้องรอรายได้ 1 ปีถึงจะได้ครั้งเดียว และต้องรอผลผลิตถึง 3 ปี ถึงจะออกซึ่งเปิดร้านวิดีโอรายได้มีทุกวัน ในช่วงแรกค่าเช่าวิดีโอ 5 ม้วน 100 บาท จะกำหนดคืน 7 วัน บางคนก็อ้างว่าลืมบ้าง บางคนหายไปเลยย้ายบ้านเอาม้วนวิดีโอไปด้วย ปัจจุบันค่าเช่าวิดีโอมีวันละ 20 บาท ถ้ามาสเตอร์เทป มีวันละ 30 บาท ส่วนวิดีโอซีดีแผ่นละ 30 บาท ระยะเวลาเช่านางใจจะให้เช่าได้ 3 วัน ในช่วงที่เปิดมหารายได้เช่าวิดีโอดีมากเพราะร้านนางใจเป็นร้านแรกในหมู่บ้าน และช่วงนั้นชาวบ้านขายที่ได้ ไม่ค่อยได้ทำงานจะพักผ่อนโดยการเช่าวิดีโอไปดู นางใจเล่าว่า “เมื่อประมาณ 5 ปีที่แล้ว วันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม รายได้วันเดียวประมาณ 5,000 บาท ในร้านแทบไม่มีวิดีโอเหลือเลย รายได้เมื่อก่อนดีมาก ปัจจุบันรายได้ไม่ค่อยดี ชาวบ้านใช้เงินจากการขายที่กันหมด ชาวบ้านไม่ค่อยมีเงินใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเหมือนแต่ก่อน สมัยก่อนชาวบ้านนำเงินไปลงทุนไปเที่ยวที่ตลาดปากช่อง”

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

ในอดีตนางใจจะไปวัดทำบุญ โดยนางใจจะทำอาหารไปถวายพระทุกวันพระ นางใจจะตักบาตรทุกเช้า พระจะมาเดินบิณฑบาตรที่หน้าบ้าน เมื่อทางวัดมีงานบุญนางใจจะไปช่วยงานที่วัดไปทำอาหาร ส่วนสามีจะทำงานก่อสร้างศาลา นางใจจะไปวัดกับสามีสองคน นางใจจะเดินไปวัด และได้พบปะเพื่อนบ้านที่ไปวัดจึงเดินไปวัดด้วยกันระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร ในช่วงนี้การเดินทางไปวัดค่อนข้างลำบาก แต่ชาวบ้านมีศรัทธาในการไปวัด ชาวบ้านจะมารวมตัวที่วัดในวันเทศกาล ชาวบ้านได้พบปะเพื่อนคุยกัน วันงานบุญเมื่อก่อนสนุกสนานจะมีการร้องเพลง และรำวงกันเมื่อเสร็จงาน

ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ 2522 ได้มีถนน ร.พ.ช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นถนนลูกรังได้เข้ามาทำให้การเดินทางดีขึ้นแต่ทางก็ยังไม่สะดวกสบายเท่าที่ควร หน้าฝนพระจะมาเดินบิณฑบาตร นางใจจะเดินไปตักบาตรที่วัด ส่วนชาวบ้านที่อยู่ไกลก็ยังเดินทางลำบากอยู่ เนื่องจากฝนตกหนักทำให้ถนนทางขาด ซึ่งเมื่อหมดหน้าฝนพระจะประชุมกับชาวบ้านเพื่อช่วยกันทำถนนให้สามารถเดินทางได้ เมื่อการเดินทางเริ่มดีขึ้นทำให้ชาวบ้านมาทำบุญมากขึ้นเพราะชาวบ้านที่อยู่ไกลจะเดินทางมา

วัดได้ดีกว่าสมัยก่อนที่เดินทางโดยทางเกวียน ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2534 ได้ปรับปรุงถนนลูกรังให้เป็นถนนลาดยาง ชาวบ้านจึงมาทำบุญมากขึ้น เนื่องจากเดินทางได้สะดวกขึ้น นางใจจะขี่มอเตอร์ไซด์ไปวัด ต่อมาเมื่อสามีนางใจได้เสียชีวิตทำให้นางใจต้องรับภาระครอบครัว ทำให้นางใจไม่ค่อยได้ตัดบาตรเหมือนเดิมเนื่องจากไม่ค่อยมีเวลา แต่เมื่อนางใจว่างจะนำอาหารไปถวายพระที่วัด นางใจว่าธรรมมะอยู่ที่ใจ ถึงแม้ไม่ได้ไปที่วัด แต่ถ้าเรามีจิตใจดี ประพฤติดี และมีธรรมมะอยู่กับตนเอง ไม่จำเป็นต้องไปวัดทุกวันถึงจะเป็นคนดี แต่เมื่อที่วัดมีงาน นางใจจะให้ความร่วมมืออย่างเช่น งานบุญงานกุศล งานผ้าป่า นางใจจะช่วยถวายปัจจัยในการทำบุญ เนื่องจากนางใจมีฐานะที่ดีขึ้น สามารถทำบุญพัฒนาวัดได้มากกว่าเดิม เมื่อก่อนไม่ค่อยมีเงินจะเอาแรงกัน แต่ปัจจุบันไม่ค่อยได้ไปช่วยงานวัดเพราะต้องทำมาหากิน แต่จะช่วยเป็นปัจจัยในการทำบุญ

บทบาทของพระในอดีตท่านเป็นนักพัฒนาจะประสานงานกับชาวบ้านในการพัฒนาวัดและพัฒนาหมู่บ้านและท่านเป็นพระมาจากกรุงเทพฯ ทำให้ญาติโยมตามมาทำบุญที่วัดในหมู่บ้าน ทำให้วัดในหมู่บ้านเจริญอย่างมาก และชาวบ้านในหมู่บ้านจะให้ความร่วมมือในการพัฒนาอย่างสมัยก่อน ชาวบ้านจะช่วยกันเอาแรง โดยผู้ชายจะไปตัดไม้มาทำศาลา และผู้หญิงจะทำอาหาร ทำความสะอาดวัด ซึ่งความร่วมมือในหมู่บ้านช่วยกันอย่างดี ปัจจุบันนางใจทำบุญแต่ไม่บ่อยเหมือนเมื่อก่อนและการทำบุญนางใจคิดว่าการทำบุญอยู่ที่ใจไม่ต้องมาวัดทุกวันแต่นางใจจะมาทุกวันที่มีงานบุญแต่ไม่ค่อยมีเวลามาช่วยงานเหมือนเมื่อก่อนแต่จะถวายปัจจัยในการทำบุญ เนื่องจากนางใจทำงานหนักไม่ค่อยมีเวลาไปวัดเหมือนแต่ก่อนแต่ความเลื่อมใสศรัทธายังเหมือนเดิม

การพักผ่อนหย่อนใจในอดีต นางใจจะเดินเที่ยวตามป่าเขาไปดูธรรมชาติอยู่ในหมู่บ้านและจะเดินไปเที่ยวน้ำตกบ้าง นางใจไม่ค่อยได้ออกไปเที่ยวที่อื่นเพราะเดินทางลำบาก เมื่อปี พ.ศ. 2522 ได้มีถนน ร.พ.ช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นลูกรังเข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้การเดินทางสะดวกขึ้นและเมื่อมีถนนได้เข้ามาในหมู่บ้านทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาภายในหมู่บ้าน โดยเก็บค่าคนละ 10 บาท และมีลูก ต่อมาได้มีหมอลำ ในช่วงนี้นางใจจะมางานวัด มาดูมโหรีเทศมอ เนื่องจากเมื่อเสร็จจากงานในไร่ ก็ไม่มีอะไรทำ นางใจมาวัดเพื่อได้พบปะเพื่อนบ้านด้วย

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2523 ทำให้มีไฟฟ้าได้เข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้มีเทคโนโลยี มีเครื่องใช้ไฟฟ้า นางใจได้ซื้อโทรทัศน์ วิทยุ และเครื่องอำนวยความสะดวก เช่น ตู้เย็น เครื่องซักผ้า หม้อหุงข้าว เต่าแก๊สเวลาพักผ่อนของนางใจจะดูโทรทัศน์อยู่ที่บ้าน และดูวิดีโอ เพื่อตัดหนังวิดีโอด้วย ไม่ค่อยได้ออกไปงานวัดเหมือนเดิม ต่อมาเมื่อมีถนนลูกรังได้ปรับปรุงเป็นถนนลาดยาง เมื่อประมาณ พ.ศ. 2534 ทำให้การเดินทางสะดวกขึ้น เมื่อนางใจว่างจะขับรถพาบุตรไปเที่ยวทะเลบ้าง หรือไปเดินห้างสรรพสินค้าที่กรุงเทพฯ ไปเดินซื้อของ แต่ก็ไม่ค่อยไปละประมาณ 4 - 5 ครั้ง เนื่องจากนางใจไม่

ค่อยมีเวลาวางต้องเปิดร้านวิดีโอทุกวัน ไม่จำเป็นก็ไม่ค่อยอยากปิดร้าน แต่บุตรมักจะให้นางใจพาไป
เที่ยวบ้าง ซึ่งในครอบครัวเหลือกันแค่ 4 คน

กรณีศึกษาที่ 15 นายทอง (นามสมมุติ)

นายทอง อายุ 52 ปี และภรรยาอายุ 53 ปี มีบุตรทั้งหมด 2 คน คนโตเป็นบุตรสาว อายุ 28 ปี การศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันแต่งงานแล้วคนเล็กเป็นบุตรชาย อายุ 27 ปี การศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันยังไม่แต่งงาน

บ้านเดิมเป็นคนจังหวัดสระบุรี และได้เข้ามาอยู่ที่บ้านกลาง เมื่อ พ.ศ. 2518 จากการชักชวนเพื่อนบ้านช่วงแรกมาอยู่ ได้ประกอบอาชีพค้าขายต่อมาหลังค้าขาย และเปลี่ยนมาทำไร่ข้าวโพดช่วงแรกได้ซื้อที่ 20 ไร่ ราคาไร่ละ 250 บาท

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ในอดีตชาวบ้านในหมู่บ้าน จะช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี เวลาที่นายทองหรือเพื่อนบ้านจะปลูกบ้านถ้าไม่มีเงินจ้างก็จะใช้การเอาแรงวันจะไปบอกเพื่อนบ้านก็จะไปบอกตามบ้านเมื่อปลูกเสร็จก็จะผลัดกันไปปลูกอีกบ้านหนึ่ง ถ้าบ้านไหนที่ขอแรงก็จะทำอาหารเลี้ยง ในอดีตชาวบ้านในหมู่บ้าน จะช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี เวลาที่นายทองหรือเพื่อนบ้านจะปลูกบ้านถ้าไม่มีเงินจ้างก็จะใช้การเอาแรงกัน เวลาบอกก็จะไปบอกตามบ้านเมื่อปลูกเสร็จก็จะผลัดกันไปปลูกอีกบ้านหนึ่ง ถ้าบ้านไหนที่ขอแรงก็จะทำอาหารเลี้ยงคนที่มาช่วย เมื่อก่อนชาวบ้านจะมาจากคนละหมู่บ้านแต่ก็สนิทสนมกัน เมื่อตอนที่นายทองมาอยู่ที่บ้านกลาง ชาวบ้านจะให้ความเคารพผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้นำที่ทำทางให้หมู่บ้านพัฒนาขึ้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เข้ามาทำทางให้หมู่บ้าน โดยจะไม่เก็บเงินกับชาวบ้าน แต่ชาวบ้านมีเงินเท่าไรก็จะนำเงินมาสมทบช่วย ชาวบ้านจะออกค่าน้ำมันและขอแรงชาวบ้านมาช่วยกันทำ บางบ้านก็จะนำอาหารมาให้ผู้ที่ทำถนนทานกัน ในการทำถนนจะใช้รถแทรกเตอร์ทำถนน ชาวบ้านก็จะช่วยกันทำถนน หลังจากเสร็จงานจะดื่มเหล้า ร้องเพลงกัน

ช่วงแรกที่นายทองและภรรยาได้เข้ามาอยู่บ้านกลาง นายทองไม่ได้นำบุตรทั้งสองเข้ามาอยู่ด้วยช่วงนั้นบุตรสาวคนโตอายุ 3 ขวบ บุตรชายคนเล็กอายุ 2 ขวบ บุตรสาวคนโตจะฝากให้อยู่กับน้องสาวของนายทองที่จังหวัดสระบุรี เมื่อบุตรชายคนเล็กถึงวัยเข้าเรียนได้เข้าโรงเรียนและนายทองฝากบุตรให้อยู่ที่วัด เพราะโรงเรียนกับวัดติดกัน อยู่ที่จังหวัดสระบุรี เพราะช่วงแรกที่นายทองอยู่ที่บ้านกลางอากาศหนาวเย็นมาก และการเดินทางลำบาก จึงไม่ได้นำบุตรมาอยู่ด้วยกัน เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2522 ได้มีถนน รพช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นลูกรังเข้ามาทำให้การเดินทางสะดวกขึ้น และเมื่อบุตรคนโตจบชั้นป.4 แล้วยนายทองได้รับบุตรคนโตมาอยู่ด้วย บุตรสาวคนโตก็ไม่ได้เรียนต่อ บุตรสาวจะช่วยนายทองและภรรยาทำไร่ และทำอาหาร ทำงานบ้านบุตรสาวยังเด็กแต่ทำอาหารได้

บ้างแล้ว บุตรสาวจะชอบทำกับข้าวและทำอาหารอร่อย พ่อบุตรชายคนเล็กเรียนจบ ป.4 นายทองก็ได้ไปรับบุตรชายที่วัดที่จังหวัดสระบุรีมาอยู่ด้วยกัน นายทองและภรรยาจะสอนให้บุตรชายทำไร่นายทองและภรรยากับบุตรจะไม่ค่อยได้ทานอาหารพร้อมกัน ใครหิวก็จะทานก่อน จะมีในช่วงเย็นเท่านั้นที่ทานอาหารพร้อมกัน

ต่อมาได้มีครุมาแนะนำนายทองว่าจะเปิดสอนเด็กที่จบ ป.4 ให้เรียน กศน. (การศึกษานอกโรงเรียน) ชั้นมัธยมปีที่ 1 - 6 นายทองได้เห็นถึงความสำคัญในด้านการศึกษาจึงตัดสินใจให้บุตรทั้งสองคนเรียน กศน. (การศึกษานอกโรงเรียน) ต่อเรียนวันต่อมาได้มีครุมาแนะนำนายทองว่าจะเปิดสอนเด็กที่จบ ป.4 ให้เรียน กศน. (การศึกษานอกโรงเรียน) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 นายทองได้เห็นถึงความสำคัญในด้านการศึกษาจึงตัดสินใจให้บุตรทั้งสองคนเรียน กศน. (การศึกษานอกโรงเรียน) ต่อจะเรียนวันอาทิตย์ เมื่อวันที่ไม่ได้ไปเรียนก็ช่วยนายทองและภรรยาทำไร่ เมื่อว่างจากการทำไร่ก็จะออกไปหางานรับจ้างต่างไร่ เมื่อบุตรสาวและบุตรชายเรียน กศน.จนจบชั้น ม.6 แล้วบุตรชายได้ไปสมัครงานเป็นพนักงานไปรษณีย์ที่ปากช่อง ส่วนบุตรสาวไม่ได้ไปสมัครงานที่ไหนยังคงอยู่ช่วยนายทองทำไร่ จนปัจจุบันนี้บุตรสาวคนโตได้แต่งงานแล้ว แต่งงานเมื่อปี พ.ศ. 2543 และได้ย้ายไปอยู่กับสามี แต่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน บุตรสาวเป็นแม่บ้าน และได้เปิดร้านขายของชำ ส่วนบุตรชายได้ทำไร่มะม่วง บุตรสาวจะให้เงินนายทองและภรรยาเป็นค่าใช้จ่ายเดือนละไม่ต่ำกว่า 2,000 บาท บุตรสาวจะมาหานายทองบ้างเป็นบางครั้ง บุตรสาวก็จะมาทานอาหารกับนายทองและภรรยา บางครั้งบุตรชายก็จะมาปรึกษาปัญหาในการทำไร่กับนายทอง บุตรชายคนเล็กปัจจุบันก็ทำงานเป็นพนักงานไปรษณีย์ที่อำเภอปากช่อง บุตรชายของนายทองจะให้เงินนายทองเป็นบางครั้ง ถ้านายทองไม่มีเงินก็จะบอกบุตรชาย แต่นายทองจะไม่ค่อยขอเงินบุตรนาน ๆ จะไปขอซักครั้ง นอกจากไม่มีเงิน เพราะนายทองจะใช้เงินอย่างประหยัด ปัจจุบันนายทองอยู่กับภรรยาเพียง 2 คน นายทองและภรรยายังทำงานในไร่อยู่ แต่ส่วนใหญ่ถ้างานในไร่หนักนายทองก็จะจ้างคนงานมาทำ

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

ช่วงแรกที่นายทองได้เข้ามาอยู่ได้ซื้อที่ 20 ไร่ ราคาไร่ละ 45 บาท นายทองได้เปิดร้านขายของชำ นายทองขายของเช่น น้ำตาล นายทองมีวัวอยู่ 2 ตัว และมีเกวียน 1 เล่ม นายทองนำเกวียนไปซื้อของที่บ้านได้เป็นระยะทาง 12 กิโลเมตร นายทองและภรรยาจะตื่นแต่เช้ามืด เพื่อไปซื้อของนำมาขาย ข้าวสาร น้ำตาล น้ำปลา ปลา ร้า ปลาหู นำของบรรทุกใส่เกวียนมาขาย บางครั้งก็มาไม่ได้ เพราะฝนตกหนักน้ำท่วม ช่วงนั้นมีร้านขายของสองร้าน เป็นร้านของนายทองและร้านของนายทอง แต่ปัจจุบันนายทองเสียชีวิตแล้ว ตอนนั้นนายทองขายของดีแต่ระยะทางไกล จะออกไปซื้อของตอนเช้าและกลับมาตอนกลางคืนประกอบด้วยสมัยก่อนจะมีการปล้นกันทำให้นายทองจึงเลิก

ไปเอาของมาขายเนื่องจากกลัวถูกปล้น ต่อมานายทองจึงปลูกข้าวโพดพันธุ์พื้นเมือง จะปลูกง่าย เครื่องมือที่ใช้จะมี มีด จอบ เสียม นายทองปลูกข้าวโพด 6 ไร่ การลงทุนประมาณ 500 บาท ค่าส่งผลผลิต ซึ่งนายทองจะจ้าง รถจีเอ็มซี ส่งผลผลิตให้กับเจ้าแก้ว ช่วงนี้ชาวบ้านจะเอาแรงกันไม่ต้องเสียเงินค่าจ้างชาวบ้านจะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำไร่ นายทองจะใช้จอบขุด แล้วจึงหยอดเมล็ดข้าวโพด ชาวบ้านก็จะมาช่วยเอาแรง

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2522 ได้มีถนนรพช. ที่เป็นลูกรังได้เข้ามาในหมู่บ้านทำให้เริ่มมีเครื่องเทคโนโลยีได้เข้ามาแพร่หลาย ในช่วงนี้รถไถยังมีน้อย รถจะมาจากอำเภอพนัสนิคม มีมา 1 คัน นายทองได้จ้างรถไถไร่ ราคาค่าไถ 3 ไร่ 100 บาท สมัยก่อนจะไถที่ยากมากพื้นดินจะมีแต่ตอ ค่าจ้างคนงานประมาณ 8-10บาท และเริ่มมีการใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ราคาปุ๋ยในช่วงนี้ ราคากระสอบละ 80 บาท พันธุ์ข้าวโพด กิโลกรัมละ 7 บาท การไถไร่จะใช้พาน 3 ไถ ครั้งเดียว ต่อมาค่าไถจ่ายได้เพิ่มมากขึ้น นายทองต้องลงทุนมากขึ้น ถึงแม้ได้ผลผลิตมากขึ้นแต่การลงทุนก็สูงขึ้นเช่นกัน การส่งผลผลิต นายทองใช้รถจีเอ็มซี ไปส่งผลผลิตที่ตลาด เจ้าแก้วจะมารับโดยหักค่าไถจ่าย ค่าขนและค่าสีข้าวโพด

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2534 ถนนที่เป็นลูกรังได้ถูกปรับปรุงให้เป็นลาดยางได้เข้ามาทำให้มีพ่อค้าแม่ค้าจรได้เข้ามารับซื้อนายทองจึงไม่ต้องไปส่งผลผลิตพ่อค้าจะมารับผลผลิตเองปัจจุบัน การลงทุนได้เพิ่มมากขึ้น ค่าปุ๋ย 350 บาท ค่าจ้างคนงาน 80 - 100 บาท ค่ายาฆ่าแมลง ค่ายาฆ่าหญ้า ค่ารถไถต้องไถ 2 รอบ รอบแรกใช้พาน 3 ไถก่อนราคาค่าจ้างรถไถไร่ละ 180 บาท ต่อมาจึงใช้พาน 7 ไถ ราคาค่าจ้างรถไถไร่ละ 120 บาท และค่าพันธุ์ข้าวโพด กิโลกรัมจะ 80 บาท ต่อมาเปลี่ยนจากการทำไร่ข้าวโพดมาเป็นไร่มะม่วง โดยไปกู้ยืมเงิน ธ.ก.ส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) มา 50,000 บาท เพื่อมาลงทุนทำไร่และซื้อที่ดินเพิ่มนายทองทำสวนผสม มีจำนวน 60 ไร่ รายได้ในช่วงนี้ได้ 50,000 บาท ค่าใช้จ่ายประมาณ 15,000 บาท ผลผลิตที่ได้มากกว่าทุกปี ทำให้นายทองมีกำลังใจมากขึ้น นายทองต้องส่งเงินให้ ธ.ก.ส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) ปีหนึ่งต้องส่งทุนคืนและดอกเบี้ย ถ้าไม่มีเงินนายทองจะยืมกลุ่มสมาชิก ธ.ก.ส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) ด้วยกันที่เป็นกลุ่มเดียวกันในหมู่บ้าน นายทองกู้เงินมา 50,000 บาท เมื่อถึงหนึ่งปี นายทองมีเงินไม่เพียงพอมีแค่ 30,000 บาท นายทองจึงให้เพื่อนในกลุ่มช่วยอีก 2 หมื่นบาท เมื่อนายทองนำเงินไปคืน ธ.ก.ส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) อีก 7 วัน นายทองก็กู้เงิน ธ.ก.ส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) มาใหม่ แล้วนำเงินมาส่งคืนสมาชิก เป็นเงินหมุนเวียนกันจะช่วยเหลือคนในกลุ่ม ในกลุ่มนายทองมีสมาชิกทั้งหมด 11 คน ในกลุ่มใครไม่มีเงินจะช่วยเหลือกันโดยสมาชิกในกลุ่มจะไปกู้เงิน ธ.ก.ส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) แล้วนำมาช่วยกัน ปัจจุบันรายได้จากการเกษตรของนายทองประมาณ 50,000 บาท ค่าใช้จ่ายการเกษตร ซึ่งเพิ่ม

มากขึ้นประมาณ 20,000 บาท ค่าปุ๋ยกระสอบละ 410 บาท ปุ๋ย 1 กระสอบใช้ 1 ไร่ และก็มีค่ายาฆ่าแมลง ค่ายาไล่ และค่าจ้างแรงงานคนละ 100 – 120 บาท

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

ในอดีตนายทองและภรรยาจะเดินไปวัดซึ่งระยะทางห่างจากบ้านไปวัดประมาณ 2 กิโลเมตร นายทองและภรรยาจะไปทำบุญที่วัดทุกวันพระ ส่วนวันธรรมดานายทองจะใส่บาตรอยู่กับบ้าน พระท่านจะเดินมาบิณฑบาตร ในระหว่างที่นายทองและภรรยาเดินไปวัด จะพบเพื่อนบ้าน และจะพูดคุยถามความเป็นอยู่และการทำอะไรได้ผลผลิตดีหรือเปล่า บางครั้งก็จะปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับการทำไร่ เพื่อนบ้านและนายทองจะพูดคุยกันไปตลอดทาง เมื่อไปถึงวัดนายทองก็จะนำอาหารไปจัดสำหรับกับข้าวกับชาวบ้านจะช่วยกันจัดสำหรับกับข้าวเพื่อไปถวายพระ

ในอดีตถึงแม้การเดินทางจะลำบากเพราะเป็นทางเกวียนแต่นายทองและภรรายก็ยังคงเดินไปวัดอย่างสม่ำเสมอ ในอดีตวัดจะเป็นที่พึ่งทางใจของชาวบ้าน จะเป็นศูนย์รวมในด้านต่าง ๆ นายทองและภรรยาจะชอบไปฟังเทศน์ที่วัด ในการฟังเทศน์พระท่านจะหยิบยกเรื่องราวต่าง ๆ และคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และเรื่องบาปบุญคุณโทษบางครั้งท่านจะเทศน์เกี่ยวกับการประพาศดินให้เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี นายทองและชาวบ้านจะนั่งฟังเทศน์อย่างตั้งใจ

ต่อมาประมาณ พ.ศ. 2522 ได้มีถนน ร.พ.ช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นลูกรังได้เข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้การเดินทางสะดวกมากยิ่งขึ้น เมื่อก่อนจะเดินไปวัดก็จะได้เดินพูดคุยกันกับชาวบ้านเหมือนเมื่อก่อน แต่เมื่อมีถนนชาวบ้านจะต่างคนต่างไปวัดโดย และประมาณ พ.ศ. 2522 ได้มีถนน รพช. (เร่งรัดพัฒนาชนบท) ที่เป็นลูกรังได้เข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้การเดินทางสะดวกมากยิ่งขึ้น เมื่อก่อนจะเดินไปวัดก็จะได้เดินพูดคุยกันกับชาวบ้านเหมือนเมื่อก่อน แต่เมื่อมีถนนชาวบ้านจะต่างคนต่างไปวัดโดยขับรถมอเตอร์ไซด์บ้าง ส่วนนายทองจะขี่จักรยานไปวัดแต่พอไปถึงวัดชาวบ้านก็จะพูดคุยกันกับเพื่อนบ้านเหมือนเดิม นายทองจะไปวัดเหมือนเดิมนายทองนับถือเจ้าอาวาสมากเพราะพระที่วัดจะปฏิบัติตนน่าเลื่อมใส และมักจะไปพูดคุยปรึกษาปัญหาต่าง ๆ กับเจ้าอาวาสรูปนี้เสมอ ซึ่งเจ้าอาวาสมักจะให้แนวคิดทางธรรมะต่าง ๆ ที่ดีมาก ทำให้นายทองเกิดความเข้าใจในพุทธศาสนา มากขึ้น และนายทองจะชอบฟังเทศน์ธรรมะ อ่านหนังสือธรรมะ

อดีตนายทองและภรรยาพักผ่อนโดยไปที่สวนวัด เมื่อวัดมีงานถ้าจะไปพักผ่อนที่วัดไปฟังเทศน์ ฟังธรรม เพราะสมัยนั้นยังไม่มีเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาประกอบด้วยไฟยังไม่เข้ามาถึง เมื่อมีวิทยุเข้ามาเพื่อนบ้านในหมู่บ้านก็ซื้อวิทยุมาฟัง วิทยุมีครั้งแรกประมาณ 20 กว่าปีมาแล้ว จะเป็นวิทยุ

เยอรมันจะใช้ถ่านประมาณ 50 ก้อน และวิทยุยังมีราคาแพง ถ้ามีใครอยากฟังข่าวก็ต้องมาฟังที่เพื่อนบ้านคนนี้ ต่อมาเมื่อมีวิทยุทรานซิสเตอร์นายทองได้ซื้อตามเพื่อนเพราะมีราคาถูก และสามารถนำไปที่ต่าง ๆ ได้ นายทองจะชอบฟังข่าว ส่วนภรรยาและบุตรจะชอบฟังละครวิทยุ ในตอนนั้นโทรทัศน์ขาวดำจะมีเป็นบางบ้าน และไฟฟ้ายังไม่ได้เข้ามา จะใช้เครื่องปั่นไฟ ในช่วงนั้นนายทองยังไม่ได้ซื้อ โทรทัศน์ขาวดำแต่จะไปดูกับเพื่อนบ้าน และจะมีเพื่อนบ้านมาคุยด้วยกันหลายคน เจ้าของบ้านจะเก็บค่าดูคนละ 1 บาท จะเป็นค่าเครื่องปั่นไฟ

ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2523 ได้มีไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้าน นายทองก็ได้ซื้อโทรทัศน์สี นายทองจะชอบดูข่าว ภรรยาของนายทองจะชอบดูละคร บุตรทั้งสองจะชอบดูละครที่พระเอกมีอิทธิฤทธิ์ อย่างเช่น ขวานฟ้าหน้าดำ

จากการศึกษาที่ได้ออกภาคสนาม ทำให้มีความสัมพันธ์กับคนในชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ในระยะการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ พ.ศ. 2522 – 2542

สำหรับในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกกลุ่มผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จำนวน 8 คน ที่อยู่ในชุมชนบ้านกลางระยะเวลา 20 ปี ในช่วงปี พ.ศ. 2522 – 2542 ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป

1. จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านในชุมชนบ้านป่าเขาใหญ่ อายุ 52 ปีอยู่บ้านป่าเขาใหญ่ตั้งแต่ พ.ศ. 2515

การเปลี่ยนแปลงในในชุมชนบ้านกลาง ประชาชนมีรายได้ดีขึ้น เนื่องจากมีเครื่องมือการเกษตรมาอำนวยความสะดวก เช่น รถไถ ทำให้ปลูกพืชได้มากขึ้น ผลผลิตทางการเกษตรดีขึ้นตามลำดับ มีการทำอ่างน้ำการเกษตร ประชาชนสามารถปลูกพืชไม้ดอกไม้ประดับได้ ทำให้ประชาชนมีหลักฐานที่มั่นคงขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น มีการสร้างบ้านให้สมัยใหม่ขึ้น เครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องไฟฟ้าต่าง ๆ มีความทันสมัยยิ่งขึ้น เพราะไฟฟ้าได้ขยายเข้ามาทั่วชุมชน ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เช่น จากเดิมเวลามีอาหารเหลือ ก็วางไว้บนโต๊ะ ซึ่งบางครั้งก็เสียบูด แต่พอมีไฟฟ้าได้เข้ามา ทำให้สามารถเก็บอาหารไว้ในตู้เย็นได้ และเมื่อก่อนซื้ออาหารสดมาอย่างหมู เก็บได้วันเดียวก็เหม็นแล้วแต่เมื่อมีตู้เย็นเก็บอาหารไว้ได้หลายวัน ทำให้อาหารมีสุขลักษณะที่ดีขึ้น เรื่องสุขภาพอนามัยดีขึ้นเพราะมีสถานีอนามัยทุกตำบล สมัยก่อนเมื่อประชาชนเจ็บป่วยก็ลำบากในการเดินทางอย่างมาก ชาวบ้านไม่สบายตายไปหลายคน เพราะการเดินทางที่ไม่สะดวกกว่าจะออกไปหาหมอที่อำเภอต้องเดินทางทั้งวัน

สมัยก่อนที่จะมีสาธารณูปโภคเข้ามามีการคมนาคมไม่ดี ทำให้มีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้น เช่น มีปัญหาขาดกรรม เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้เวลาในการเดินทาง เพราะมีระยะทางที่ไกลเดินทางลำบาก แต่พอมีถนนได้เข้ามาทำให้ปัญหาลดน้อยลง เนื่องจากการใช้เวลาเดินทางเร็วขึ้นประมาณ 20 นาที ตำรวจเข้ามาในหมู่บ้านเร็วขึ้น ทำให้ผู้คนไม่ค่อยกลัวที่จะทำความผิด เนื่องจากเพราะกลัวการลงโทษของกฎหมาย สมัยก่อนมีการควบคุม โดยเรียกว่า กฎหมายป่าหรือกฎหมายเถื่อน แต่ปัจจุบันเจ้าหน้าที่ตำรวจคอยสอดส่องดูแลอย่างทั่วถึง

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เมื่ออดีตประชาชนจะไปวัดฟังเทศน์ ฟังธรรมเป็นกิจของประชาชนโดยสม่ำเสมอจะมีทุกรุ่นทุควัย ซึ่งต่างจากปัจจุบันประเพณีทางตะวันตกได้เข้ามามากขึ้น

ขนบธรรมเนียมประเพณีเริ่มเปลี่ยนแปลงไป เช่นวัยรุ่นผู้หญิงเกี่ยวกับผู้ชายสองต่อสอง และวัยรุ่นบางคนไม่ค่อยเชื่อฟังพ่อแม่ดังเมื่อก่อน ประชาชนในชุมชนบ้านกลางการปฏิบัติในการนับถือศาสนาส่วนใหญ่จะเป็นคนที่มีอายุมาก จะไปวัดอย่างสม่ำเสมอ ส่วนการพักผ่อนหย่อนใจในอดีตประชาชนจะอยู่ในไร่ในสวนจะประกอบด้วยป่าไม้ธรรมชาติ สัตว์ป่าชุกชุมหลากหลายชนิด ไม่ต้องไปเที่ยวที่ไหนไกล อยู่ในชุมชนบ้านกลางเป็นชุมชนที่สวายนามไปด้วยธรรมชาติ มีแหล่งน้ำพุธรรมชาติ และมีการละเล่นต่างๆ เช่น รำกลองยาว รำวงกันในชุมชน และเมื่องานวัดงานบุญต่าง ๆ จะมี มโหรีสพ มาแสดงมีลิเก ลำตัด หนังกลางแปลง ในปัจจุบันมโหรีสพเหล่านี้ลดน้อยลง ประชาชนได้สนใจดูโทรทัศน์กันส่วนใหญ่

2. จากการสัมภาษณ์อดีตผู้ใหญ่บ้านกลาง อายุ 60 ปี อยู่บ้านกลางตั้งแต่ พ.ศ. 2517

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในอดีตสมาชิกในชุมชนอยู่กันอย่างเรียบง่ายมีความเป็นสามัคคีพี่น้องกันถึงแม้จะมาจากจังหวัดต่าง ๆ ประชาชนมีอะไรก็จะแบ่งปันข้าวของกัน เช่น มีอาหารที่ได้จากล่าสัตว์จะนำมาแบ่งกันในหมู่บ้าน การประกอบอาชีพประชาชนจะช่วยเหลือกันเพื่อช่วยเหลือกัน เมื่อเพื่อนเจ็บป่วยจะช่วยกันพาไปหาหมอ และการช่วยเหลือกันในงานกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานบวช งานศพ งานแต่งงาน ประชาชนจะเตรียมงานและอยู่ช่วยเหลือจนงานเสร็จ ซึ่งต่างจากปัจจุบันประชาชนจะมาช่วยเป็นเงินในการใส่ซองในการช่วยงานมากกว่าที่จะมาช่วยลงแรงกันเหมือนเดิม และงานเลี้ยงปัจจุบันนี้ชาวบ้านมีงานจะเลี้ยงโต๊ะจีน ซึ่งต่างจากเมื่อก่อนประชาชนจะนำอาหารมาร่วมด้วยกับบ้านเจ้าภาพ และประชาชนจะมาช่วยกันทำอาหารร่วมกัน ค่าใช้จ่ายเมื่อก่อนในการจัดงานน้อยกว่าปัจจุบันมาก

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับวัดในอดีตประชาชนนับถือศาสนาพุทธทุกคร้วเรือน โดยเริ่มจากการที่ประชาชนช่วยกันสร้างวัดที่เป็นสำนักสงฆ์และนิมนต์พระภิกษุมารำพร้าเพื่อประกอบศาสนกิจ ในวันพระ พระท่านจะเทศน์ให้ชาวบ้านให้ประกอบแต่ความดีโดยยึดศีล 5 ข้อเป็นหลัก และให้ละเว้นความชั่ว และให้ชาวบ้านทำจิตใจให้บริสุทธิ์ การนับถือของประชาชนในอดีตจะเคร่งครัดมาก ประชาชนจะไปวัดสม่ำเสมอ แต่ปัจจุบันถึงแม้ประชาชนจะมีงานทำมากขึ้นแต่ความศรัทธาระหว่างวัดกับประชาชนยังคงเหมือนเดิม

3. จากการสัมภาษณ์ผู้นำที่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านบ้านเหนือ ในตำบลบ้านกลาง อายุ 51 ปี ได้อยู่ในบ้านเหนือตั้งแต่ พ.ศ. 2519

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในชุมชน สมัยก่อนประชาชนสามารถจับจองที่ดินมากกว่า 10 ไร่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถของประชาชน เพราะต้องเสียเวลาไปกับการดายหญ้า หญ้าจะขึ้นเร็วมาก ในตอนนั้นยังไม่มีเครื่องทุ่นแรง มีเพียงแต่ มีด จอบ เสียม ส่วนประชาชนที่ไม่มีทุนในการทำเกษตร ต้องไปกู้เงินที่ตลาดปากช่อง ทำให้ประชาชนทำการเกษตรลำบาก เพราะรายได้เกือบทั้งหมด ต้องให้กับเจ้าแก้วซึ่งเจ้าแก้วมักจะกดราคา ประชาชนต้องเสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าขนส่ง ต่อมาเมื่อมีถนนเข้ามาทำให้มีรถพ่วงเข้ามาทำให้สามารถรับซื้อผลผลิตทำให้ประชาชนมีทางเลือกในการส่งผลผลิตได้ แต่ประชาชนที่เป็นลูกหนี้เจ้าแก้วก็ต้องส่งผลผลิตที่เจ้าแก้วอยู่ เนื่องจากประชาชนไม่มีทางเลือก ทุนน้อยจำเป็นต้องพึ่งพาเจ้าแก้วในการนำผลผลิตไปขายให้กับพ่อค้าเท่านั้น ราคาพืชผลการเกษตรไม่แน่นอน

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การแลกเปลี่ยนซึ่งจะคิดกับสมัยก่อนเมื่อใครมีสิ่งใดมักจะมาแลกกันหรือให้กันไม่จำเป็นต้องขายหรือมีสิ่งตอบแทนอย่างไรปัจจุบัน ประชาชนจากที่อื่นอพยพเข้ามาตลอด มีการร่วมมือกันทางสังคมเห็นได้จากการช่วยสร้างบ้าน, โรงเรียน, วัด ซึ่งเป็นสาธารณสถานสำคัญของหมู่บ้าน ทำให้ประชาชนมีความสัมพันธ์แบบพี่น้อง ช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน ต่อมาทางราชการอนุรักษ์ไม่ให้ประชาชนเข้าไปตัดไม้ทำลายป่าเอาไม้มาสร้างบ้านหรืออาคารต่าง ๆ ทำให้วิถีชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป ในการสร้างบ้านจะต้องใช้เงินในการสร้างจำนวนมาก

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐานมีการสร้างถนนลูกรังตัดเข้าหมู่บ้าน ทำให้ความเจริญกระจายเข้ามาในชุมชน คือ มีการตั้งถิ่นฐานของประชาชนแตกต่างจากในอดีตมาสร้างบ้านริมถนน ชาวบ้านสะดวกสบายในการคมนาคมมากขึ้น ต่อมาความเจริญทางด้านสาธารณูปโภคได้เข้ามา เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา เมื่อการคมนาคมสะดวกขึ้น ภายในชุมชนได้ส่งผลกระทบไปถึงระบบความคิดทางค่านิยม ทำให้เมื่อความเจริญได้เข้ามาทำให้เกิดการสร้างงานขึ้น ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีสนามกอล์ฟ มีบ้านพักตากอากาศ ซึ่งเป็นข้อดีของประชาชนทำให้มีงานทำ มีรายได้ไปเลี้ยงครอบครัว ทำให้สามารถส่งเสียบุตรหลานได้เรียนสูงยิ่งขึ้น ในชุมชนบ้านกลางเด็กที่ได้รับปริญญาตรีมีหลายครอบครัว และมีเด็กที่ได้รับปริญญาโทด้วย ซึ่งอนาคตน่าจะมีเด็กที่เรียนถึงระดับปริญญาเอก

ประชาชนมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปจากเดิม ในช่วงที่ไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้าน เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2523 จากเดิมที่ใช้เชื้อเพลิงจากต้นยางมาเป็นน้ำมันก๊าดพอมีไฟฟ้า ประชาชนจึงเลิกใช้เชื้อเพลิงมาใช้หลอดไฟแทน ประชาชนส่วนใหญ่ได้เงินมาจากการขายที่ดิน ทำให้มีกำลังพอที่จะซื้ออุปกรณ์ไฟฟ้าที่อำนวยความสะดวก เช่น โทรทัศน์ วิทยุ ตู้เย็น เตารีดแก๊สหุงต้มอาหาร แม้กระทั่งเครื่องซักผ้า ประชาชนบางคนไม่มีเงินพอจึงซื้อด้วยเงินผ่อน หรือไม่ก็ไปกู้เงินมาซื้อ ทั้งนี้ทำให้ประชาชนมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากแต่ก่อน นั่นคือ มีความสะดวกสบายขึ้นแต่ก็มีรายจ่ายเพิ่มขึ้น ทำให้มีหนี้สินจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านความทันสมัย ประชาชนเริ่มเปลี่ยนวิถีชีวิตไม่เพียงธรรมชาติแต่เน้นความสะดวกสบาย กล่าวได้ว่า การทำถนนและการมีไฟฟ้าเข้ามายังหมู่บ้านทำให้วิถีชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เคยพึ่งธรรมชาติ

4. จากการสัมภาษณ์ ผู้ช่วยอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อายุ 39 ปี

เมื่อมีความเจริญได้เข้ามาในชุมชนบ้านกลาง ชาวบ้านมีฐานะดีขึ้น มีความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไปมาก เช่น บ้านเรือนได้สร้างทันสมัยขึ้น และชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีรถส่วนตัวทุกบ้าน แสดงให้เห็นฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และการที่พวกนายทุนมาทำรีสอร์ท มองได้หลายประเด็น เพราะบางคนไม่ได้รู้กล้าพื้นที่ป่าสงวนแต่ช่วยแบ่งเบาภาระเรื่องที่พักในเขาใหญ่ ทำเป็นสถานที่ท่องเที่ยวให้ผู้คนจากที่ต่าง ๆ เพราะปัจจุบันที่พักบนอุทยานเขาใหญ่มีจำนวนจำกัด พอมีสอร์ท นอกรอบเขตอุทยานนักท่องเที่ยวได้มีที่พักที่เพียงพอ สามารถขึ้นมาเที่ยวไป – กลับ ภายในวันเดียวได้ ถ้าจะกล่าวถึงการบุกรุกป่าเพื่อลักลอบล่าสัตว์ปัจจุบันได้ลดลงมาก แทบจะไม่มีให้เห็นแล้ว เพราะชาวบ้านมีงานประจำทำ ไม่ต้องกังวลเรื่องรายได้ และยังลดภาระในการดูแลรักษาป่าของเจ้าหน้าที่ และมีข้อดีคือเป็นการกระจายรายได้ให้แก่ชาวบ้านบ้านกลางมาก ส่วนใหญ่คนงานที่มาทำงานในรีสอร์ททั้งงานก่อสร้างและ การบริการส่วนใหญ่จะเป็นคนในชุมชนบ้านกลาง เมื่อชาวบ้านมีรายได้ดีขึ้น มีงานทำ ความเป็นอยู่ก็ดีขึ้นมีเงินในการใช้จ่ายภายในครอบครัว

5. การสัมภาษณ์ผู้นำที่เป็นทางการผู้ใหญ่บ้าน บ้านป่าเลียงในตำบลบ้านกลาง อายุ 49 ปี อยู่บ้านป่าเลียงตั้งแต่ พ.ศ. 2516

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ประชาชนในอดีตจะปลูกพืชทุกชนิดการเตรียมดินไม่มีเครื่องมือมีแต่จอบ เสียม มีด เท่านั้น โดยเริ่มจากถางป่าแล้วจุดไฟเผาเหลือเศษไม้ก็เก็บรวมเป็นกองแล้วเผาไฟ แล้วจึงใช้จอบขุดแล้วหยอดเมล็ดพันธุ์พืชลงไปกลบทิ้งไว้ 2 – 3 วัน เมล็ดก็งอกขึ้นมาเมื่อมีหญ้าขึ้นก็ใช้จอบถากหญ้าออก ไม่มีการใช้ปุ๋ยเหมือนปัจจุบันนี้เพราะดินอุดมสมบูรณ์อยู่มากไม่ต้องรดน้ำเพราะฝนตกดีมากตกเกือบตลอดปี ฝนจะเริ่มตกตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือน

พฤศจิกายน บางปีถึงเดือนธันวาคม การใช้แรงงานส่วนมากจะไม่ค่อยจ้างแรงงาน จะใช้การเอาแรงกันกับเพื่อนบ้าน ต่อมาได้เริ่มมีการว่าจ้างแรงงาน ในสมัยก่อนได้มีการกู้ยืมนายทุน 100 ละ 3 ถึงคิดเป็นเมล็ดข้าวโพด ซึ่งปัจจุบันการคิดดอกเบี้ยจะใช้เป็นเงิน การกู้เงินเมื่ออดีตไม่ได้กู้มากนัก เพราะประชาชนยังไม่ได้ขยายกิจการมากนัก ประชาชนทำกันภายในครอบครัวโดยใช้แรงงานในครอบครัวปลูกข้าวไว้กินเอง เมื่อมีเงินได้เข้ามาหมู่บ้านทำให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ประชาชนได้ออกไปขายสินค้าที่ตลาด และมีพ่อค้ามารับสินค้าในไร่ ซึ่งทำให้ชาวบ้านสะดวกสบายมากขึ้น และจากที่เคยกู้เงินจากนายทุน ซึ่งคิดดอกเบี้ยที่สูงและมักจะเอาเปรียบชาวบ้านทั้งเรื่องตราซัง และเรื่องราคาพืชผล ประชาชนได้มีทางเลือกจากการที่รัฐบาลได้มีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) ขึ้น ทำให้ประชาชนได้กู้เงินได้ในราคาดอกเบี้ยน้อยกว่านายทุน และยังมีกลุ่มที่ประชาชนไว้ช่วยเหลือกันเมื่อสมาชิกกลุ่มไม่สามารถใช้หนี้ได้ คนในกลุ่มจะช่วยกัน โดยที่เจ้าหน้าที่ ธกส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) จะแนะนำชาวบ้านให้ช่วยเหลือกันอย่างไร เมื่อมีถนนหนทาง ทำให้ชาวบ้านได้เริ่มขยายพื้นที่ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการเกษตร เช่น อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำการเกษตร ได้มีรถไถเข้ามาในหมู่บ้านทำให้ประชาชนได้ขยายที่ดินในการเพาะปลูกมากขึ้น การกู้หนี้ยืมสินก็เพิ่มขึ้นประชาชนทำกันภายในครอบครัวโดยใช้แรงงานในครอบครัวปลูกข้าวไว้กินเอง ชาวบ้านได้เริ่มมากู้เงินเมื่อประชาชนเริ่มขายผลผลิตมากขึ้น ชาวบ้านต้องกู้เงินจากนายทุนและธกส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) ชาวบ้านจึงมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น

ความแตกต่างระหว่างการทำเกษตรเมื่ออดีต และปัจจุบันต่างกันคือ เมื่ออดีตจะใช้พันธุ์พื้นเมืองแบบเก่า การเตรียมดินไม่ต้องไถ ถึงแม้ต่อมามีการใช้วัว ควายในการไถที่ดิน ค่าจ้างแรงงานสมัยก่อน คนละ 10 บาทต่อวัน ไม่ต้องใช้ปุ๋ยในการบำรุงดิน เพราะดินที่บ้านกลางเป็นดินที่ดี และไม่ใช้ยาปราบวัชพืช ผลผลิตที่ได้พอกินพอใช้ แต่การทำงานสมัยก่อนจะค่อนข้างเหนื่อย เพราะไม่มีเครื่องช่วยทุ่นแรง ดังเช่นปัจจุบันนี้ มีเครื่องมือช่วยทุ่นแรงหลายอย่าง เช่น รถไถ รถแทรกเตอร์ เครื่องหยอดเมล็ด เครื่องพ่นยาฆ่าแมลง เครื่องสูบน้ำ และค่าจ้างแรงงานปัจจุบันคนละ 120 บาท ต่อวัน ประชาชนในบ้านกลางได้หันมาปลูกพืชยืนต้นกัน เมื่อก่อนประชาชนได้แต่ปลูกพืชล้มลุก ประชาชนมีเงินมากขึ้นในการปลูกพืชยืนต้น เช่นมะม่วง น้อยหน่า ขนุน มะขามหวาน ซึ่งรายได้ของชาวบ้านดีพอสมควร ประชาชนมีฐานะมากขึ้นทำให้ประชาชนในชุมชนได้ส่งบุตรหลานได้เรียนหนังสือสูงขึ้นด้วย เนื่องจากเมื่อก่อนเด็กในหมู่บ้านส่วนใหญ่จบแค่ประถมศึกษา 4 บางประถมปีที่ 6 แต่ปัจจุบันเมื่อมีถนนได้เข้ามาทำให้โรงเรียนทางอำเภอปากช่องได้ขยายเป็นสาขาสอง มาสร้างในชุมชนบ้านกลางซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาส จนถึงชั้นมัธยมปีที่ 6 เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมปลายแห่งแรก ทำให้เด็กในชุมชนได้เรียนจนจบมัธยมปีที่ 6 มากขึ้น

ส่วนเรื่องเอกสารสิทธิ ที่ดินในชุมชนบ้านกลางเมื่ออดีตไม่มีเอกสารสิทธิใด ถือว่าเป็นที่ดิน อยู่ในป่าสงวนไม่มีเอกสารสิทธิที่ดิน ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2515 (ไม่แน่ใจปีที่ชัดเจน) ทางราชการได้ประกาศให้ชุมชนบ้านกลางสำรวจให้เป็นใบ ภบท. 6 (ภาษีบำรุงท้องที่หมายเลขที่ 6) ไม่ใช่เอกสารสิทธิในการครอบครอง โดยประเมินราคาเสียภาษีไร่ละ 1 บาท ต่อมาราคาขึ้นมาเรื่อยๆ จนบางหมู่บ้านเสียเงิน ไร่ละ 4,000 บาท บางหมู่บ้านมากกว่าเพราะการประเมินราคาไม่เหมือนกัน ปัจจุบันที่ดินในชุมชนบ้านกลางเป็นใบ น.ส. 3 ซึ่งสามารถซื้อขายจับจองได้

6. จากการสัมภาษณ์ ผู้ใหญ่บ้านบ้านกลาง อายุ 50 ปี อยู่บ้านกลางตั้งแต่ พ.ศ. 2516

โครงการพัฒนาในหมู่บ้านได้แก่โครงการแสงสว่างให้ในชุมชนที่ผู้ใหญ่บ้านได้ประสานงานกับ ส.ส.ในพื้นที่ อนุมัติโครงการติดตั้งหลอดไฟฟ้าให้แสงสว่าง ตามเสาไฟฟ้าในหมู่บ้าน จำนวน 20 จุด ซึ่งเมื่ออดีตการเดินทางตามถนนไม่มีไฟฟ้า ทำให้ชาวบ้านเดินทางลำบาก และโครงการน้ำบาดาล ผู้ใหญ่บ้านได้เสนอหน่วยงานที่รับผิดชอบขุดเจาะน้ำบาดาล กระจายทั่วหมู่บ้าน จำนวน 10 บ่อ และโครงการเก็บน้ำฝนขนาดใหญ่ ผู้ใหญ่บ้านได้ติดต่อกับหน่วยงานทางราชการได้ ก่อนถึงน้ำฝน ขนาด 50 ลูกบาศก์เมตร ก่อสร้างในบริเวณ วัดและโรงเรียน จำนวน 4 ถัง และโครงการที่อยู่อาศัยให้ประชาชนที่ไม่มีที่เป็นของตนเองซึ่งได้เริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2543 ปัจจุบันดำเนินการแล้ว 5 ครอบครั้ว กำลังดำเนินการอีก 12 ครอบครั้ว

อาชีพของประชาชนชุมชนบ้านกลางเมื่ออดีตประกอบอาชีพทางการเกษตรทุกครัวเรือน ประชาชนจะทำไร่ เช่น ปลูกข้าวโพด มันสำปะหลังเป็นต้น ต่อมาประชาชนได้ย้ายมาอยู่จาก จังหวัดต่าง ๆ เช่น นครปฐม อยุธยา ได้เข้ามาอยู่โดยเริ่มการทำสวนผลไม้ ตามพื้นความรู้เดิมที่มีมา เช่น การทำสวนมะม่วง แต่เดิมประชาชนจะปลูกไว้เพียงบ้านละต้นสองต้น ไว้รับประทานหรือกินเอง พันธุ์ก็เป็นพันธุ์พื้นเมือง เช่นมะม่วงกะล่อน แต่พอประชาชนที่ย้ายมาจากที่อื่นได้ดำเนินการธุรกิจ คือการทำสวนมะม่วงขนาดใหญ่ 30 - 40 ไร่ ได้ปลูกและบำรุงรักษาอย่างดีพันธุ์ที่ใช้จะใช้พันธุ์ที่ดีเป็นต้นว่า พันธุ์ทองคำ พันธุ์กรร่งทอง พันธุ์น้ำดอกไม้ หนองแซง เขียวเสวย การขยายพันธุ์จะใช้วิธีการต่างๆ ที่ทันสมัยขึ้น เช่น การทาบกิ่ง ติดตา ซึ่งการเลือกพันธุ์ชาวบ้านจะดูว่าตลาดนิยมใช้พันธุ์อะไร การดูแลรักษาประชาชนจะดูแลมากกว่าสมัยก่อนจะมีการบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์และมีการฉีดยาฆ่าแมลง ประชาชนจะตัดแต่งกิ่งเพราะกลัวต้นจะตาย พอเกษตรสมัยใหม่โดยที่คนภายนอกได้เข้ามาอยู่ในชุมชนทำให้ประชาชนจากที่ไม่เคยตัดแต่งกิ่ง ให้มีทรงพุ่ม และประชาชนได้เริ่มใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์มากขึ้น และได้ใช้สารเคมีในการบังคับควบคุมการออกดอก

ติดผลของมะม่วงทำให้ผลผลิตที่ได้ตามความต้องการ และปัจจุบันมีการใช้ยาเร่งผลผลิตให้ออกตลอด ไม่ต้องตามฤดูกาลเพื่อให้รายได้เกษตรกรมากขึ้น แต่ราคาขายเร่งผลผลิตก็มีราคาสูงขึ้นด้วย

การทำสวนน้อยหน่านั้น ปากช่องถือว่ามีพันธุ์น้อยหน่าที่มีชื่อเสียงที่สุดในประเทศไทย ประชาชนเมื่ออดีตปลูกแค่ต้นสองต้นไว้รับประทานเองในครัวเรือน การปลูกจะไม่ได้ใส่ปุ๋ย ตัดแต่งกิ่ง พนยามาแมลงใดๆ ทั้งสิ้น พันธุ์ก็จะใช้พันธุ์พื้นเมือง เรียกว่า พันธุ์ฝ้าย เป็นส่วนใหญ่ แต่พอประชาชนจากจังหวัดอื่น ๆ ได้เข้ามาปลูกหลายสิบไร่ทำให้ประชาชนได้เห็นวิธีการปลูกและได้ทำตาม ประชาชนได้ปลูกครอบครัวละ 10 ไร่ บางครอบครัวปลูกเป็น 50 - 60 ไร่ พันธุ์ที่ใช้จะเป็นพันธุ์ที่ตลาดต้องการ พันธุ์ฝ้าย, พันธุ์หนัง และพันธุ์อื่นๆ ส่วนการทำสวนขนุน ประชาชนได้ปลูกกันมาก เนื่องจากปลูกไว้บริโภคในครัวเรือน แต่เมื่อความเจริญได้เข้ามาประชาชนได้ปลูกเพื่อขายมากขึ้น และได้ขยายที่ดินในการปลูกประมาณ 40 - 50 ไร่ พันธุ์ที่ประชาชนปลูกจะใช้พันธุ์ขนุนละมุด และขนุนหนัง การขยายพันธุ์แต่เดิมชาวบ้านจะปลูกด้วยเมล็ดเท่านั้น แต่การปลูกสมัยใหม่มีหลักการมากขึ้นมีจำนวนพื้นที่ที่ปลูกอย่างแน่นอนในแปลงขนาดใหญ่ มีการตัดแต่งกิ่ง ตัดแต่งผล มีการใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์และสารเคมี เพื่อการควบคุมคุณภาพของผลผลิต และปัจจุบันมีพันธุ์ใหม่ ๆ ออกสู่ตลาด เช่น พันธุ์ทองสุตใจ พันธุ์เหรียญทอง พันธุ์เหลืองมาเลย์ ประชาชนบางคนก็ประสบความสำเร็จ บางคนก็ล้มเหลวในการทำการเกษตร เมื่อประชาชนครอบครัวหนึ่งทำไร่หรือทำสวนในบริเวณที่เกินความสามารถของแรงงานในครอบครัว ก็เริ่มมีการว่าจ้างบุคคลครอบครัวอื่นมาช่วยในการทำงานของตน ในช่วงแรกค่าจ้างอัตราค่าจ้างประมาณ 8 - 10 บาทต่อวัน เป็นจุดเริ่มต้นการว่าจ้าง อาชีพรับจ้างของประชาชนบ้านชุมชนบ้านกลาง จนปัจจุบันอัตราจ้างคนละ 100 - 120 บาทต่อวัน เมื่อการลงทุนเพิ่มมากขึ้นทำให้ประชาชนต้องพึ่งพาเจ้าแก่ โดยการไปกู้เงินเจ้าแก่หรือเอาของเจ้าแก่ไปก่อนเมื่อประชาชนได้ผลผลิตแล้วจึงนำไปคั้น ประชาชนจะต้องไปขายผลผลิตกับเจ้าแก่ ปีไหนฝนดีก็จะได้ผลผลิตมาก ขายได้ราคาดี ก็ใช้หนี้ได้มีกำไร แต่ถ้าบางปีฝนแล้งหรือฝนชุกเกิน ทำให้ผลผลิตเสียหายขายไม่ได้ราคา ใช้หนี้ไม่หมด ก็จะเป็นหนี้สะสมจนชาวบ้านต้องยกที่ดินให้เจ้าแก่เป็นการใช้หนี้ เมื่อประชาชนไม่มีที่ดินเป็นของตนเองประชาชนต้องเช่าที่ดินคนอื่น หรือรับจ้างทั่วไป เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน

การเปลี่ยนแปลงอาชีพของประชาชนที่เกิดขึ้นอย่างมากในช่วง พ.ศ. 2533 - พ.ศ. 2535 เป็นสมัยยุคทองของประชาชน ซึ่งเป็นยุคสมัยของอดีตนายกรัฐมนตรีชาติชาย ชุณหะวัณ การพัฒนาของรัฐบาลทำให้อำเภอปากช่องราคาที่ดินเพิ่มมากขึ้นประมาณ 10 เท่าตัว ในช่วงนี้มีการสร้างโรงงาน หินอ่อน รีสอร์ท สนามกอล์ฟ นับ 10 แห่งในชุมชนบ้านกลาง ประชาชนบางส่วนขายที่ดิน แล้วเลิกทำการเกษตร บางครอบครัวอยู่บ้านไม่ได้ทำอะไร บางครอบครัวทำงานในสนามกอล์ฟ รีสอร์ท

และโรงงาน เมื่อมีโรงงานจำนวนมากทำให้มีการสมัครงาน ประชาชนก็ไปสมัครงานจำนวนมาก และมีการสร้างโครงการบ้านจัดสรร แต่ละโครงการมีประชาชนไปทำงานจำนวนมาก

หลังจากปี พ.ศ. 2540 เศรษฐกิจเริ่มชะลอตัว ก่อให้เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ การขยายตัวทางเศรษฐกิจหยุดชะงัก ประชาชนไม่มีกำลังในการซื้อโครงการต่าง ๆ พวกกันปิดกิจการ ทำให้ชาวบ้านตกงานอยู่กับบ้าน โครงการไม่มีเงินในการจ่ายค่าจ้างเหมือนดังแต่ก่อน ชาวบ้านบางคนก็ตกงานก็กลับมาทำอาชีพเกษตรดั้งเดิม บางครอบครัวไม่ได้กระทบกระเทือนเพราะยึดอาชีพการเกษตรกรรมเป็นหลักและดำเนินการปรับระบบการทำงานอย่างเหมาะสม ก็สามารถประสบความสำเร็จ โดยยึดระบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำริการทำเกษตรแบบผสมผสานผลิตเองกินเองขายเอง

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ชุมชนบ้านกลางเป็นสังคมแบบชนบทประชาชนทุกคนในหมู่บ้านรู้จักกันทุกคน ส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์กันเป็นเครือญาติ โดยการที่ประชาชนย้ายมาแล้วชักชวนญาติพี่น้องมาอยู่ด้วยและประชาชนที่อยู่ละแวกเดียวกันจะมีความเคารพนับถือกันมากถึงแม้ไม่ได้เป็นญาติกันก็ตาม ในหมู่บ้านจะรู้จักกันทุกคน ในหมู่บ้านจะมีผู้หลักผู้ใหญ่เป็นที่เคารพรักของลูกหลาน ในครอบครัวใดเมื่อบุตรได้แต่งงานจะได้แต่งงานแยกไปปลูกบ้านใหม่ ซึ่งเป็นพื้นที่ใกล้ ๆ กัน หรือภายในหมู่บ้าน ในครอบครัวจะมีความสนิทสนมกันมากถึงแม้จะแยกบ้านแต่จะไปมาหาสู่กันตลอด

ฉะนั้นลักษณะครอบครัวของประชาชน ในบ้านกลางมีอยู่สองลักษณะด้วยกัน คือ ประชาชนดั้งเดิมจะมีประมาณร้อยละ 5 นอกจากนั้นจะมีการย้ายครอบครัวมาจากถิ่นอื่นประมาณ 40 ปีมานี้เอง จะเข้ามาเป็นกลุ่ม ๆ ในชุมชนบ้านกลางประชาชนจะรู้จักคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี ทุกครอบครัวจะมีความผูกพัน รักใคร่กันมีการแบ่งปันกัน พึ่งพาอาศัยกันในหลายเรื่อง เช่น ในหมู่บ้านจะมีการฌาปนกิจของหมู่บ้าน หากใครเสียชีวิต ทุกครอบครัวจะให้ความช่วยเหลือ คนละ 10 บาท เป็นลำดับแรกเพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ครอบครัวผู้เสียชีวิต

การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ประชาชนในบ้านกลางจะส่งบุตรหลานให้เรียนสูงขึ้น ประชาชนเมื่ออดีตจะมีความรู้ระดับ ประถมปีที่ 4, ประถมปีที่ 6 เป็นส่วนใหญ่แต่ปัจจุบันประชาชนจะมีการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ขั้นต่ำระดับการศึกษามัธยมปีที่ 3 เป็นอย่างน้อย ในบ้านกลางมีบุตรของประชาชนที่จบปริญญาโท ต่อไปปัจจุบันคงจะมีถึงระดับปริญญาเอกแน่นอน

การศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงเนื่องมาจากฐานะของประชาชนมีฐานะที่ดีขึ้น สามารถส่งบุตรหลานได้เรียนสูงขึ้น เมื่ออดีตเด็กจะเรียนในหมู่บ้านไม่ค่อยมีเด็กที่จะออกไปเรียนข้างนอกอำเภอเพราะการเดินทางที่ลำบาก และไม่มีเงินส่งเสียบุตรหลาน แต่ปัจจุบันเมื่อประมาณ พ.ศ. 2534 เป็นยุคที่เศรษฐกิจของประชาชนเฟื่องฟูทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น บางครอบครัวมีเงินหลายแสน หลายล้าน และมักจะเปลี่ยนแปลงค่านิยมให้บุตรหลานได้เรียนสูงขึ้น เช่น ส่งบุตรไปเรียนโรงเรียนเอกชนในตัวอำเภอปากช่อง ชาวบ้านหลายคนเอาบุตรออกจากโรงเรียนในหมู่บ้านเพื่อนำบุตรไปเรียนในตัวอำเภอ เพื่อที่จะให้เด็กเรียนภาษาอังกฤษที่โรงเรียนเอกชน และการคมนาคมที่สะดวกทำให้มีรถโรงเรียนได้เข้ามารับส่งถึงในชุมชนบ้านกลางทำให้การเดินทางสะดวกมากขึ้น

7. จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ้านกลาง อายุ 49 ปี อยู่บ้านกลางตั้งแต่ พ.ศ. 2518

ประชาชนบ้านกลางส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกพืชไร่และเลี้ยงสัตว์ การทำการเกษตรเมื่ออดีตจะใช้แรงงานในครอบครัว หรือการช่วยกันเอาแรงกันกับเพื่อนบ้าน การทำการเกษตรเครื่องมือเครื่องใช้ในขณะนั้น ได้แก่ จอบ มีด เสียม ประชาชนจะใช้แรงงานจากวัว และควายเข้ามาช่วยในการไถไร่ และจะใช้เกี่ยวในการบรรทุกสัมภาระหรือใช้ส่งผลผลิตทางการเกษตรจากบ้านสู่ไร่ หรือจากไร่สู่ตลาด ประชาชนจะออกทำไร่ตั้งแต่เช้าจะแบกจอบ เสียม มีด เดินออกไปสู่ไร่ของตนเอง ที่ไหนรดด้วยวัชพืชก็จะใช้อุปกรณ์ต่างๆ นั้นถากถางหรือขุด เมื่อการคมนาคมได้เข้ามาในบ้านกลางทำให้จากการที่เคยใช้จอบ เสียม วัวหรือควาย เป็นเครื่องทุ่นแรง ก็เริ่มเปลี่ยนไปเพราะมีการนำเอาเครื่องมือที่ทันสมัยได้เข้ามาช่วย เช่น รถไถ ทำให้ชาวบ้านได้เปรียบเทียบการใช้อุปกรณ์ เช่นการใช้รถไถจะสะดวกกว่าการใช้วัวในการไถไร่ และจากที่ประชาชนไม่เคยได้ใช้ปุ๋ยในการเกษตร ได้เริ่มนำปุ๋ยมาใช้แล้วเห็นว่าเมื่อมีการใช้ปุ๋ยผลผลิตที่ได้มากกว่าเดิมและมีคุณภาพมากขึ้น เริ่มมีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ชนิดต่าง ๆ เพื่อป้องกันและทำลายพืชที่ปลูกทำให้ประชาชนได้ใช้กันอย่างแพร่หลาย สารกำจัดและควบคุมวัชพืช สารนี้สามารถฆ่าวัชพืชรวมทั้งสามารถป้องกันวัชพืชได้ ทำให้เกษตรกรไม่ต้องใช้แรงงาน ในการกำจัดวัชพืช ทำให้ประชาชนได้รับเอาวิทยาการสมัยใหม่มาใช้ในการเกษตร

ในการทำการเกษตรปัจจุบันจะต้องให้ได้ผลผลิตที่มีจำนวนมากพอสำหรับขายเพื่อให้ประชาชนได้เงินจำนวนมากเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทำเกษตรจะต้องใช้เครื่องมือการเกษตรที่ทันสมัย โดยจะใช้รถแทรกเตอร์ในการปรับที่ดินในหนึ่ง สามารถทำงานได้พื้นที่นับร้อยไร่ ประหยัดเวลาและแรงงานในการทำงาน จากเดิมที่เคยใช้จอบ เสียม ในการปลูกก็เช่นเดียวกันจากที่

เคยใช้คนในการหยอดเมล็ด เช่น เมล็ดข้าวโพดซึ่งตอนนี้มีเครื่องหยอดข้าวโพด และมีเครื่องฉีดยาฆ่าแมลง มีเครื่องพรวนดิน เมื่อการลงทุนที่เพิ่มมากขึ้นประชาชนก็มีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น ต่อมาเมื่อเศรษฐกิจเจริญอย่างมากในช่วง พ.ศ. 2535 ทำให้ประชาชนที่ขายที่ดินให้นายทุนที่เข้ามา กว้างซื้อที่ดินบริเวณบ้านกลางมากขึ้น ราคาที่ดินเพิ่มมากขึ้นจากเดิม ไร่ละ 15,000 – 20,000 บาท เป็นไร่ละ 200,000 – 300,000 บาท ถ้าติดถนน 400,000 – 500,000 บาท ประชาชนมีที่ดินพากันขาย ที่ดินกันหมด ทำให้ประชาชนมีรายได้จากการขายที่ดินจำนวนมาก เพราะประชาชนมีที่ดิน ครอบครัวยุคประมาณ 10 ไร่ขึ้นไป บางครอบครัวขายเป็นร้อยไร่ ประชาชนบางคนขายที่ได้ หลายสิบล้าน เมื่อประชาชนขายที่ดินได้ก็พากันอพยพย้ายกลับภูมิลำเนาเดิม และประชาชนที่ไม่ได้ ย้ายที่อยู่จะนำเงินมาปลูกบ้านใหม่ และแบ่งเงินให้ลูกหลาน แต่เมื่อเศรษฐกิจตกต่ำเมื่อประมาณ พ.ศ. 2540 ทำให้ประชาชนล้มละลายไปหลายคน เนื่องจากประชาชนนำเงินไปลงทุนทำธุรกิจ บ้านจัดสรรแล้วขายไม่ออก และประชาชนนำเงินไปซื้อรถสิบล้อ เพื่อรับจ้างบรรทุกหินตามโรงงาน หินอ่อนจะต้องหยุดกิจการลง ทำให้ธุรกิจรถสิบล้อต้องหยุดล้มเลิกไปเมื่อโรงงานหินอ่อนเลิกทำไป หลายโรงงาน ประชาชนบางคนหมดเงิน หมดที่ดิน จึงต้องเปลี่ยนอาชีพ เป็นพนักงาน, ลูกจ้าง หรือ รับจ้างทั่วไป

8. จากการสัมภาษณ์ผู้นำไม่เป็นทางการ เจ้าอาวาสวัดบ้านป่าเถียง ปัจจุบันอายุ 50 ปี

เจ้าอาวาสเป็นคนพื้นเพนี้มาแต่ดั้งเดิม เจ้าอาวาสได้บวชเณรตั้งแต่อายุ 11 ปี ที่วัดบ้านกลาง ชาวบ้านจะให้ความร่วมมือจำนวนมาก เมื่อมีวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันพระ วันเข้าพรรษา วัน ออกพรรษา เป็นต้น ตั้งแต่อดีตชาวบ้านจะมาช่วยงานบุญทั้งผู้ชาย ผู้หญิง ส่วนมากสามารถจะแบ่ง หน้าที่ในการทำงานระหว่างผู้ชายและผู้หญิง คือผู้หญิงจะทำอาหาร ส่วนผู้ชายจะช่วยในด้านการ เอาจริงในการใช้แรงงาน เช่น เลื่อยไม้ หามไม้ ออกมาจากป่า ตัดหญ้า และชาวบ้านจะช่วยทำ ความสะอาดวัด ในสมัยก่อนกุฏิเจ้าอาวาสเป็นไม้ทั้งหลังอยู่กุฏิเดียวซึ่งชาวบ้านได้ร่วมแรงร่วมใจ สร้างขึ้น ต่อมาเมื่อมีพระบวชมากขึ้นพระได้ร่วมกับชาวบ้านได้สร้างกุฏิเพิ่มมากขึ้น

ในสมัยก่อนเวลาบิณฑบาตท่านจะบิณฑบาตเพียงรูปเดียว มีชาวบ้านจะมาใส่บาตร ถ้า ฝนตกเจ้าอาวาสไม่สามารถเดินบิณฑบาตได้ จะมีชาวบ้านมาถือที่วัดมาใส่บาตร เพราะเมื่อฝนตก สมัยก่อนถนนทางเดินลำบากเป็นหลุมเป็นบ่อ ยังมีเกวียนชาวบ้านติดหลุมกันบ่อย ต่อมาเจ้าอาวาส จึงขอความร่วมมือกับชาวบ้านและผู้ใหญ่บ้าน ในการทำถนนให้สามารถเดินทางได้ดีขึ้น โดยที่ ชาวบ้านจะมาช่วยลงแรงกัน โดยที่ชาวบ้านจะช่วยกันปรับสภาพถนน ชาวบ้านจะใช้จอบ และบั้งก็ โดยการตักดินใส่ลงในหลุมในบ่อ ที่ทำให้สามารถเดินทางได้ และในช่วงนั้นยังไม่มียาบประมาณใน การมาช่วยเหลือ ถึงแม้ถนนในสมัยก่อนไม่ค่อยดีแต่ชาวบ้านก็จะมาทำบุญกันเป็นประจำ ยิ่งเวลามี

งานบุญชาวบ้านจะมาช่วยกันจนเต็มวัด ต่อมาเมื่อมีถนนหนทางได้เข้ามาทำให้ชาวบ้านมาวัดมากยิ่งขึ้น และเมื่อชาวบ้านในบ้านกลางมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้ชาวบ้านจะทำบุญที่วัดมากขึ้น และเมื่อคมนาคมสะดวกสบายทำให้มีพระมาจำพรรษาเพิ่มมากขึ้นทุกปี และทำให้มีพระมาจากจังหวัดต่าง ๆ มากขึ้น ส่วนใหญ่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และทางวัดจะร่วมกับโรงเรียนในการให้เด็กได้รับการอบรมเข้าร่วมกิจกรรม โดยนำเด็กเข้าบวชเณรในวันสำคัญต่าง ๆ หรือบวชภาคฤดูร้อน เด็กๆ ในชุมชนบ้านกลางจะได้รับการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องศาสนาพุทธอย่างถูกต้อง รวมทั้งการปฏิบัติ คนเป็นพุทธศาสนิกชน ที่ดีนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ

ชุมชนบ้านกลางจะประกอบศาสนกิจเหมือนกับชาวพุทธทั่วไป เช่นวันเข้าพรรษา วันขึ้น 15 ค่ำเดือน 8 ถ้าปีใดมีเดือน 8 สองครั้งจะนับเดือน 8 หลัง ซึ่งถือว่าเป็นวันเข้าพรรษาโดยพระภิกษุจะอยู่จำพรรษาตลอด 3 เดือน ในตอนเช้าชาวบ้านจะนำอาหารมาถวายพระ ส่วนวันออกพรรษาเป็นวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11 ของทุกปี ชาวบ้านจะพากันมาที่วัดเพื่อทำบุญตักบาตร ในเวลาเช้าส่วนเวลาบ่ายถึงเย็นจะทำพิธีกวนข้าวทิพย์นั้นประกอบด้วยน้ำอ้อย น้ำตาล มะพร้าว ถั่ว งา ผลไม้ชนิดต่างๆ มารวมกันอย่างมากมาย ชาวบ้านจะมาร่วมแรงร่วมใจกันคนละไม้คนละมือ นำสิ่งของต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งของชั้นดี มายังวัดเพื่อนำมากรวดรวมกัน การเตรียมงานพระภิกษุและสามเณรจะคอยช่วยเหลือชาวบ้านด้วย จะใช้เวลากวนหลายชั่วโมงชาวบ้านจะสลับเปลี่ยนเวียนกันกวน การกวนจะช่วยกันไม่ว่าเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้หญิง ผู้ชาย พอวันรุ่งขึ้นชาวบ้านจะมาทำบุญที่วัดแล้วจะได้รับข้าวทิพย์แจกทุกครัวเรือนจะแบ่งกันกินคนละเล็กคนละน้อยเพื่อเป็นสิริมงคล

ส่วนประเพณีทอดกฐิน เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมานาน จะมีวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ไปจนถึง 15 ค่ำ เดือน 12 ชาวบ้านจะมาร่วมกันในหมู่บ้านเพื่อทอดกฐิน เรียกว่ากฐินสามัคคี ปัจจุบันเมื่อมีถนนหนทางที่สะดวกทำให้มีชาวบ้านจากต่างจังหวัดได้นำผ้ากฐินมาทอดทุกปี

ประเพณีทอดผ้าป่า ในอดีตเมื่อเสร็จจากงานทอดกฐินแล้วชาวบ้านจะทอดผ้าป่าเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติผู้เสียชีวิตไปแล้ว แต่ปัจจุบันการทอดผ้าป่าจะนำเงินที่ได้มาพัฒนาวัดเพื่อให้วัดมีความเจริญขึ้น ปัจจุบันการทอดผ้าป่า ชาวบ้านจะนิยมไปทอดในที่ไกล ๆ เนื่องจากจะได้ไปเที่ยวพบเห็นสิ่งใหม่ ๆ ด้วย และการทอดผ้าป่าจะมีคนภายนอกจากจังหวัดต่าง ๆ ได้เข้ามาร่วมทำบุญมากขึ้น

ชาวบ้านในชุมชนบ้านกลางจะให้ความร่วมมือกับวัดเป็นอย่างดี เมื่อทางวัดมีงานบุญชาวบ้านจะให้ความร่วมมืออย่างดีการช่วยเหลือของชาวบ้านไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ถึงแม้

ชาวบ้านจะมาวัดน้อยลงเนื่องจากเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ชาวบ้านมีงานประจำตามรีสอร์ท
โรงงาน แต่เวลาสำคัญทางศาสนาชาวบ้านก็ยังมาร่วมปฏิบัติเช่นเดิม จะเปลี่ยนไปบ้างก็ คือ เวลาวัน
พระปกติชาวบ้านมามากแต่ปัจจุบันมาน้อยลงเนื่องจากงานที่มากขึ้น